

Firim fafu Fásum me ti Lík anabaw ahič fo me **Waf waw wabaj me n'élébur yauye**

Ahiča ahu anur ahu, o guvoge me Lík, nahiče silebur súuba : ewansil yay yola, ni ƿop yayu élébur yo guvoge me Bakaner babu bal Upotoraaw. N'éleburol étiar yay, Lík ni ejangara galet Esúif gúttut bugo nihi gulob gugerekay naam n'elob. Náh'áþajulil gurim guce gátañie ejoh ni ƿop mukanay mamu mal Esúif yay mo bugo guffasut me. Mamu ñer, bugan bugagu þe bugaa mof galet me Esúif ni ƿop bugaa jabbah jánojan n'gúju guffas búoh Yésu aamme **Apagenail.**

Ewansil yauye yaa Lík elagelagen bajaer babu baa sasu siewansil saa Mácie ni Maruk. Bare eçila efafan n'épajule bagitener babu baa **bújaor babu baa Yésu kábiriñ Gálile bi Yérusalem** (Lík 9.51 bi 19.28).

Lík nagitene wafan me ebaj hámma ni o ni bavareer babu ni buroñ babu saa Yésu : Aláemit naboñuloboñ Yésu Kirista bi epagen bugan bugagu þe gamañ me guyabol. Açila Yésu bugan bugagu bugo guçotihene me nafanje eruhen : utilaaw, gaputi me, galeh me, úsotaaw, sijaora sasu.

Ulagoraaw bugaa Yésu ubugi m'bulago manur ni o ; gubaje gailo gagu gal ébahen bakaneril ;

guffase búoh Aláemit násusum ban nábboliboli bugan bugagu þe. Ni súsuh sasu so bugaa Rom guyab me síni ni guñenil, bugan bugagu nihi guoh : « Aví ahu ámah ahu Ataw nam. » Bare ejangaraay bugo n'guoh : « Yésu Kirista aamme Ataw ahu. » Maagen mamu, Aláemit nainnulo Yésu n'eçet yay, aban nahat waf waw þe ni gañen gola. Lík ni ewansil yay yola nafanje navoge Yésu **Ataw** sasuso.

Ewansil yay yaa Lík ni Yérusalem éuñene (Lík 24) ; to may éçit me (Lík 1 ni 2). Yésu náþullo ulagorol maroñe no naiyulo me n'eçet yay, ban ni gúsumaet fanj. No Yésu ápure me ni fuhay, o min ammenje biinum babu báþullo me n'Aláemit, baamme Biinum Banabe (Lík 3 ni 4). Ulagorol þan may guyab bo (Lík 24.49).

Lík nahiç bi ni Teofil

¹ Abugeom Teofil,

nuffasale búoh bugan gammenje gulige ehiç waf wauwu þe wájalo mee wabaj me n'etulóli.

² Bugan bugaubugi gugitenóli wo guun me n'utum bugagu gajuh wo me táh kábirinj ni buju babu, gabbanno me gúni ugitená firim Aláemit.

³ Yo eçil me, ínje may no niñes me ik'iffas joon waf wauwu þe bi ni fíçilum wo, nibaj biinum baube bal ehiçuli. Aw Teofil, o níkanum me, nihiculi wo ni ganab ti ujow me. ⁴ Nikanmokan min mb'úju uffas búoh waf waw wo guligeni me ubabaj ti maagen.

Amalaka nalob Sakari mala gáuul Saañ Batis

5 No Herod aamen me ávi mof mamu maa Yúde, bajene ace áine açil me bítejen babu, gajaol Sakari ; o ni fítiman* fafu fal Abia nam. Aarol gajaol Elisabet, ban ni fil fafu fal Aaron náphullo, aamen me atenjena ámah ala Aláemit.
6 Bugo éubail buronjil búsusum Aláemit, ban ni'gúkanum fañ gúboñ gagu þe gal Aláemit.
7 Bare gubajut añil, mata Elisabet affasut fufane, ban bugo éubail gúfanumfanum.

8 Funah fice, Sakari náni n'ekan burokol ni gávi-Aláemit gagu mata fítiman fafu fola fiéiggo.
9 N'gulukor ti guþi me nihi gukan, ni kan Sakari aéiggo bi enogen ni gávi-Aláemit gagu ake esaen uyew waw wolit†. **10** No naam wo me n'esaen, ésuh yay þe n'guilo tíyan n'gúni n'galaw. **11** To baenah ni baj amalaka ala Aláemit áphullol dó ni gávi-Aláemit gagu, nailo n'gañen gárib fúkanum-sambun fafu. **12** Sakari no najugol me, ajugut eniol, gáholi n'gunonol. **13** Bare amalaka ahu naagol : « Sakari, jamb'úholi ! Aláemit nayayab galai. » Natajen aagol : « Aari Elisabet þan abaji ápur, mb'ukanol gajow gagu gaa Saañ. **14** O mb'akan me min biinumi bifilo, ban no najae me ebugi, bugan gammenej þan súmil. **15** Pan akan an ámah bújonjor Aláemit, ban mat'arem erem yánoyan yo néh'éhallen. Kábirij ni fuputeol, Biinum Banabe þan bíni ni o. **16** Pan ábbañenul gammenej ni bugal Israel

---

* **1:5** 1.5 fítiman : No, utejenaaw ni'gukakan gútiman gono ávi ni gubbagir. Fítiman fánofan þan fitejen ni gávi-Aláemit fiiyay iki fubao, fupafo ni funjar. † **1:9** 1.9 uyew waw wolil : dóemme wo guvoge me coraay ni guolofay.

mbal Aláemit aamme Atúlail. ¹⁷ Pan abaj biinum ni sembe ti Elí aamen me aboñer ala Aláemit. Pan ayab gayon Aláemit bi ekan sipaya n'guunor ni guñolil ; bugan bugagu gamañérit me eun, pan abbañulil gúni ti bugagu gaçol me. Mamu, pan aomen bugan guvugul bi ni Aláemit. »

¹⁸ Bare Sakari naagol : « Bu nijae me ñer ekan min iffas búoh dáuru maagen ? Let ínje nífanumfanum, ban aarom þop naake ? »

¹⁹ Amalaka ahu naagol : « Injé iomme Gáburiel, o nihi ailo me bújonor Aláemit. O aboñulom bi egiteni firim faufu fásum mee. ²⁰ Nemme úinenut firimom fajae me bae ekano funah fo baçiger, mat'ubbañ úju elob bi funah fafu fo fujae me ebaj. »

²¹ Min Sakari apio ró me, ésuh yay ganageol me tíyan n'gujahali. ²² No ñer nápollo me ni gávi-Aláemit gagu, abajut butum bal elob ni bugo ; naajar guñenol min alih egitenil wabajol me. Ñer ésuh yay n'gútallo búoh babaj bujugum bo najugulo ró.

²³ No gunagol gaa burok gubao me, Sakari naot mbal ésugol. ²⁴ Púrto, aarol Elisabet naajar far. Gueñ futoh o n'ekop n'enah nímorø nah'aah ni biinumol : ²⁵ « Aláemit úre nakan maa bi n'ínje : naannulo gúçilol bi n'ínje min áþuren ñusuom bújonor bugan bugagu. »

Amalaka nalob Mari mala gáuul Yésu

²⁶ No baj me gueñ futoh ni fanur, Aláemit naboñ amalaka ahu Gáburiel bi n'ésuh ece yaa mof mamu maa Gálile, gajow yo Nasaret, ²⁷ yan bice bájur gajaol Mari. O ámusut affas ánaïne,

n'guþañol gusen ace áine gajaol Susef, áþullo me ni fil ávi ahu David. ²⁸ Ñer no amalaka ahu açih me, nanogen dó naah Mari : « Nisafi, aw ayab me gáji gámah. Aláemit umu ni aw. » ²⁹ Firim faufu ni fujahaliol nár iki arorenoro : « Basaf baubu, basaf bu bom ? » ³⁰ Amalaka ahu naagol : « Mari, jamb'úholi, mata gáji Aláemit ugu ni aw. ³¹ Niege : þan uñar far uk'upegor ápur, mb'ukanol gajow gagu gaa Yésu. ³² Pan áni an ámah, ban þan gusalol "Añol Aláemit-Fatiya." Aláemit Atúla þan asenol efenjen yay yaa þayol afan David. ³³ Açila ajae me éni ávi ahu ala bugal Israel bi nánonan, ban fívietol mati fúmus fubao. »

³⁴ Mari naah amalaka ahu : « Bu þan kano ínje m'baffasut ánaíne ? » ³⁵ Naagol : « Biinum Banabe þan búavul íkiil birembor n'aw, ban sembe sal Aláemit-Fatiya þan súreni. Yo eçil me añil ahu ajae me ebugi þan anab, ban þan guvogol "Añol Aláemit". ³⁶ Nujuge ani Elisabet, açila may umu m'bíteb júþur ni fufaneol ; açila o guogen me o emotombo, maer umu ni fieñol fakan me futoh ni fanur. ³⁷ Maagen mamu, bajut waf wo Aláemit ájuut ekan. » ³⁸ Ñer Mari naah : « Injé amigel Aláemit nem. Wáfowaf wo nulob me uya n'ínje, mb'ukan ! » Mbiban, amalaka ahu nakay.

Mari nake ganjalo Elisabet

³⁹ Púrto, Mari nailo asommen ajow arijen mbal ésuh Elisabet yaamme ni gurijañ gagu gaa Yúde. ⁴⁰ No naçih bo me, nanogen ni yan Sakari nasaf Elisabet. ⁴¹ No Elisabet aun me Mari asafol,

añil ahu nagoror ni farol. Ñer Biinum Banabe m'bunogen Elisabet ⁴² min alob fatiya aah : « Aw Aláemit násonienisonien faŋ waareaw þe, ban gásonien gaugu þan góni n'añil ahu o nujae me ebaj. ⁴³ Injé niþiloe þian bi ealen súndoom jaw áviom ? » ⁴⁴ Natajen aagol : « Nujuge, no niun me basaferi, ésumay nekan añil ahu aamme ni farom nagoror. ⁴⁵ Gásumay góni n'aw, mala min úinen me búoh wo Aláemit aboñulo me gulobi þan ukano. »

Mari o n'emalen Aláemit

- ⁴⁶ Ñer Mari naah :
 « Biinumom bumaŋe esal Aláemit !
⁴⁷ Ećígirom emmemmenj ésumay mala Aláemit aamme aþagenaom,
⁴⁸ min aannulo me gúčilol aluj ínje aamme amigelol,
 ban itogut wáfowaf.
 Maagen, maer bi nánonan bugan bugagu þan nihi gulob múmbam
 n'guoh : "Aare ahu abaj me gásumay."
⁴⁹ Mata Aláemit-Sembe nakakan waf waaro bi n'ínje.
 Gajow gagu gola, go barebare gunanab.
⁵⁰ Jabbah bi ni jabbah,
 músumol májalo mee umu ni gákanumol me.
⁵¹ Nagitengiten góju gagu gola ni sembeol,
 min avis me újiloraaw.
⁵² Narikul úviaw ni sifенjenil,
 aban nateben galet me n'gapin.
⁵³ Gacaret me, nasenil fubaj,
 bare nabbañen usanum waw guñen gurakel.
⁵⁴⁻⁵⁵ Ti nalob me sipayolal,

no najogor me babugeol balin mee n'Aburaham
 bi ni gabugorol pe,
 naosen bi nánonan wolal bugal Israel jákanumol
 me,
 min arumolal me enil. »

⁵⁶ Ñer Mari nanamo n'guñen Elisabet butum
 gueñ gúfaji, púrto naot.

Gabugi Saanj Batis

⁵⁷ Elisabet no funagol fiçih me, napegor nabaj
 júpur. ⁵⁸ Buganol ni uçindorol n'guun búoh
 Aláemit nagitenolgiten ñarumol enil ñájalo mee,
 ñer ni súmil nár manur ni o. ⁵⁹ No añil ahu
 abaj me gunah futoh ni gúfaji, n'gújoul pe gúkail
 gumat érurol búhut. N'gumajen enjar gajow
 payol Sakari gukanol, ⁶⁰ bare jaol naagil : « Hani
 ! Mb'uvogalol Saanj. » ⁶¹ N'guogol : « Bare
 bajut an ni fil fafu fíya o ni'guvoх gajow gaugu
 ! » ⁶² N'gúbaho mbaa payma n'guñar guñenil
 min guorenol gay gajow namañe ekanol. ⁶³ Ñer
 naagil gunallol jibabar jal ehiç, min ahiç ró
 : « Gajaol Saanj. » N'gujahali bugo pe.
⁶⁴ To baenah, Sakari nabbañ áju elob, min áni
 n'esalen Aláemit. ⁶⁵ Ñer uçindorol n'gúholi
 bugo pe, iki tánatan ni gurijan gagu gaa Yúde
 n'gúni n'galolobor mala yo. ⁶⁶ Anóan aun yo me
 náni n'epinor bu añil ahumu ajae me éni gajem.
 Maagen mamu, sembe Aláemit usu ni o.

Sakari o n'emalen Aláemit

⁶⁷ Ñer Biinum Banabe m'bunogen Sakari, pay
 añil ahu, m'bisenol áni n'elob aah :

⁶⁸ « Usalal Aláemit, Atúla ala bugal Israel,
 mata najegorolaljegor, ban naþagenolal,

wolal bugo naĉob me.

⁶⁹ Náuwenulolal aþagena ala sembe,
áþullo ni fil David aamen me amigelol,
⁷⁰ ti nah'alonbolal yo me n'utum uboñerol kábirinj
m'buju babu.

⁷¹ Naagolal þan aþagenolal ni ulatorolal,
náþunnulolal ni guñen gaa bugan bugagu þe
gamañutolal me.

⁷² Nagitengiten sipayolal músumol,
ban ájumorut babuge babu baliŋ mee ban ni
bunab
bo najogor me ni bugo,

⁷³ ti nabbat yo me bújoñor þayolal Aburaham.

⁷⁴⁻⁷⁵ Naþagenolal ni fujoh fafu fal ulatorolal,
min mb'újua umigeletaol gunah émit þe
m'báhollut.

Mamu mb'únial bújoñorol bugan bugaa maa-
gen,
bugan gaçole.

⁷⁶ Ñer aw, añolom, þan guvogi aboñer Aláemit-
Fatiya,

mata aw ujae me eyabol gayon bi eterjen bulagool ;

⁷⁷ aw mb'ugiten me bugan bugagu búoh
þan aþagenil min ajae me eboketil utilil,

⁷⁸ mata Aláemilolal násusum,
náju ñarum enil nímoro.

Þan akan gajañaol n'gufijigenulolal kábirinj dó
fatiya,

ganogor me ti gaa tinah to bajuer étebul,

⁷⁹ dó þe bi efijigen wolal jaamme n'emoç yay yal
eçet,

bi þop écibbenolal ni bulago babu baa gásumay.

»

⁸⁰ Min añil ahu abbage me, mo may mujagol mutose me. Nanamo bo n'eþarandañ yay bi funah fafu fo najae me éþurul bújonor bugal Israel.

2

Gabugi Yésu (Mácie 1.18-25)

¹ Gannay gaugu, ni baj góboñ gáþullo ni ávi ahu ala mof mamu maa Rom, gajaol Sesar* Ogis, bi eþin bugan bugagu þe bugaa mofol. ² Gapin gaugu gátiar gukani no Kirinius aogen me mof mamu maa Siri. ³ Min ñer bugan bugagu þe ánoan nabbañ mbal ésugol iki guþinol bo.

⁴ Yo eþil me, Susef may náþurul n'ésuh yay yaa Nasaret ni mof mamu maa Gálile, ajow bi ni mof mamu maa Yúde, bi n'ésuh yay yaa þayol afan David, yaamme Betuleem, ⁵ min mbi guþinol bo, o ni aþañorol Mari aamme ni far.

⁶ Bugo neron bo yay Betuleem, Mari funagol ni fiðih. ⁷ Min anogen nabaj añolol átiar ápur. Nañar urocob ággubol, aban nafilenol ni gasium, mata gureut ró ni futoñ fafu dó nihi gualen me sijaora.

Emalaka n'gúþurul ukoñaaw

⁸ Efuga yauyu, ni baj ukoña ubbarum galam ésuh yay gaamen bo n'epoy sukoreil. ⁹ Ni baj

---

* **2:1** 2.1 Sesar : No, bugaa Rom gujar me mof mamu maa Israel guogen ni sembe. Avil o ni'guvoh me Sesar ; Sesar ahumu, o aamme afan ahu ala úvi gammene, bi ni ala Israel ró.

amalaka ala Aláemit ápullil bo ni gajanja Aláemit
ró, gakan me efuga yay neñanno. N'gúholi nár.
¹⁰ Bare amalaka ahu naagil : « Jambi júholi, mata
firim fásume njallul fajae me ekan ésuh yay
pe n'gúsumaet nár. ¹¹ Efuga yauye, apagena
ahu olul nabugi n'ésuh yay yaa David, o aamme
Kirista ávi ahu. ¹² Wajae me egitenul o, uwe :
Pan jutoh jiñil jajue ebugi, júggubi n'uropob ban
n'jifleni ni gasium. »

¹³ To baenah, ni baj fítiman fal emalaka galam
átiar ahu, n'gúni n'esalen Aláemit n'guoh :

¹⁴ « Gasal gúni n'Aláemit-Fatiya,
gásumayol gúni ni mof,
ni bugan bugagu bugo nábboli me. »

¹⁵ No emalakaay gubbañ me mbal émit,
ukoñaaw n'guoh : « Ujaal mbaa Betuleem
uk'ujugal tách waf wauwu wo Aláemit agitenolal
mee. »

¹⁶ N'gusommen gujow bi bo, guçih n'gutoh bo
Mari ni Susef ni añil ahu afileni me ni gasium.

¹⁷ No gujuh me añil ahu, n'gunamo egiten
wo amalaka ahu alobulil me mola. ¹⁸ Bugan
bugagu pe gauttenil me n'gujahali gurim gaugu
go ukoñaaw gulobeil mee. ¹⁹ Mari açila nabanj
go m'biinumol náh'ábahulor go ró.

²⁰ Púrto, ukoñaaw n'gúbaho bi ebbañ mbaa
sukoreil, n'gúni n'esalen bájalo Aláemit min
akanil mee n'guun ban ni gujuh waf waw wabaj
me ; wo pe ukankano ti amalaka ahu alobil yo
me.

Bítejen Yésu ni gávi-Aláemit gagu

21 No baj me gunah futoh ni gúfaji, enogen añil ahu búhut neçih. N'gukanol gajow gagu gaa Yésu, ti amalaka ahu aþi me nalob yo balama jaol anjar farol.

22 Jaol nanamo to m'bárurut ak'añil ahu abaj gunah úvi gúuba, balama árur ti gúboñ Móis gulob yo me. Ñer ubugaol n'gújaenumol bi n'gávi-Aláemit gagu gaamme Yérusalem bi etenjenol bújonor Aláemit, **23** mata ni gúboñ Aláemit guhiçdóhiç guoh : « Apúr ánoan abugi átiar, mb'abanji bi n'Atúla†. » **24** Bi ekanol bíteñen babu baa gúboñ gagu, þan gunjar sitalab súuba, ter múlab múuba‡.

25 No, baje ace áine baubu Yérusalem gajaol Simioñ. Áine ahumu naçôçol, nákanum Aláemit ban naam n'enah an ahu ajae me epagen Israel. Biinum banabe m'bíni ni o, **26** ban m'bigitenol búoh mat'açet o m'bajugut tách Kirista ahu o Aláemit ajae me éboñul. **27** Funah faufu, Biinum Banabe m'bukanol najow bi n'gávi-Aláemit gagu. Ban ubuga Yésu n'guñarulol þop bi ró bi etenjenol, ti guþi me nihi gukan gúboñ Aláemit. **28** Ñer Simioñ napem añil ahu nasalen Aláemit nímoro aah :

29 « Aláemit, wo númus me ulobom, ukanoe.
Maer ñer nýjue uhat ínje amigeli
min eçet yay éjaenumom ni gásumay,

30 mata nijuge tách n'gúçilom aþagena ahu o nuboñulo me,

31 o nubañ me bújoñor súsuh sasu þe.

32 O aamme gajanà gagu gajae me efijigen so,

---

† **2:23** 2.23 Juluj Gapagen 13.2   ‡ **2:24** 2.24 Juluj Levitik 12.6-8

gakan me Israel neuno. »

³³ Ņer ubuga Yésu n'gujahali min Simionj alobe mee mala añolil. ³⁴ Simionj násonienil, aban naah jawma : « Aláemit naçoçob añil ahume ajae me erikul bugan gammene abet, ban o ajae me may eilen bugan gammene dáre Israel. Açila þan áni me bigitenum Aláemit, ban ésuh yay þan gulalol ; ³⁵ þan ajanen uþinorum waw wakoþ me waa bugan gammene. Ban aw Mari, gúnigo añoli þan gutiñi ti an o guyae gafoje n'êcigir. »

³⁶ Baj bo þop aboñer ace anaare, gajaol Aana, añol Panuel, ápollo me ni fil fafu faa Aser. Náfanum nár ; símit futoh ni súuba nabaje ni búyabool, ³⁷ aban nanamo to etiñ ebara ak'açih símit úvi gubbagir ni sibbagir (84). Aare ahumu nd'ápur ni góvi-Aláemit gagu, ban nah'amigeletol etufunaha ebao, élima nebao ; nah'alaw ni gamorol dó. ³⁸ O may natogil bo min anamo þop esalen Aláemit. Aban náni n'egiten mala añil ahu bugan bugagu þe gaamme n'enah min Aláemit aþagen Yérusalem.

³⁹ No ubuga Yésu guban me ekan waf waw þe wo góboñ Aláemit gulob me, n'gutebol n'guot mbaa Gálile, bi n'ésugil yaamme Nasaret. ⁴⁰ Añil ahu nabbah ni sembeol ró, nalillo fañ, ban góji Aláemit n'gúni ni o.

Yésu o báliberul

⁴¹ Emít yánoyan, ubuga Yésu þan gujow bi Yérusalem guke emat gaggan gagu gaa Paak. ⁴² No Yésu abaj me símit guñen ni súuba, n'gújaenumol ake go bo emat, ti pi me nihi

kani. ⁴³ No gaggan gagu gubao me, n'guot. Bare Yésu nahalo bo Yérusalem ubugaol m'bátallout, ⁴⁴ mata n'gaþinoril, ñace umuen ni gupalil gaamme m'búot. N'gujow funah iki fubao. No tinah tujon me, n'gúni n'enjesol ni buganil ni ubugeil, ⁴⁵ bare gujugutol. Ñer n'guvelo to gubbañ mbaa Yérusalem n'elip ró. ⁴⁶ No tihalen me funagil fúfatten, n'gurajenol bo n'gávi-Aláemit gagu, anamo n'etut úpjajula gúboñ Aláemit, nah'auttenil narorenil nímoro. ⁴⁷ Gaam to me pe n'gujahali mala mujagol ni bábalerol gurim gagu.

⁴⁸ No ubugaol gunjandenol me, n'gujoh n'utum. Mufañ jaol naagol : « Añúm, wa uêile nukanóli mee ? Injé wóli ni þai jínesinges iki mufañ ! » ⁴⁹ Naagil : « Jínesom bi wa ? Jiffasut búoh níarie íni ni burok babu baa Payom ? » ⁵⁰ Bare ubugaol gújuut gujoh wo añolil alobeit me. ⁵¹ Púrto, Yésu naiyul min guot mbaa Nasaret, ban nákanum þayol ni jaol fañ. Ñer jaol nabañ waf wauwu pe ni biinumol.

⁵² Min símit Yésu sígale me, mo may gaffasol gutose me, mo may þop násume me Aláemit ni bugan bugagu.

3

*Saan Batis o n'gavare
(Mácie 3.1-12 ; Maruk 1.1-8 ; Saan 1.19-28)*

¹ Emít yay yakan me símit gaat, mof mamu mo ni guñen Sesar ahu Tiber, Pons Pilat o baamer ni fuhow mof mamu maa Yúde, Herod o naogen maa Gálile, atiol Fílip o naogen Itúre

ni Turahonit, Lisañas naogen Abilen, ² bajene may ufan uteñenaaw gúuba gaamen dó, ahu gajaol Hanas, púrto ahu áutten naajar, gajaol Kayafa. Gannay gaugu, firim Aláemit ni fujow iki futoh Saañ, añol Sakari, baubu n'eparandan̄ yay yámah yay. ³ Min ailo atey mof mamu pe maamme galam fal fafu fo guvoge me Suruden. Nah'avare bugan bugagu aah : « Jíbahen bakanerul, mbi jiyab gábatise bi egiten búoh maer Aláemit naboketul utilul ! » ⁴ Mamu firim fafu fukano mee fo aboñer ahu aamme Esai anjay me nahiê n'éleburol* : « Firim fúpureul baubu n'eparandan̄ yay nihi fuoh fatiya :

“Jitejen fukaen bi ni Ataw !

Jiyaol ulago waçole !

⁵ Jii gúciçilen gagu pe,
jíalenul gurijan̄ gagu iki re heb n'ettam yay,
juçolen may uñof waw waa bulago babu,
jufogen usun waw wala bo !

⁶ Ñer ánoan þan ajuh gaþagen gagu
go Aláemit ajaeolal me !” »

⁷ Esúh yay n'gújoul fuyon̄ bi ni Saañ tima nábatiseil. Naagil : « Buru gabugor súþudum ge ! Juoseh mamu jijae epah batalin̄ Aláemit bájaeul me. Ay alobul mee ? ⁸ Mbi nihi jikan maaro bi egiten búoh þan jíbahen bakanerul ! Jambi jinamo to nánongan eoh : “Nemme wóli gabulaken Aburaham jom, þan jiþah.” Injé ilobul yo, leti jujuge sival sause ? Yoo, Aláemit áju me ábaben so síni gabugor gal Aburaham.

---

* ^{3:4} 3.4 Juluj Esai 40.3-5

⁹ Fínir fafu ufu to n'fubañi bi efar ununuh waw ; bununuh bánoban babugut mitiñ maaro þan biþiki bibeni ni sambun. »

¹⁰ Ñer ésuh yay n'guogol : « Ñer þiañ bu juñum me ekan ? » ¹¹ Naagil : « An abaj me újuo úuba, mb'áji gagu apalol abajut me. An þop abaj me atiñ, mb'áji ahu abajut me. » ¹² Ni baj may uyaba-búalen gújoul bi eyab gábatise ni Saan, n'guogol : « Ñer wóli, bu jijae me ekan ? » ¹³ Naagil : « Leti jiffase wo búalen babu buroren me ? Jambi jiyab iki fañ to ! » ¹⁴ Ekosombil yay n'gújoul may jolil ni suroren sasu sanur sasu ró, naagil : « Jambi ni'júhollen bugan ! Jambi þop jigenil bi eram síralamil ! Mbi jujoh to m'bacamul re to. »

¹⁵ Esúh yay n'gunamo enah Kirista ahu, ban ánoan ni bugo náni n'etehumor ter Saan aamme Kirista ahumu. ¹⁶ Bare Saan naagil bugo þe : « Injé mal nih'injar níbatiseul. Bare ahu aamme n'éjoul nafañom sembe fúf. Iþilot bi ejal unew sidalaol hani jatiito. Açila þan ábatiseul ni Biinum Banabe ni sambun. ¹⁷ Pan aogen ni gañenol gárigol gal eey bi éfaculor emano yay ni emey yay. Emano yay, þan abet yo ni bijej, bare emey yay, yo, þan akan yo fuñulen fañumut efogo. »

¹⁸ Mamu Saan nah'atar ésuh yay utar waw þe o n'egitenil Firim fafu Fásüm me. ¹⁹ Herod aogen me Gálile naþi bo n'ekan maarat, ban narandam Herodias aamme aar atiol ayab. Ban no Saan açafol me mala yo ni mala mamu maarat þe,

²⁰ Herod nafañ nakane maarat : najogol árur ni fipeh.

*Gábatise Yésu
(Mácie 3.13-17 ; Maruk 1.9-11)*

²¹ No ésuh yay guyabe me gábatise, Yésu may nájoul ákail go eyab. O ni galaw, émit yay népegulo, ²² min Biinum Banabe buñar enil m'búavul birembor ni o ti gálab. Ni baj firim fúþurul n'émit fuoh : « Aw uomme Añolom o nifañ me níbbolie ; ésumayom þe ni aw yom. »

*Gáu Yésu
(Mácie 1.1-17)*

²³ Yésu no náþullo me ni fuhay, o babajer símit butum ávi ni guñen (30). N'gujogol añil ala Susef. Gáu sipayol gufan maa gujow maa, újogum n'açila Susef bi to n'átiaril aamme Adam : Heli, ²⁴ Matat, Lévi, Meliki, Yanai, Susef, ²⁵ Matatias, Amos, Naum, Esili, Nagai, ²⁶ Maat, Matatias, Semei, Susef, Yuda, ²⁷ Yoana, Resa, Sorobabel, Salatiel, Neri, ²⁸ Meliki, Adi, Kosam, Elimodam, Er, ²⁹ Yose, Elieser, Yoreim, Matat, Lévi, ³⁰ Simion, Yuda, Susef, Yonan, Eleakim, ³¹ Meleas, Mena, Matata, Natan, David, ³² Yese, Obed, Boas, Sala, Naaçon, ³³ Aminadab, Adumin, Aruni, Hesoron, Peres, Yuda, ³⁴ Sakob, Isak, Aburaham, Tera, Nahor, ³⁵ Sérug, Réu, Peleg, Eber, Çela, ³⁶ Kenan, Arupakaçad, Sem, Nóe, Lameh, ³⁷ Matuêelah, Henok, Yered, Mahalalel, Kenan, ³⁸ Henok, Set, Adam, o Aláemit amundum me átul.

4

*Seytane o n'élingen Yésu
(Mácie 4.1-11 ; Maruk 1.12-13)*

¹ No Yésu ápureul me baubu Suruden, Biinum Banabe bo baçiner ni o. M'bújaenumol mbaa gafit gace gámah ; ² gunah úvi gúuba (40), Seytane n'élingen gáinen gagu gola n'Aláemit bi ekanol tima natil. Nemme gunah gaugu pe atiñut, bieb m'bujogol nár. ³ Ñer Seytane naagol : « Iní me maagen aw uomme Añol Aláemit, uoh eval yauyu ébaho ganaç ! » ⁴ Yésu naagol : « Bahiçer babu buoge : “Mitiñay bare miþilout bi buroñ arafuhow*.” »

⁵ Púrto, Seytane nájaenumol bi fatiya, nakanol naluj ñanur súsuh sasu pe, ⁶ aban naagol : « Nujuge súsuh sausu ? Pan iseni so pe uogen ni þop fubaj faam dó me. So pe, n'gañenom guhat so ; an o súmom me, nisenol so. ⁷ Uya me gújul bújonjorom, dáuru pe pan ní wafi. » ⁸ Yésu naagol : « Bahiçer babu buoge : “Pan uya gújul bújonjor Aláemit aamme Atúlai, ban numigelet açila nevonol patt.» »

⁹ Seytane nabbañ ájaenumol bi Yérusalem, açih najingenol bi gó fatiya gávi-Aláemit ak'ailen ni fibil go fice, aban naagol : « Iní me maagen aw Añol Aláemit, úñag þaa uk'uya n'ettam ; ¹⁰ leti Bahiçer babu buoge : “Atúla þan aboñ emalakaol gupoi.” ? ¹¹ Buoge þop : “Pan guyeni jambi guoli guteh n'eval‡.” » ¹² Yésu naagol

* ^{4:4} 4.4 Juluj Dáteronom 8.3 † ^{4:8} 4.8 Juluj Dáteronom 6.13

‡ ^{4:11} 4.11 Juluj Ufóñ 91.11-12

: « Bahiêcer babu buoge : “Jamb’urif Aláemit aamme Atúlai§ !” »

¹³ No Seytane ataj me ni Yésu iki mufanjol, nahalol bo þan.

*Yésu o n’eju épur ni fuhay
(Mácie 4.12-17 ; Maruk 1.14-15)*

¹⁴ Yésu nabbañ mbaa mof mamu maa Gálile ni sembe sasu ró saa Biinum Banabe, ban nauno aban babu þe ni mof maumu. ¹⁵ Náh’áþajulil Bahiêcer Gurim Aláemit ni saj sasu solil saa galaw, ban ésuh yay þe nihi gumalenol.

*Yésu o n’gavare n’ésugol Nasaret
(Mácie 13.53-58 ; Maruk 6.1-6)*

¹⁶ Funah fice, Yésu náffus Nasaret bo nahuri me. Funah fafu faa ffiyyat, nanogen ni yañ yay yaa galaw ti naþi me nah’akan. No nailo me bi gajanga Bahiêcer Gurim Aláemit, ¹⁷ n’gusenol élebur yay yal aboñer ahu Esai. Nábboñul yo nalo to guhiç me gurim gauge :

¹⁸ « Biinum Atúla ubu n’íne.

Injé naçobe bi egiten galeh me Firim fafu Fásu
me.

Naboñomboñ bi eoh gaamme ni fipeh : “Pan
jiþah !”

Bi eoh þop úpimaaw : “Pan jibbañ jujuh !”

Bugo gúlatiene me, þan gúþur ni fujoh ;

¹⁹ naboñom bi egiten ésuh yay gannay gagu
go Atúla ajae me egitenolal músumol*. »

²⁰ No naban me, nabboñ élebur yay abbañen
aroka ahu ala ró, aban nanamo. Gamat me

---

§ **4:12** 4.12 Juluj Dáteronom 6.16 * **4:19** 4.19 Juluj Esai 61.1-2

n'gúbahen gúcilig pe guya ni o. ²¹ Ñer nabbañ áarul aagil : « Gurim gauge go juun maa, funah fafu faa jama ti maagen gukanoe. » ²² Bugan bugagu pe n'gúni n'egiten min guruhen me Yésu, n'gujahali nímoro gurim gaugu gásüm mee gápureul mee m'butumol, n'guogoro : « Leti dáuru ápur ahu ala Susef ? » ²³ Nabbañ aagil : « Niffase búoh þan julobom firim fafu faah me : "Uní me alah, úsotenoro þaa fuhoi !" Pan juogom may : "Juune gáilandinji gaa wo nukanno me baubu Kapérinaum. Ukan mo may babe bo nubugi me !" » ²⁴ Natajen aagil : « Injé ilobul fo, ban maagen : aboñer ámusut aalení súm ésugol. ²⁵ Nífaró iogul : Elí o m'buronjol, bajene utiña-sibara gammeje ni mof mamu maa Israel. Unnay wauwu émit yay elubut símit sífaji ni biremben, ban bieb bámah m'bóloul dó ni mof mamu pe ; ²⁶ bare Atúla aboñut Elí bi n'ace ni waareaw ubugu, min til aboñol bi ni ace aare alet Asúif acíne Sareputa, mof mice maam Sidonj. ²⁷ Púrto, no aboñer ahu Elisé aamen me m'buronj, bajen dó may bugan gammeje bugo háhae ejogene ; bare bajut an ni bugo ayabe gahoy, íni let avasena ahu Naaman ala Siri. »

²⁸ Gaam dó me pe ni yan yay yaa galaw, no guun me gurim gaugu, guiñil n'gutiñ façaw, ²⁹ n'guilo manur gujogol gúpuren n'ésuh yay gújaenum iki gubañol ni fibil erijan yay dó ésugil etepi me, bi efakenol gúbenul. ³⁰ Bare Yésu nágat n'etulil ajow akay.

*Yésu náþuren eseytane ni an
(Maruk 1.21-28)*

³¹ Púrto, Yésu najow bi Kapérinaum, ésuh yaam ni mof mamu maa Gálile. Funah fafú faa ffiyyat, nanamo épajul bugaa bo gurim Aláemit. ³² Esúh yay n'gujahali baligenerol, mata gurimol gurim gom gal an ayabe sembe.

³³ Ban bajen dó ni yan yay yaa galaw ace áine o eseytane neh'ebet. Nápib aah : ³⁴ « Wáy ! Yésu ala Nasaret, wa numanje ni wóli ? Nukelo jabanolí ? Niffase ay nom : aw uomme An ahu anab me o Aláemit aboñulo me. » ³⁵ Yésu nannur eseytane yay aah : « Upanor, ban n'úpur cab n'áine ahumu ! » Ñer neteb áine ahu ebet n'ettam bújoñor ésuh yay þe, eban néþur m'bakanutol mahojo. ³⁶ Gáholi n'gunonil bugo þe iki nihi gurorenor guoh : « Dáru firim bu fom ? Ahumu ni sembe Aláemit nah'annur siseytane sasu, ni súþur ! » ³⁷ Ñer gajaol n'gufaen guuno ni mof maumu þe.

*Yésu o n'esen gahoy aol Simoñ Pier aarema ni
guce þop gammeje*

(Mácie 8.14-17 ; Maruk 1.29-39)

³⁸ No Yésu ápur me ni yan yay yaa galaw, najow bi ni yan Simoñ. Aol Simoñ aarema bújusa m'bibelol ; n'guroren Yésu ter nájue akan to waf uce. ³⁹ Ñer Yésu nailo bíþimborol min annur bújusa babu, ban ni búþur to baenah ni o ; min ñer aare ahu anamo ecokoril.

⁴⁰ No fíbiñu fafu fualo me, bugan bugagu þe gaogen me úsota gabaje gásomut gánogan n'gutebulil bi ni Yésu. Ñer Yésu nagor ánoan ni bugo, ban n'guhoy bugo þe. ⁴¹ Siseytane sasu sabele me gammeje ni bugo, ni súþur n'épib ró

suoh : « Aw Añol Aláemit om ! » Bare Yésu nah'annur so jambi sulob, mata so siffase búoh açila aamme Kirista ahu.

⁴² Tihalen fo m'bujom, náþur ajow ak'anamo tiñ talikoe. Ni baj fuyoñ faa bugan gúni n'eñesol.

No gujugol me, n'gumanj gujogol jamb'akay.

⁴³ Bare naagil : « Níarie ijow bi ni sasu súsuh ik'ivareil þop Firim fafu Fásum me faa Jávi Aláemit, mata yauyu eteh me min Aláemit aboñulom. » ⁴⁴ Púrto, nah'anogen ni sañ sasu saa galaw saa mof mamu þe maa Yúde min avareil.

5

Jambal jaju jajureruti me (Mácie 4.18-22 ; Maruk 1.16-20)

¹ Funah fice, Yésu nailo n'galam fal fafu fáþurut me faa Genesaret. Fuyoñ faa bugan ni fúgolol fúharo ni fíni n'eutten min áþajule me gurim Aláemit. ² Najuh to usana úuba galam fal fafu, bugala wo bayañer éavul dó min gúni n'epos simbalil. ³ Yésu nájuþo ni bice ni wo, baamme baa Simonj, aban naagol : « Uhátulo þaa jatiito ! » Mbiban, nanamo ró min áni n'gavare bugan bugagu.

⁴ No nalob me aban, naah Simonj : « Utos bi ni másikie mamu, aw ni gupali, n'jibet gumbalul ! » ⁵ Simon naagol : « Nuffase, jimbambal efuga yay þe, ban jujogut hani juol. Bare nemme aw ulobom yo, þan jibet go. » ⁶ N'gubet go. No guom go me n'eñah, n'gujoh ró suol fañ iki gumbal gagu gúni n'eçaô. ⁷ N'guvoh gupalil gaamme m'babu busana min gúkail gurambenil. No

guçilo me, n'gummejen usana waw waamme úuba uk'umañ étimo. ⁸ No Simon Pier ajuh me dáuru þe, naya gújul bújonor Yésu naagol : « Uháculoom, aw aamme afanom, mata ínje an atila nem. » ⁹ Maagen mamu, Simon ni gupalol gúñañag min gujoh mee suol sasu bajoger baubu. ¹⁰ Guñol Sebede, Saak ni Saanj gátinenol me, bugo may gúñañag. Ñer Yésu naah Simon : « Jamb'úholi ! Maer þan úni ambala ala bugan. » ¹¹ Ñer n'gúvenul usanail iki guya, guban n'guhat to wañil þe n'gulagen Yésu.

*Yésu nakan an ala háhae nahoy
(Mácie 8.1-4 ; Maruk 1.40-45)*

¹² Funah fice, Yésu o baamer n'ésuh ece, ni baj ace áine o háhae ehajene eniolol þe ájoul. No najuh me Yésu, náteil ak'alo bújonorol, naya firringol n'ettam nalaol nímorø aah : « Ataw, umañ me, nújue ukonom nihoy ijañ ti no ! » ¹³ Ñer Yésu naalen gañenol agorol ban naagol : « Yoo, nimañe. Uhoy ujañ ! » To baenah, háhae yay néþur n'áine ahu. ¹⁴ Mbiban, Yésu naagol : « Jamb'ulob yo me ánoan, bare þan umundum ujow bi n'atenjena ahu min ajugi, mb'uban nukan bítenen babu bo gúboñ gagu gaa Móis gulob me, min ugiten ésuh yay búoh nuhohoy. »

¹⁵ Min Yésu afanje me naunoe, mo bugan bugagu gújaeul me fuyoñ iki gujoñor to ni o, bi euttenol ni þop bi eñes gahoy. ¹⁶ Ban Yésu néh'éni ñace nañago nevonol bi ni siþarandan sasu min alaw bo.

*Yésu nakan abofoa nahoy
(Mácie 9.1-8 ; Maruk 2.1-12)*

¹⁷ Funah fice, Yésu náni n'gavare ni yaŋ ece ; ni baj to Epárisie ni úpjajula góboñ Aláemit gápollo ni súsuh sasu þe saa Gálile ni saa Yúde bi ni Yérusalem dó gamate. Sembe Aláemit ni síni ni Yésu mbi náh'áju akan bugan n'guhoy. ¹⁸ Ni baj guce gútebul ni gapeh an ájuut ejow. N'gumanjen érurol iki gubaŋ bújonjor Yésu, ¹⁹ bare gújuut mata fuyoŋ fafu fújalojalo. Ñer n'guhat min gujiŋ fatiya bimilum babu, n'gúhaful bo tice min gualen gapeh gagu dó ásota ahu aamme, bi ró bújonjor Yésu n'etut bugan bugagu. ²⁰ No Yésu ajuh me gáinen gaugu golil, naah ásota ahu : « Apalom, utili uboketiboket. »

²¹ Ñer úpjajula góboñ Aláemit bugagu bi ni Epárisie yay ró n'gúpinor guoh : « An ahumu, an bu om ajele mee Aláemit ? Arafuhow ay ájue aboket util an, íni let Aláemit bareol ? » ²² Nemme Yésu naffase gapinoril, naagil : « Wa uçile n'jibaj gapinor ti gaugu ? ²³ Julobom þaa, eoh abofoa ahu “Utili uboketiboket,” ter eogol “Uilo ujow,” wa ufanje ésum elob ? ²⁴ Bare waf wanur nimaŋe jiffas : Añol Arafuhow nayayab babe ni mof sembe n'Aláemit sal eboket util waw waa bugan bugagu. » Naban nábahó mbal abofoa ahu naagol : « Injé ilobi yo, uilo nuŋar gapegi min uot bi yanji. » ²⁵ To baenah, abofoa ahu nailo bújonjor ésuh yay þe, naŋar gapegol dó nafiyen me min akay n'esalen Aláemit nímoro. ²⁶ Bugo þe n'gujahali nár, ban n'gusalen Aláemit

; ni gáholiil n'guoh : « Jama nujugale waf wo nuunderutal. »

*Yésu o n'evoh Lévi bi éni alagorol
(Mácie 9.9-13 ; Maruk 2.13-17)*

²⁷ Púrto, Yésu nápurul n'ésuh yay. N'ejaol najuh ayaba-búalen ace gajaol Lévi arobo to nah'ayab bo me. Yésu naagol : « Ulagenom ! »

²⁸ Ñer Lévi nailo ahat to wañol þe min alagenol.

²⁹ Mbiban, Lévi nakanol gaggan gámah súndool. Ni baj to gupalol uyaba-búalen gammeje, ni guce þop gábulo, gakelo emat gaggan gaugu. ³⁰ Bare Epárisie yay ni úþajula gúboñ Aláemit bugagu súmutil n'guoh ulagora Yésu : « Wa ucíle nihi jitiñ n'jirem tiñ tanur n'uyaba-búalen bugagu ni bugagu utila ? » ³¹ Yésu naagil : « Let bugan bugagu gaamme apuñil gujese ásotena, bare til úsotaaw. ³² Mo may, ijoulat bi eoh bugan bugagu gaçol me mbi gúbahen bakaneril, bare til utilaaw. »

*Yésu o n'éþajul mala baor
(Mácie 9.14-17 ; Maruk 2.18-22)*

³³ Ñer Epárisie yay n'guoh Yésu : « Ulagora Saañ nihi guowor n'gulaw nímoro ti bugolóli. Bare búguiya, fitiñ ni marem barebare guom ni yo ! » ³⁴ Yésu naagil : « Jíinene piañ búoh funah faa búyabo jújue jífiren bugan bugagu fitiñ, ayaba ahu o to ? Hani, júut ní me ! ³⁵ Bare funah fice þan fiçigul no gujae me eram ayaba ahu n'guñenil ; no ñer þan guor me. »

³⁶ Bi éþajulil joon, Yésu naçob búnogor baube naagil : « An nd'áþuren gaçaç ni gájuo gavugul bi eteh gaþoroh n'gájuo gafan ; mata akan

mo me, gavugul gagu gućele, ban gaćać gagu mati gújahor ni gájuo gagu gafan gagu. ³⁷ An nd'aoren ƿop bunuh bijeb ni sićan sifan aban natoj so ; akan mo me, bunuh babu ƿan bufac̄ so min ñer so ƿooso súbburi. ³⁸ Bare til níh'íni mee nuoren bunuh babu bijeb babu ni sićan sasu suvugul sasu. ³⁹ Ban an o nah'arem bunuh bufan mat'aman arem bunuh buvugul, mata ƿan aah : "Bufan babu bufanje jáari." »

6

*Yésu nafafañ funah fafu faa fíiyay
(Mácie 12.1-8 ; Maruk 2.23-28)*

¹ Funah fice faa fíiyay Esúif yay, Yésu ni ulagorol n'gúni n'esat ulah waw. Nihi gutujul gukoñ gagu gumoroj n'guñenil n'gunjar bakol babu guhenj. ² Ñer Eþárisie guce n'gúkail guogil : « Wa ućile n'jikan mee ? Fírenifiren ekan dáuru ni funah ti faa jama. » ³ Yésu naagil : « Buru til júmusut jijanga wo David akan me funah fice no bieb bujogil me, o ni galageneol me ? ⁴ Leti nanogenogen ni Fúggut Aláemit ák'ájarul unać waw ƿe wo gúji ró me Aláemit agabor ni galageneol me, n'gutiñ* ? Ban unać wauwu utejenaaaw bugo bareil guote gutiñ wo. » ⁵ Natajen aagil : « Añol Arafuhow o aamme afan ahu ala fíiyay fafu fololal. »

*Yésu o n'esen gahoy an ahaje ni gañenol
(Mácie 12.9-14 ; Maruk 3.1-6)*

---

* **6:4** 6.4 Juluj Levitik 24.5-9

⁶ Funah fice faa may fíiyay, Yésu nanogen ni yan yaa galaw ece min áni ró n'gavare. Ni baj ró ánaíne ace ahaje ni gañenol gárib. ⁷ Ñer úpjajula gúboñ Aláemit bugagu ni Epárisie yay n'gúni n'elujor Yésu ter þan akan an nahoy funah faufu faamme faa fíiyay, mata gumamañ ebaj waa mbi gújogumol me ni wo. ⁸ Nemme Yésu naffase gaþinoril, naah áine ahu ala gañen gagu : « Uiyul bi tale n'etut ! » Aíne ahu naiyul ti nalobol me. ⁹ Ñer Yésu naagil : « Ban irorenul waf wauwe : Wa nuotale ukanal funah faa fíiyay ? Maaro, ter maarat ? Eþagen buronj an, ter enemen bo ? » ¹⁰ Nailo alujil anur-anur, aban naah ala gañen gagu : « Uraw þaa gañeni ! » Naraw go, ban n'guhoy to baenah. ¹¹ Ñer úpjajula gúboñ Aláemit bugagu ni Epárisie yay guiñil n'gutiñ min gúni ni sícenor bu gujae me eilo bi ni o.

*Yésu o n'eþob upotoraol
(Mácie 10.1-4 ; Maruk 3.13-19)*

¹² Mb'uþiga funah fice, Yésu nak'ajin fatiya firijan min áni ró n'galaw. Nanamo ró galaw Aláemit efuga yay lám. ¹³ No tihalen me, návogul ulagorol min açob ni bugo bugan guñen ni gúuba (12), aban nakanil gajow gagu gaa upotora. ¹⁴ Bugo guomme : Simon o natajen me avoh Pier, ni atiol Andere ; Saak ni Saanj ; Fílip ni Barutelemi ; ¹⁵ Mácie ni Toma ; Saak añol Alife ni Simon, atigena[†] ahu ; ¹⁶ Yuda añol Saak ni Yudas Isikariot ajae me ennomen Yésu.

---

† **6:15** 6.15 atigena : Simon ni gupalol Esúif guce, bugo gumanjen me etigen bugaa Rom gaamme ni fuhow mof mamu.

*Yésu o m'batar mala gásumay ni mataño
(Mácie 4.23-5.12)*

¹⁷ Púrto, Yésu náavul ni firijaŋ fafu manur n'uþotoraol, ák'áelo tiñ taree heb. Ni bajen to þop ulagorol gammene ni fítiman fámah faa bugan gápullo Yúde bi ni Yérusalem dó, ni may ulam waw waa Tir ni Sidoŋ, saamme súsuh saa galam fal fámah. ¹⁸ Bugan bugaubugu gujoulojow bi eutten Yésu ni þop elip gahoy gal úsomulil. Bugo siseytane suyogene me, nakanil may n'guhoy. ¹⁹ Anóan ni fuyoŋ fafu nalih bi egorol, mata babaj sembe sáþureul ni o. Ban maagen mamu nakanil n'guhoy bugo þe.

²⁰ Ñer Yésu naluj ulagorol aluj naagil :
« Gásumay gúni ni buru jaleh me,
mata Jávi Aláemit jolul jom.

²¹ Gásumay gúni ni buru jacaret me maer,
mata gajem þan jibaj fupoñ fámah.
Gásumay gúni ni buru jaamme n'ukon jama,
mata gajem þan jibeþberor.

²² Gásumay gúni ni buru, no bugan bugagu gujaeul me elat, eham, ejel, émeñ, min jíinen me ni Añol Arafuhow.

²³ Mbi jísangor dáuru baćigerul, ban n'jíñagor n'ésumay ró, mata bacam bámah ubu bo m'bunageul fatiya n'émit. Maagen mamu, sipail gufan may maumu gúlatien mee may uboñer waw bugal Aláemit.

²⁴ Bare til mataño mbi míni ni buru jasanumet me,
mata jiyabe basaforul jiban.

²⁵ Mataño mbi míni ni buru jaamme ni fupoñ maer,

mata ƿan jíbbañul jicaret.

Mataño mbi míni ni buru jaamme n'eber jama,
mata gajem ƿan jiçagor n'ukoñ ró.

²⁶ Mataño mbi míni ni buru, no ésuh yay ƿe
gujaeul me esalen. Maagen mamu, sipail gufan
maumu gukanen mee n'uboñer waw galet me
uboñer gúfuh. »

*Yésu o n'épajul mala gábboli alator
(Mácie 5.38-48 ; 7.12)*

²⁷ « Buru jaamme n'euttenom, ínje umu
n'elobul firim fe : Júbboli ulatorul ! Jikan maaro
bugan bugagu galaleul me, ²⁸ júsonien bugagu
gatabeul me, ban n'jilaw ƿop bi mala bugagu
gálatieneul me ! ²⁹ An ategi me ni garab, nusenol
gáutten. An aram me ǥapalitoñi, nuhalol ƿop
nañar gájuoi. ³⁰ Anóan ácini me waf, nusenol.
An añañar me wafi, jamb'urondopenol nabbañeni
wo. ³¹ Mbi jikan nánonan bi ni bugagu ti Jiman
me gukan bi ni buru.

³² Iní me buru bi emaŋ gamañeul me bare,
ñer enah bacam bice bi wa ? Hani gatile me
nihi gumamaŋ gupalil. ³³ Iní me buru bi ekan
maaro bi ni bugagu gakaneul mo me, ñer enah
bacam bice bi wa ? Gatile me gukanekan ti buru.
³⁴ Iní me buru bi emagen bugagu bugo jíinen
me búoh ƿan gubbañenul, ñer enah bacam
bice bi wa ? Gatile me gumagoremagor may,
ban ƿan gubbañenor umagil bi to. ³⁵ Niege
til : Mbi júbboli ulatorul, jikanil maaro, ban
n'jíImagenil wáfowaf buru m'babajut ǥapinor
gal ebbañenulul wo ; mamu ƿan jibaj bacam
bámah. Ban ƿan jíni guñol Aláemit-Fatiya, mata

açila may maumu násum mee ni bugan bugagu galujérit me an bi ni gáčelet me ró. ³⁶ Mbi júju ñarum enil, ti Payul áju me ñarum enil. »

Yésu o ni batar mal etaliñ apali

³⁷ « Jambi jujogoro utalina bugan, mamu may Aláemit mat'atalinul. Jambi jujoh bugan ni guiñ, mamu may Aláemit mat'ajogul ni fiiñ. Juboket bugan, mamu may Aláemit þan aboketul. ³⁸ Mbi nihi júþuren jisen, mamu may Aláemit þan asenul. Maagen, þan aligul gacopð gačikičik iki gupus áulenul júluh, mata galigum gagu go jijae me ejar n'jiligil, go may þan aligumul me ni go. »

³⁹ Mbiban, Yésu naajar búnogor baube bi éþajulil naagil : « An ápipim nájue þian ácibben apalol ápima ? Leti bugo éubail þan gulo ni gasun ? ⁴⁰ Bajut aligena afanje afanol aligeneol me, bare aligena ánoan no najae me eban, þan are ni afanol.

⁴¹ Wa uçile núni n'eluj jikaw jaju jalo me n'jícil atii, min til ulet n'étallo fusosfafu faamme ni jíya ? ⁴² Bu níjue uoh atii : “Atiom, unah níþunni jikaw jaju jaamme n'jíčili !” Aw m'bátallout fusosfafu faamme n'jíya ? Aþula-elob e ! Umundum þan úþuren fusosfafu faamme n'jíčili, mamu, þan ujuh ñanno bi éþuren jikaw jaju jaamme n'jícil atii. »

*Bununuh bánoban ni mitiñ bo
(Mácie 7.16-20 ; 12.33-35)*

⁴³ « Bununuh baaro ndi bubuh mitiñ maarat, ti may bununuh baarat ndi bubuh me mi-tiñ máariari. ⁴⁴ Bununuh bánoban ni mitiñ

bo buffasei : an ámusut áabajul gumangu ni bukoho, ban ƿop an ámusut áabajul guec ni bindikit. ⁴⁵ An aaro náh'áþureþuren máarie mamu maamme ni biinumol agiten ésuh yay ; bare aarat me, o, máhojie mamu maamme ni biinumol náh'áþuren agiten ésuh yay. Maagen mamu, ánoan wammenjen me biinumol butumol ni'búþuren bulob. »

*Saŋ súuba sábuliore
(Mácie 7.24-27)*

⁴⁶ « Wa ucile nihi juvogom “Ataw, Ataw,” ban jilet n’ekan wo nilobeul me ? ⁴⁷ An ájoul me bi n’ínje ákail autten firimom ban nakan wo fulob me, an ahumu ban igitenul bu nanogore : ⁴⁸ Nanogonogor ti an aoge síki min áteþul dó yanjal. Yaŋ ti yauyu, fal fafu fo bámmenjerul iki fuya ni yo, mati fúju fibet yo, mata naowoh síki balama atep yo. ⁴⁹ Bare til an auttenom me ban mat’akan wo firimom fulob me, an ahumu nanogonogor ti an ateþe yanjal fatiya eus yay o m’baogut. Yaŋ ti yauyu, fal fafu fo bámmenjerul iki fuya ni yo, ƿan fufaken yo to baenah fibet evisor ƿooyo. »

7

Yésu o n’esen gahoy amigel afan ekosombil ala Rom

(Mácie 8.5-13)

¹ No Yésu alob me ni fuyoŋ fafu aban, nakay mbaa Kapérinaum. ² Ni baj bo afan ekosombil ace alet Asúif abaj amigel o namaŋe nár ; ban amigel ahumu násomut ak’amanj eçet. ³ No afan

ekosombil yay aun me gulob mala Yésu, naboñ ufan Esúif guce bi n'açila bi elao tima naboket ájoul íkiil akan amigelol nahoy. ⁴ No guçih me, n'gúni n'ehehorol n'guogol : « An ahumu naçiloe min mb'urambenol, ⁵ mata namamanj wolal Esúif yay mámah, ban açila açil me min yan yay yóloli yaa galaw etepi. » ⁶ Ñer Yésu nalagenil mbaa bo. No guomme n'elof yan yay, afan ekosombil yay náboñul ubugeol guce iki guogol : « Ataw, jamb'uyoh n'énonul, mata ipilout min mb'unogen ni yanjom. ⁷ Yo eçil me ikañenut íjoul ínje fanjaom íkiil ijonor n'aw. Bare mb'ulob firim fanur pat min amigelom ahoy. ⁸ Nuffase, ínje fanjaom nibaje ufanom bugo níh'ittun, ti þop ekosombil yay gaamme ni gañenom gúttuneom me. Ioh me an ni bugo : "Ujow !" Najow ; ioh me þop ahu : "Ujoul !" Nájoul ; ioh me arokaom : "Ukan waf uman !" Nakan wo. » ⁹ No Yésu aun me gahonjen gaugu, naruhen afan ekosombil yay bireg nábahó bi ni fuyoñ fafu falageneol me naagil : « Maagen ínje ilobul yo, Israel þooyo ímusut ijuh ró an o gáinenol gújaloe ti gal áine ahume. » ¹⁰ No bugaa gahonjen gagu gubbañ me guçih súndo, n'gutoh amigel ahu o bahoer.

Yésu nailen érimbani ala atiña-ebara

¹¹ Púrto, Yésu najow mbal ésuh ece gajow yo Nain, ban ulagorol ni fuyoñ fámah n'gútinenol. ¹² No naamme n'enogen n'ésuh yay, najugil gútebul efuluñ bi eke gafoh tíyanj ; kan érimbani yom yal atiña-ebara ace. Bugal ésugol gammeñe n'gútinenol ake gafoh añolol. ¹³ No Ataw

Yésu ajuh me aare ahu, eniol nerumol naagol : « Jamb'ukonj. » ¹⁴ Aban najow ak'aloф buhogen babu min agor bo. Gaamme n'eteб bo n'guilen. Yésu naah ápur ahu a et me : « Ap ur ahu, niegi uilo ! » ¹⁵ N r ap ur ahu nailo arobo, aban n ni n'elob. Min Y s u anjarol ak'asen jaol. ¹⁶ N r g holi n'gunonil  e, n'gusalen Al em it guoh : « D aru abo er  am ah  ap ollo maa n'etulolal. » N'gubba n guoh : « Al em it nakelo  epagen  esugol, wolal bugo na ob me. » ¹⁷ Elob yay neuno ni mof mamu  e maa Y de ek'efa bo bi ni sasu s suh  e.

*Y s u o n' pajul mala Saaj Batis
(M cie 11.2-19)*

¹⁸ Ban ulagora Saaj Batis n'gugitenol d aru  e. N r navoh bugan g uba ni bugo, ¹⁹ aban nabo il bi ni Ataw ni suroren sause r o : « Aw uomme an ahu aat me  ajoul, ter juote jiirigen ace  abulo ? » ²⁰ No gu ih to me ni Y s u, n'guogol : « Saaj Batis abo ul l i bi eroreni : Aw uomme an ahu aat me  ajoul, ter juote jiirigen ace  abulo ? » ²¹ Tinah tautu Y s u o b anier n'ekan bugan gamme e n'guhoy n' somulil, n puren  nati il, na agen bugaa siseytane sasu, ban nakan  pima gamme e n'gujuh. ²² N r n bal bugaa gahojen gagu naagil : « Jujow iki jigiten Saaj wo jujuh me ni  op  wo juun me : g pim me gubba e gujuh, gahaj me gujae  ol, bugaa h hae yay guyabe gahoy, gatopo me g topuloe, ga et me guiloe gubba n guronj, g sugateno me guyabe Firim fafu F sum me fal Al em it. ²³ G sumay g ni

ni an ahu o bakanerom biçilut me min ababo
gáinen gagu gola n'ínje ! »

²⁴ No uboñer waw bugaa Saan Batis gubbañ
me, Yésu nanamo egiten fítimanfafu maa Saan
ahumu. Naagil : « Wa jikaene faluj baubu
n'eparandan yay ? Fisisit piañ fo érus yay
élisene ? ²⁵ Ñer wa jikaen bo faluj ? Anáine
piañ asimoe wañ ujaha ? Bare hum gasimoe
me wañ ujaha ban n'gukan bugan gabaje, bugo
ni sañ úviaw gom ! ²⁶ Ñer joon, wa jikaen
bo faluj ? Aboñer piañ ? Ey, açila, ban ínje
ilobul yo, fafañ sah aboñer. ²⁷ O aamme an
ahu o Bahícer Aláemit bulob mee mola buoh
: "Pan iboñ ájaenumaom gahorjen ayabi gayon
min mb'atenjen bulago babu bi n'aw*." » ²⁸ Yésu
natajen aagil : « Maagen, ínje ilobul yo : ni bugan
bugagu pe gabugi me babe ni mof, Saan Batis
afañil me pe. Bare afañ me gatiti ni Jávi Aláemit,
o nafanje Saan fuf. »

²⁹ Esúh yay pe gauettene me Saan, bi ni uyaba-
búalen bugagu ró, n'guranjen maagen Aláemit,
min gujow ák'ábatiseil. ³⁰ Bare Epárisie yay ni
úpajula güboñ Aláemit bugagu n'gucen gaþagen
gagu go Aláemit amanjen me bi ni bugo, min
gulat Saan ábatiseil.

³¹ Yésu nabbañ aagil : « Ni wa þan piañ iligor
me bugan bugagu bugaa jabbah je ? Ni wa piañ
gunogore ? ³² Gúnini ti uñil garove to ésuh
yay ni'guomunor me, min gúni m'búogor nihi
guoh : "Uñeh juogul mee, jimanjut eboh ; mbi
júfoñul ufuluñ, n'jilat ukon." ³³ Maagen, Saan

---

* ^{7:27} 7.27 Juluj Malaki 3.1

Batis najoulo, nd'atiñ mitiñolal, nd'arem pøp eremolal, ban juoge eseytane enonol. ³⁴ Añol Arafuhow najoulo, nah'atiñ narem ban bugan bugagu n'guoh : "Jujugom sum áine ahumu : gaþinorol pe fitiñ ni marem barebare, ni pøp ejaor n'utilaaw ni uyaba-búalen bugagu !" ³⁵ Bare Malillo mamu mal Aláemit migitenigten ñol ni waf waw wo bugan bugagu gabaj mo me gukane me. »

Yésu o baamer ni yan̄ Simoñ Apárisie ahu

³⁶ Funah fice, Apárisie ace naah Yésu ak'atiñ yanjol. No Yésu açih me bi fitiñ fafu, nanamo auloulo ti guþi me nihi gukan bugo ni fitiñ. ³⁷ Ni baj dó n'ésuh yauyu ace aare o gajaol guhajene. No naun me búoh Yésu umu ni yan̄ Apárisie ahumu, nájoul ni jibara ró jammeñe mícir. ³⁸ Nak'ailo búsol Yésu nah'akon iki muful nihi musot mulo n'guot Yésu. Ñer naajar walol min áti go, aban nacot go ; mbiban, nácir go mícir mamu.

³⁹ Apárisie ahu avoh me Yésu fitiñ, no najuh me bakaner aare ahu, naah m'biinumol : « Iníen me áine ahumu aboñer om, þan affasen aare ahumu agoreol mee an bu om : þan affasen búoh ejobu yom. » ⁴⁰ Ñer Yésu nábaho bi ni o naagol : « Simoñ, nibaje waf wal elobi. » Naagol : « Yoo, ulob ! »

⁴¹ Yésu naagol : « Baje wáine gúuba gao-gene síralam ace áine o nah'amagen. Atíar ahu naogenol súuli ekeme (100.000), ahu súuli guñen (50.000). ⁴² No bulugen babu biçilo me, bugo éubail gújuut gucam. Ñer amagena ahu

naboketil uneil bugo p̄ooil. Ban iroreni ñer : Ay ni bugo ajae me efañ namañol ? » ⁴³ Simon naagol : « Níinene, o gamagol gufañ me n'gújaloe, ban n'guboketol go. » Yésu naagol : « Nulobe jon. »

⁴⁴ Aban nábaho mbal aare ahu min aah Simon : « Nujuge aare ahume ? No ninonulo me yanji, usenutom mal niþos guolom ; bare açila ni mufuol naþose guolom, aban naajar walol náti go. ⁴⁵ Aw ucolutom, bare açila, kábirij no ninonulo me yanji bi maer, ahalut ecot guolom. ⁴⁶ Aw úcirut fuhood hani édunen yafulut me, bare til açila nácirc guolom mícir. ⁴⁷ Yo eçil me niegi : Utilol wammen mee uboketi, yo eçilol maa egiten gamañol gájalo mee. Bare an o gubokete jatiito, gamañ gatiito may nagitene. » ⁴⁸ Aban naah aare ahu : « Utili uboketiboket. »

⁴⁹ Gaamen to me ni fitiñ manur n'açila n'guoh n'uñumil : « An bu om me umu, akañen mee gaboket util bugan ? » ⁵⁰ Bare Yésu natajen aah aare ahu : « Gáineni guþageni ; ujow n'gásumay ! »

8

Waareaw gajae me búsol Yésu

¹ Púrto, Yésu nah'ajow súsuh sasu p̄ooso, bi ni saa m'baha ró, nah'avare bo Firim fafu Fásüm me faa Jávi Aláemit. Uþotoraol gaamme guñen ni gúuba n'gújaor ni o. ² Ni baj p̄op waare guman gunapil, bugo naham me siseytaneil, ni bugo nakan me n'guhoy n'úsomulil. Bugo guomme Mari o guvoge me Mari ala Magudala, o naham me ni o siseytane futoh ni súuba, ³ ni

Yoana aar Husa aamme aroka ámah ala Herod, áfatten gajaol Susan, ni þop guce gammene. Waareaw ubugi nihi gúþuren síralamil bi eramben Yésu ni upotoraol.

Búnogor babu baa sittam sasu dó euh yay elo me
(Mácie 13.1-23 ; Maruk 4.1-20)

⁴ Funah fice, bugan bugagu gáþureul me ni súsuh sasu þe n'gúkail bi ni Yésu gukan to fitiman fámah. Nañar búnogor baube naagil :

⁵ « Juutten ! Baje abela-euh ace áþullo bi eke ebet euh. O n'ebet euh yay, eceyo nelo n'galam bulago ; bugan bugagu n'guhah yo, upu waw n'utiñ yo nímoro. ⁶ Yayu nelo tiñ tabaje sival ; no eil me, nellab, mata tiñ tautu túgfut. ⁷ Yayuyo nelo tiñ tabaje sijen ; ni siilor mimanur, ban sijen sasu ni súnumen euh yay. ⁸ Eceyo, yo nelo ni mof máarie. No eil me, nebugor nár, gahager ganur n'gubaj wono ekeme. » Mbiban, Yésu nalob fatiya aah : « An abaj me gunnu gal eun, aun ! »

⁹ Ner ulagorol n'gurorenol : « Búnogor baubu, wa buanje épajul ? » ¹⁰ Naagil : « Buru Aláemit nájiulji min júju jujoh firim fafu faa Jáviol fásiki mee ; bare bugagu, n'únogor nih'ilobil fo. Yo eçil me, nihi guluj bare mati gujuh ; nihi guun bare mati gujoh. »

¹¹ Aban naagil : « Búnogor baube, maa buanje elo : Eugit yay, yo eomme firim Aláemit. ¹² Guce gaun fo me, gúnini ti bulago babu dó eugit yay elo me : þan guutten fo, mbiban Seytane nájoul ákail áþuren fo n'uinumil jambi gúinen ; mamu mati gúju gubaj gaþagen gagu.

¹³ Bugagu uuttena gúnini ti tiñ talu tabaj me sival : þan guutten fo n'guyab fo n'ésumay ró ; bare fiilut guar ni bugo. Pan gúinen maa, mbi guke élam jatiito, n'gubelen gáinenil. ¹⁴ BugagUIL bugo gúnini ti tiñ talu taa sijeñ : þan guun fo, bare gapinor, fubaj ni másume mamu maa buroñ ni súnumen fo min ñer eugit yay mat'éju ebuh mitiñ iki mual. ¹⁵ BugagUIL gúnini ti tiñ talu táari me : Guun me firim fafu, þan guyab fo gubañ n'uignumil wakur mee ban n'úari, min nihi gúñjarul ni buroñil waf waaro. »

*Búnogor babu bal ejaja yay
(Maruk 4.21-25)*

¹⁶ Yésu natajen aagil : « An asaen me ejaja, let bi érur yo ñáraru elap ter fattam bura ; þan til aremben yo n'ebamba, min mbi bugan bugagu gánoneul me gúju gujuh gajanja gagu gala yo. ¹⁷ Maagen, wáfowaf wakopeni þan ujigi. Wáfowaf waffasuti þan uffasi, mata þan úpurul ni mañannoë. ¹⁸ Jíkanum fañ bu nihi juutten me ! Mata an abaj to me waf, þan ayab fañ to ; bare an abajut me, þan guramol þe bi ni jo naþinor me búoh nabajjobaj ró. »

*Guti Yésu ni jaol
(Mácie 12.46-50 ; Maruk 3.31-35)*

¹⁹ Púrto, jaw Yésu ni gutiol n'gújoul bi bujugol ; bare gújuut gúffus to naamme mala fítiman fafu fágolol mee fúharo. ²⁰ Ñer n'guboñ guogol : « Uutten þaa, jai ni gutii ubugi tíyan, aw gumanje bujuh. » ²¹ Bare Yésu naah : « Jaom ni gutiom

fan, bugo guomme gauittene me firim Aláemit ban nihi gúttun fo. »

*Yésu nakan fúrus fámah ni fuyom
(Mácie 8.23-27 ; Maruk 4.35-41)*

²² Funah fice, Yésu o baamer galam fal fafu fápurut me faa Genesaret, naajar busana min ájuþo ró, o ni ulagorol. Aban naagil : « Utípal uloal ñagagu ! » Ñer n'gukay. ²³ Bugo n'étiþ yay, Yésu nayabor. Piout, fúrus fámah ni fiyulil ; fal fafu ni fiteh iki busana babu nihi bíij, ñer ulagorol n'gúholi nár ²⁴ n'gulof Yésu min gúliol n'épiþ ró n'guogol : « Afanóli, afanóli, wolal ubugi n'gabao ! » Yésu nálio nailo annur fúrus fafu ni gulongos gagu. Ñer fal fafu ni fúbbañul fíjebi yem. ²⁵ Mbiban, nábaho mbal ulagorol naagil : « Gáinenul ugelo ? » N'gúholi, ban n'gujahali fan bireg n'guogoro : « An bu om umu ? Nah'alob ni gúrus gagu ni gulongos gagu, ban ni síkanumol ! »

*Yésu o n'esen gahoy áname o siseytane nihi sibet
(Mácie 8.28-34 ; Maruk 5.1-20)*

²⁶ No gútiþ me fal fafu guban, Yésu ni ulagorol n'guçih ni mof mamu maa Gerugesa, máþimbor me Gálile. ²⁷ No Yésu aavulo me ni busana babu, ace áine ala ró ésuh yay nájoul bi etogol to. Áine ahumu siseytane suom ni o. Pio bo no nahale bisimo ; abbañut açin ni yan,

n'guyah* náh'ámori. ²⁸⁻²⁹ Ñammeñe eseytane yay neh'ebelolbet ; yo eçil me nihi guñar ñisel min gujek guñenol ni guolol jamb'ake ban. Bare áine ahu þan asaren ñisel ñaňu, mbiban eseytane yay néjaenumol bi tiñ taa gafit.

No najuh me Yésu, nalo to n'guolol nápib nímoro aah fatiya : « Yésu, Añol Aláemit-Fatiya, wa numanje n'inje ? Nilai jamb'úlamenom ! » Nalob mee mata Yésu nannunur eseytane yay min épur ni o. ³⁰ Mbiban, Yésu naah áine ahu : « Gajai bu ? » Naagol : « Gajaom Fítiman. » Nalob mee mata siseytane sammeñe suom ni o. ³¹ Ñer ni siilo sufotenor bújoñor Yésu ni suogol aboket jamb'abelen so ni gasun gagu gal élatien siseytane sasu.

³² Nemme bajen to ekore yámah yaa suhumba saam ni gafen ni firijañ fafu, siseytane sasu ni sufotenor suoh Yésu ahat so ni sunogen ni suhumba sausu. Yésu namañ. ³³ Ñer ni súþurul n'áine ahu sunogen ni so, min ekore yay þe éþapoul dó fitey fatiya mavanoe firijañ fafu ek'elo ni fal fafu, min enemo ró.

³⁴ No ukoña suhumba sasu gujuh me dáuru, n'gúþur gutey bi n'ésuh yay guke egiten wabaj me, n'gúþur to þop bi ni sasu súsuh salof yo me.

³⁵ Bugan bugagu n'gúteil gúkail bujuh wabaj me. No guçilo me to Yésu aamme, n'gutoh to áine ahu o siseytane sasu suomen me ni o, anamo to n'guolol so báþurer ; maer umu nasimoe, apuñol

---

* ^{8:27} 8.27 guyah : No, Esúif yay ndi guoh n'ettam min gufoh sufuluñil. Þan guoh ni gacañ fuval fámah gasun dó gujae me ebañ efuluñ yay, mbiban n'gúfakenul fuval fice gutoj gánonum gagu.

jas. Ñer gáholi n'gunonil. ³⁶ Bugagu gajuh yo me tách n'gúni n'egiten gupalil bu áine ahu ala siseytane sasu abbanno me ahoy.

³⁷ Ñer bugan bugagu þe bugala ró Gerugesa n'guoh Yésu aboket ajow áraliil, mata maagen mamu gúholiholi fanj. Min Yésu ájuþo ni busana babu bi ebbañ. ³⁸ Aíne ahu o Yésu aham me siseytaneol, naftenor naagol aboket ahalol najow n'açila. Bare Yésu nacenjol naagol : ³⁹ « Ubbañ mbaa yanji, mb'uçih nugitenil wo Aláemit akan me þe bi n'aw ! » Ñer áine ahu naot, mb'açih nagiten n'ésuh yay þe wo Yésu akanol me.

*Bájur Yairus ni aare ahu agor me bisimo Yésu
(Mácie 9.18-26 ; Maruk 5.21)*

⁴⁰ No Yésu abbanno me ñagagu, fítiman fámah faa bugan gaamenol bo n'enah ni fuyabol. ⁴¹ Ni baj ánaine ace ájoul, gajaol Yairus ; açila afan yanji yaa galaw nam. Áine ahumu nalo to n'guot Yésu naagol aboket ajow bi yanjol, ⁴² mata érimbani bájur nabaje aam n'eçet, símilol guñen ni súuba.

No guomme n'ejow yay, fítimanfafu ni fúgot Yésu ak'amañ emig. ⁴³ Bajen to þop anaare ásomute ; símit guñen ni súuba o n'ébbur físimol. Nabelene síralamol þe n'úsotena waw, bare an ájuut akanol nahoy. ⁴⁴ Aare ahumu nábosul búsol Yésu, mbiban nagor gáñin bismool. To baenah nahoy. ⁴⁵ Ñer Yésu narorenil : « Ay agorom ? » Min gucenjol mee þe, Pier naagol : « Afanóli, let nujuge jammenj jauje jágoli maa jíharo ? » ⁴⁶ Bare Yésu naagol : « Baje bae an

agorom, mata babaj sembe sáþure n'índe. » ⁴⁷ No aare ahu ajuh me búoh ájuut akop̄ atajen, nájoul ákail alo to n'guot Yésu n'etelenor dó. Nailo agiten bújonor ésu yay pe waçil me nákail agor Yésu, ni þop̄ bu nahoy me to baenah. ⁴⁸ Ñer Yésu naagol : « Bájurom, gáineni go guçili nuhoy. Ujow n'gásumay ! »

⁴⁹ O m'babanerut elob, ni baj an áþullo yan afan yan yay yaa galaw ákail aagol : « Yairus, bájuri naçele. Jamb'uyogen afan ahu utajen ! » ⁵⁰ Nemme Yésu naune min alob mee, nábaho aah Yairus : « Jamb'úholi, úinen barebare, bájuri þan aþah ! »

⁵¹ No guçih me ni yan yay, Yésu náfiren ésu yay enogen, iki þúrdo Pier, Saan, Saak ni þayma bugo ni jawma. ⁵² N'gutoh bugan bugagu pe n'ukoñ mala eçet bájur babu. Yésu naagil : « Jambi jukoñ, açelut. Námorimori. » ⁵³ Ñer n'guilo gúfohulorol mata guffase búoh bájur babu naçeçet ti maagen. ⁵⁴ Bare Yésu najoh bájur babu ni gañen naagol : « Bájurom, uilo ! » ⁵⁵ To baenah nábbañul m'buroñ, ban nafaen ailo. Ñer Yésu naagil gusenol atiñ. ⁵⁶ Ubugaoł n'gujahali fan. Bare Yésu naçafil naagil jambi gugiten me an wabaj me.

9

Yésu o n'eboñ upotoraol gaamme guñen ni gúuba

(Mácie 10.5-15 ; Maruk 6.7-13)

¹ Púrto, Yésu naomen upotoraol gaamme guñen ni gúuba, aban nasenil sembe ni gakañen

sal éþuren siseytane sasu ni þop sal éþuren úsomut waw. ² Mbiban naboñil guke egiten Firim fafu Fásum me faa Jávi Aláemit, ni þop esen gásomut me gahoy. ³ Naagil : « Jambi jíjaenum wáfowaf buru n'ejow : let egol, let baet, let mitiñay, let síralam, ban ánoan ni buru jamb'ajar bisimo búutten. ⁴ Tánatan to gujaeul me ealen, n'jinamo ni yan yay bi no jijae me éþur to. ⁵ Bare tiñ to gujae me elat eannul, n'júþur n'ésuh yauyu ; n'ejaul mbi jiþap gulaul : dó þan nímé baçaf babu bolil. »

⁶ Ñer n'gukay. Maagen nihi gujow ésuh bi n'ésuh, n'gugiten tánatan Firim fafu Fásum me faa Jávi Aláemit, n'gusen þop gásomut me gahoy.

*Sitehumor Herod mala Yésu
(Mácie 14.1-12 ; Maruk 6.14-29)*

⁷ Piout, Herod aogen me mof mamu maa Gálile, naun walobei me þee. Nah'aþinor, mat'ajoh. Baje gaage Saañ Batis aiyulo ni gaçet me ; ⁸ bugagu n'guoh Elí* om, guceil bugo n'guoh, ace n'uboñer waw bugaa no, o abbanno. ⁹ Bare açila Herod nah'aah : « Saañ Batis, nibomboñ guþikol fuhow. Ñer áine ahumu o guloboom maa mola, ay om ? » Ñer nañes bi bujuh Yésu.

*Yésu nasen fitiman fámah fitiñ
(Mácie 14.13-21 ; Maruk 6.30-44 ; Saañ 6.1-14)*

---

* **9:8** 9.8 Elí : Elí o aamme aboñer o Aláemit ajare bi fatiya o m'baçelut (2 Uví 2.11-12). Ban élebur yay yaa Malaki iege Aláemit þan abbañ áboñul Elí bi ni bugan bugagu (Malaki 4.5-6).

¹⁰ No uþotoraaw gubbanno me, n'guilo gugiten Yésu wo gukan me þe. Ñer Yésu nañaril min guñago bugo bareil mbal ésuh ece gajow yo Betusaida. ¹¹ Bare fítiman fafu ni fútallo min fulagenil. No guçih bo me, Yésu naannil, aban nanamo elobil mala Jávi Aláemit, nasen þop gásomut me gahoy.

¹² No tinah tuomme n'ejon, uþotoraol n'gulofol n'guogol : « Ubbañen bugan bugaubugi gujow bi ni súsuh sasu salof me tale, tima n'gujuh tiñ to gújue gubaj gutiñ ni gúmori, mata ube bo nuomal maa, kakan bin balikoe. » ¹³ Bare Yésu naagil : « Buru fañaul jisenil gutiñ ! » N'guogol : « Unaç wono futoh ni muol múuba bare jibaje. Jújue þiañ ék'énnomul mitiñ matoge bi n'ebat yauyu þe yailo mee ? » ¹⁴ Maagen bugan bugagu gaam to me wáineaw guþiloe bugan gono súuli futoh (5 000).†

Yésu naah uþotoraol : « Jífaculoril gukan mítiman, jánojan n'jibaj bugan gono úvi gúuba ni guñen (50), mbiban n'jikanil n'gunamo. »

¹⁵ Uþotoraol n'gukan ti nalobil me, n'gukanil n'gunamo bugo þe. ¹⁶ Ñer Yésu nañar unaç waw waamme futoh ni muol mamu múuba, náarul gúçilol mbaa fatiya nasal Aláemit mala mitiñ maumu. Aban namusulor so asen uþotoraol gunjar gugabor ésuh yay. ¹⁷ Bugo þe n'gutiñ iki gupoñ guñañen toh utegel wono guñen n'úuba ummej kab.

Pier nafaâc elob yay aah Yésu aamme Kirista

---

† **9:14** 9.14 Waareaw bugo ni uñiaw bugo m'baþinuti.

*ahu**(Mácie 16.13-19 ; Maruk 8.27-30)*

¹⁸ Funah fice, Yésu o baamer n'galaw nevonol, upotoraol n'gulofol. Naagil : « Bugan bugagu guoge ínje iomme ay ? » ¹⁹ N'guogol : « Guce guoge aw uomme Saanj Batis ; bugagui n'guoh aw Elí, guceil bugo guoge ace ni uboñer waw bugaa no, o abbanno. » ²⁰ Naagil : « Ñer buru juoge ínje iomme ay ? » Pier naagol : « Aw uomme Kirista ahu o Aláemit aboñulo me. » ²¹ Bare Yésu naçafil naagil jambi gulob yo me an.

*Yésu naunen eçelol**(Maruk 8.31)*

²² Mbiban náfaro aagil : « Añol Arafuhow naate álam mámah : ufan súsuhsasu, ufan utejenaaaw bi n'úpjajula góboñ Aláemit bugagu ró þan gulalol iki gukanol naçet. Bare funah fúfatten þan ailo ni gaçet me. »

*Elagen Yésu yoemme wa ?**(Mácie 16.24-28 ; Maruk 8.34-9.1)*

²³ Mbiban, Yésu naah ésuh yay : « An aman me alagenom, jambi abbañ apinor mala fuhooll : ateb funah-ó-funah ekuruaol‡ min alagenom.

²⁴ Maagen, an aman me eþagen buroñol, þan ábbur bo, bare an ábbur me buroñol múmbam, þan abaj buroñ babu bábaerit me. ²⁵ Wa þan nafa an o babajer mof mamu þoomo, mbiban

‡ **9:23** 9.23 eteb ekurua : Ekurua, yoemme ubabar wámah úuba wo gulajore. Tale Yésu umu n'eunen eçelol, no gujae me ebbajol n'ekurua. Ñer naah ulagorol gumuten sílam sasu so gujae me ebaj mala gáinenil ni o (Mácie 10.38).

nábbur buroŋjol ter nahajenoro ? ²⁶ Iní me an nasuom ban Ɂop̄ nasu gurimom, kan ínje Añol Arafuhow Ɂan may isuol no nijae me éjoul ni bájalo babu bóloli ró : búmbam, baa Ɂayom ni bal emalakaom. ²⁷ Ban ínje ilobul yo : guce ni gailo maa tale mati gutoh gučet bugo m'bajugut Jávi Aláemit. »

Pier, Saak ni Saan n'gujanden Yésu o n'enjar ganogor gace

(Mácie 17.1-8 ; Maruk 9.2-8)

²⁸ No Yésu alob me gurim gaugu iki baj fíiyay, naŋar Pier, Saan ni Saak min gujiŋ bi fatiya firijaŋ fice ake ró galaw. ²⁹ No naamme n'galaw gagu, buulol m'búbahen, bisimool m'bútuen par ti gajanja émit baijer. ³⁰ Ni baj wáine gúuba gúni n'galolobor ni o, bugo guomme Móis ni Elí. ³¹ Bugo Ɂop̄ sinilil ni sihat nihi sijj, bugo n'galolobor gaugu ni Yésu mala ečelol yájaeul me baubu Yérusalem. ³² Pier ni bugagu gaam to me, bugo bámoeŕ guhay was. No gúlio me, n'gujuh bájalo Yésu ni wáineaw gaamme gúuba gaam to me ni o. ³³ No Móis ni Elí guomme m'búhanor ni Yésu, Pier naagol : « Afanóli, fubamban min wóli jíni tale n'aw. Ban jiilen gúggut gúfaji, fanur bi n'aw, fafu bi ni Móis, fupafo bi ni Elí. » (Min alobe mee, affasenut wa naamen n'elob.)

³⁴ O m'babanerut elob yay, ni baj gávuh gučigul, ban ni gúggubil gúharo n'emoč yay yala go ; n'gúholi nár. ³⁵ Ni baj firim fápullo ró fuoh : « Ume aamme Añolom o ničob me ; ačila mbi juutten me ! » ³⁶ No fulob me

fuban, n'gútallo búoh Yésu o bareol aam to. Uþotoraaw n'guþanor cem, mbi þúrto gunah gaugu gugitenut ánoan wo gujuh me.

*Yésu o n'esen gahoy añil o nah'alo gaay
(Mácie 17.14-18 ; Maruk 9.14-27)*

³⁷ Tihalen fo, Yésu ni uþotoraol gúfaji bugagu n'gúavul ni firijan̄ fafu. Fuyon̄ fámah ni fújoul bi bíemor ni bugo. ³⁸ Ni baj ró ace áine náh'áþib ró aah : « Afanom, uboket uilo mala ápurom érimbaniom ! ³⁹ Ñammeñe eseytane þan enonol, ban to baenah þan neh'ekanol náþib navenjeñor, ban gagof nihi gúþurul m'butumol. Eseytane yay néh'élatienollatien fan̄, ban neh'ehalol bujon̄oy. ⁴⁰ Nilaene ulagorai tima n'guham yo, bare gújuut. »

⁴¹ Yésu naah : « Jabbah je jaa bugan gabajut gáinen ! Ukana-galego we ! Bi nay þan íni to ni buru nih'imutenul ? » Aban naah áine ahu : « Uñárul áþuri bi tale ! » ⁴² No añil ahu ájaeul me, eseytane yay nebelol n'ettam iki nah'afarat. Bare Yésu nannur yo ni sembe min asen mamu añil ahu gahoy, aban nabbañenol þayol. ⁴³ Bugan bugagu þe n'gujahali n'guoh : « Maagen Aláemit nájalojalo ! »

*Yésu náutten aulen eçelol
(Mácie 17.22-23 ; Maruk 9.30-32)*

Nemme bugan bugagu guroñ n'gajahali mala wo Yésu akan me þe, naah ulagorol : ⁴⁴ « Juutten joon min júju jujoh wo nijaeul me elob : Añol Arafuhow þan abeni ni guñen gaa bugan. » ⁴⁵ Bare ulagorol gujogut firim faufu

mata fúhagihag jambi fuñanno ni bugo. Ban gukañenut erorenol wa namañe elobil.

Síceñor upotoraaw mala ay ni bugo afañ me gájalo

(Mácie 18.1-5 ; Maruk 9.33-37)

⁴⁶ Púrto, ulagorol n'gúni ni síceñor bi effas ay ni bugo afañ me þe. ⁴⁷ Nemme Yésu naffase gapinoril, nañar añil ace ailen to naamme, ⁴⁸ aban naagil : « Anóan ayab me añil ahume ni gajow gúmbam, ínje fañaom nayabe ; ban an ayabom me, aboñaom fañaol nayabe. Yo eçil me, afañ me gaalenoro ni buru, o afañul me þe. »

An alalut me upotora Yésu, búsolil nabbañe
(Maruk 9.38-40)

⁴⁹ Ñer Saañ naah Yésu : « Afanóli, jujuge ace áine nah'aham siseytane ni gajow gúiya. Bare jífirenolfiren ekan burok ti baubu mata alet ni gayonjalal. » ⁵⁰ Naagol : « Jambi jífirenol ! Jiffas búoh an alalutul me búsolul nabbañe. »

Bugaa Samari n'gulat ealen Yésu

⁵¹ No tinagol tuomme n'eçih tal ebbañ mbal émit, Yésu naban dáh bi ejow mbaa Yérusalem.

⁵² Namundum aboñ bugan guyabol gayoñ gujow guke ecokor ejoulol. N'gujow iki guçih ece ésuh yaam ni mof mamu maa Samari. ⁵³ No guçih bo me, bugal ésuh yay n'gulat ealenol, mata o ejow mbaa Yérusalem naam ni yo. ⁵⁴ Ulagorol Saak ni Saañ no guun me dáuru, n'guogol : « Afanóli, íni me numañe, n'jikan maer min sambun síavul n'émit iki sinemen bugan bugaubugi ! » ⁵⁵ Bare Yésu nábaho til mbaa bugo min annuril [naagil :

« Buru jiffasut bay biinum bisenul mee gaphinor gaugu. ⁵⁶ Añol Arafuhow ajoulat mala bi enemen saalor bugan, bare bi epagen so. »]§ Mbiban, n'gukay mbal ece ésuh.

*Bacam babu bi elagen Yésu
(Mácie 8.19-22)*

⁵⁷ No guomme n'ejow, ni baj ace áine ákail aah Yésu : « Tánatan to nujae, þan ilageni bi to. » ⁵⁸ Yésu naagol : « Usikin waw ubaje usun wo, upu waw þop ubaje ulef wo ; bare Añol Arafuhow aêila abajut tiñ taa gáelo. »

⁵⁹ Aban naah áine ace : « Ulanom ! » Naagol : « Afanom, újiom min imundum ijow ik'ifoh þayom. » ⁶⁰ Yésu naagol : « Uhat gaçet me n'gufoh buganil gaçet me, min til újoul uk'ugiten Jávi Aláemit ! »

⁶¹ Ace mul nabbañ aah Yésu : « Afanom, nimanje ilani, bare þan umundum újiom min ijow ik'ijuh yañom ejuh ésola. » ⁶² Yésu naagol : « An aam n'eañ, átuh me gajanduol, ban nah'ajegor nímoró búsolol, an ahumu aþilout bi burok mala Jávi Aláemit. »

10

*Yésu o n'eboñ ulagorol gono úvi gúfaji ni
guñen ni gúuba (72)*

¹ No dáuru dígat me, Ataw natajen aêob ulagora guce gono úvi gúfaji ni guñen ni gúuba, naboñil gúuba-gúuba guyabol gayoñ ni súsuh sasu ni ulam waw þe bo aêila fañaol ajae me

---

§ **9:56** 9.56 Ni bahiêcer bammenje bítiar, firim faufe filero.

ejow. ² Naagil : « Epit yay yo jijae me ejalojalo, bare upilaaw gummejut. Jicin ñer acil me epit yay min aboñul upila gatoge bi epilol. ³ Jujow ! Ban iboñul ti muñol ubbarum makae munogen n'etut sujoba-baha. ⁴ Jambi jijaenum hani éralam, baet, ter gadala. N'ejaul, jambi jiilen me m'bulago bi esaf bugan bugagu. ⁵ Yan yánoyan dó jijae me enogen, mbi jumundum juoh : “Gásumay gúni ni yan ye !” ⁶ Baj ró me an ala gásumay, pan gásumay gagu golul gunamo ni o ; mb'ini me bajut, mati gúju gunamo ró. ⁷ Junogen me n'ésuh, ni yan yanur pan jialen, ban ni jireor dó. Jinamo ró ni yan yauyu, n'jitiñ n'jirem wo gujaeul me esen, mata aroka ánoan naate ayab bacamol.

⁸ Esúh yánoyan dó junogene, min guyabul, wáfowaf wo gusenul, n'jitiñ. ⁹ Jisen gahoy úsotaaw gaam dó me, ban n'juoh bugan bugagu pe : “Jávi Aláemit uju jájaeul me bi eloful.” ¹⁰ Bare junogen me n'ésuh yo bugala yo gulale eyabul, júpur ni fuhay n'juogil : ¹¹ “Gapor gagu gal ésugul gahot me ni guolóli, ban jipaap go jibbañenul. Bare jíarie jiffas búoh Jávi Aláemit julofulolof !” ¹² Maagen, ínje ilobul yo : Funah fafu fo Aláemit ajae me batalin bugan bugagu, batalinjerol bugala ésuh yay yaa Sodom* pan buhoy baa bugal ésuh yauyu. »

Yésu o n'eçaf súsuh sasu saa Gálile salat me etemahat
(Mácie 11.20-24)

---

* **10:12** 10.12 Sodom : Esúh yauyu, Aláemit naremen yo mala búlaput babu bámah baa bugala yo (Fíçilum 19.1-29).

¹³ Yésu nabbañ aah : « Mataño míni ni buru, bugaa Korasin ! Mataño míni ni buru, bugaa Betusaida ! Waf waw waunderuti me wo Aláemit akan me ni buru, ínien Tir ni Sidon[†] nakanen wo, bugala súsuh sausu bugo basimoener wañ waa gúnigo, n'gulosor bukugay bi egiten búoh gúbahembahan bakaneril. ¹⁴ Yo eçil me, funah fafu faa bataliñ babu fiçigul me, bataliñul þan bufañ m'bútañie baa Tir ni Sidon. ¹⁵ Min buru may, bugaa Kapérinaum, jíinene þiañ búoh Aláemit þan atebenul bi fatiya ? Múk ! Pan jialeni bi ró n'ettam n'ufuga ! »

¹⁶ Yésu nabbañ ábaho mbal ulagorol naagil : « An auttenul me, ínje nauttene ; bare an alalul me eutten, ínje nalale. Ban alalom me, nalalat aboñulom me. »

Ebbáñul ulagoraaw gaamme úvi gúfaji ni guñen ni gúuba (72)

¹⁷ No ulagora Yésu gaamme úvi gúfaji ni guñen ni gúuba gubbanno me, n'guogol n'ésumay ró : « Afanóli, siseytane sasu þop sikañenutóli no junnur so me ni gajow gúiya. » ¹⁸ Naagil : « Nijuge Seytane naloulo me n'émit ti fíñir. ¹⁹ Jujuge : Nisenulsen sembe bi ehah sunuhunjanj sasu ni siakut sasu, bi þop ehek sembe sasu þe sal alatora ahu, ban waf mat'újuul ekan uce. ²⁰ Jambi júsumaet mata búoh jihehek siseytane sasu, bare þan júsumaet til mala min Aláemit ahiç me ujaul fatiya. »

---

† **10:13** 10.13 Tir ni Sidon : Súsuh sausu, gaçin dó me gulet Esúif.

*Yésu o n'elob n'ésumayol ró
(Mácie 11.25-27 ; 13.16-17)*

²¹ To baenah, Biinum Banabe m'bimmenjen Yésu ésumay naah : « Nisali, Aláemit Payom, aw açil me émit ni ettam, mala min ukopen me waf wauwu bugan bugagu gabaj me gaffas ni bugagu galillo me, mbiban nugiten wo bugagu gáni me ti uñil. Maagen, Payom, nisali mata súmisum min ní mee. »

²² « Waf waw pe Payom nahatwohat ni guñenom. Bajut an affase ínje Añil ahu íni let Paaya, ban may bajut an affase Paaya íni let ínje Añil ahu ni bugo nimañ me egitenol. »

²³ Mbiban, Yésu nábaho mbal ulagorol min aagil bugo bare : « Gásumay gúni ni buru, min Aláemit ájiul me n'jujuh táh waf wauwu. ²⁴ Injé ilobul yo, uboñer ni úvi gammene bugaa no gumanjene gujuh wo buru jujuge me, bare gutogut gujuh wo, gumanjene guun wo buru juune me, bare gutogut guun wo. »

Aíne ahu ala Samari áju me ñarum enil

²⁵ Ñer ápjajula gúboñ Aláemit ace namañ aral Yésu gabbut naagol : « Aligenaom, bu níarie ikan bi ebaj buroñ bábaerit ? » ²⁶ Yésu naagol : « Gúboñ Aláemit wa gulobe ? Wa nujoh ró ? »

²⁷ Aíne ahu naagol : « Guoge : “Pan umañ Ataw aamme Aláemili n'écigiri pe, ni biinumi pe, ni sembei pe ni gapinori pe.” Guoge may : “Pan úbboli apali ti núbboli me fuhoi‡.” » ²⁸ Yésu naagol : « Núbale êol. Ukan me dáuru, pan ubaj buroñ babu. »

---

‡ **10:27** 10.27 Juluj Dáteronom 6.5

²⁹ Bare ápjajula gúboñ gagu namañ egiten búoh suorenol síariari naagol : « Ñer ay aamme apalom ? » ³⁰ Yésu nasenol búnogor baube :

« Baje ace áine ápollo Yérusalem bi ejow mbal ésuh yay yaa Sériko. Nalo ni guñen uminda bulago, min gubelol n'ettam, n'guram wafol, n'gutegol ak'amaj eçet, guban n'guhalol to. ³¹ Ni baj ateñena ace aam to n'égat. No najugol me, najjas min ajow bulagool. ³² Ni baj may ace áine aroke þop ni gávi-Aláemit áni to n'égat. O may no najugol me, najjas min ajow bulagool. ³³ Búsol ma, ni baj an ala Samari§ aam n'égat. No najugol me, eniol nerum. ³⁴ Najow bi to napos musola mamu, aban nanjar míita násotenol. Mbiban, narembenol ni asum yay yola n'gujow bi ni yañ yay dó nihi gualen me sijaora, min acokorol dó. ³⁵ No tihalen me, náþuren síralam* asen afan yañ yay naagol : “Mb'ucokoromol ! Iní me bacam babu butogut, íbbañul me nulobom min icami wañaño me.” »

³⁶ Yésu nabbañ aah ápjajula gúboñ Aláemit : « Ni aw, bugaubugi gaamme gúfaji, ay ni bugo aamme apal áine ahu alo me ni guñen uminda bulago bugagu ? » ³⁷ Naagol : « N'ínje, ah'arumol me enil. » Yésu naagol : « Ñer aw ujow nukan mo may ! »

Yésu nende Maruta ni Mari

---

§ **10:33** 10.33 Samari : Mof maumu, Esúif yay gumañut bugan bugagu bugala ró mata guoge gáinenil gureut ni golil. * **10:35** 10.35 síralam : Síralam sausu so gugerekay gagu guunen ma tale siþilopilo bacam an baroker gunah gúuba.

³⁸ N'ejail, Yésu ni ulagorol n'guçih n'ésuh ece. Ni baj dó anaare ace gajaol Maruta aalenol ni yanjol. ³⁹ Nabaj atiay gajaol Mari akelo anamo to n'guot Ataw min áni n'euttenol. ⁴⁰ Maruta o náni babu n'elilior molil. Mufaŋ nájoul bi to ni Yésu naagol : « Ataw, kanuti wáfowaf min atiom ahalom mee nih'ililior ma ínje nevonom ? Uogol aiyul arambenom ! » ⁴¹ Ataw navogol : « Maruta, Maruta, nulimbe faŋ ni biinumi, ban aw umu ájasasore mee mala waf wammeŋe. ⁴² Bare waf wanur pat uŋiloe. Mari naçočob wafaŋ me jáari, wo an aňumut me eram ni o. »

11

Yésu o n'épajul mala galaw (Mácie 6.9-13 ; 7.7-11)

¹ Funah fice, Yésu naňago bi tice náni n'galaw. No nabán me, ace n'ulagorol naagol : « Afanóli, uligenóli may bu jijae me elaw, ti Saan̄ Batis aligen yo me ulagorol. » ² Yésu naagil : « Jíni me n'galaw, n'juoh maa :
Payóli !

Gajai gumaleni.

Jávi jaju jíya jújoul.

³ Usenóli mitiñ mamu maa funah-ó-funah.

⁴ Uboketóli utilóli,
ti may wóli jubokete me gatile me ni wóli.
Ban jamb'uhalóli n'julo ni gabut. »

⁵ Yésu natajen aagil : « Ti may ace ni buru nah'abaj me abuge, najow n'etut fuh ak'atogol naagol : “Abugeom, uboket umanom ma unač úfaji, ⁶ mata ajaora anonulom to, ban ibajut wo nijaol esen.” ⁷ Jínene piaŋ búoh abuge ahumu

pañ ábalulol ñáraru aah : "Jamb'uyogenom ! Niffanje ganegenom iban, ínje ni guñolom junogenogen. Ijúut ibbañ iiyul ikeli esen waf." ? ⁸ A-a, ínje ilobul yo til : Abuge ahumu þan aiyul ákail asenol wo namañ me þe. Let babugeil bare bujae eçilol nakan mo ; bare nakan mo jambi açila fañaol asu. »

⁹ « Injé umu n'eogul : Jícin Aláemit, ban þan asenul ! Jinges, ban þan jujuh ! Jiteh ganegen gagu, ban Aláemit þan ápegulul ! ¹⁰ Maagen, an ácin me, þan ayab ; an ajes me, þan ajuh ; an ateh me ganegen, Aláemit þan ápegulol. ¹¹ Ay ni buru þan abaj añil mb'ácinol juol nájogul enuhunjan asenol ? ¹² Ter nácinol fie, nájogul eakut asenol ? ¹³ Mánoman jínie bugan bugaa maarat, bare til jújue esen guñolul waf waaro. Ñer bu til Paaya aamme fatiya añumut esen Biinum Banabe bugan bugagu galaeol bo me ? »

*Yésu o n'éþajul mala siseytane sasu
(Mácie 12.22-30, 43-45 ; Maruk 3.22-27)*

¹⁴ Funah fice, Yésu náþuren eseytane yaam n'ace áine akane émumune. No épur me ni o, áine ahumu nanamo elob. Ñer fítiman fafu faam to me gajahali n'gunogen fo. ¹⁵ Bare guce n'gubunor n'guoh : « Dáru Belisebul, afan siseytane sasu, asenol sembe sausu sal eham sipaso. » ¹⁶ Bugagu n'gumanj ebelol gabbut n'guogol : « Ukan bújonjoroli bigitenum bo an ájuut akan bajae egiten búoh aw n'émit núþullo ! » ¹⁷ Nemme Yésu naffase gaþinoril, naagil : « Bugan gagume jávi gutigenoro me, jávi

jauju þan jinemo, sanjil þan nihi sulo sičimen sipaso. ¹⁸ Ban buru juoge Belisebul asenom sembe sausu sal eham siseytane sasu. Yo eommé ñer, Seytane aam n'etigenoro ! Iní me mo, jáviol bu jújue juroŋ bi maer ? ¹⁹ Buru jujoge búoh Belisebul aseneom sembe sasu so njare me niham siseytane sasu. Ñer gupalul ni sembe ay guhame so me ? Yo ečil me bakaner gupalul þan bigitenul me búoh jibibij. ²⁰ Bare nemme sembe sausu sal eham siseytane sasu, Aláemit asenom so, dó giten me búoh Jávi Aláemit jičiločih tale ni buru.

²¹ Ti may an abaje sembe, mbiban naogen miñeh, íni me napoe yaŋol, mat'abaj gaphinor maa fubajol ; ²² bare baj me ace afajol sembe ájoul, þan ahekol min aram miñegol mo nafium me ni mo, aban naŋar fubajol agabor babu þe.

²³ An abbaňut me búsolom, o alatorom nam ; an þop aanenutom me niomen ekore yay, dóemme evis yo namaŋe. »

²⁴ « Eseytane épur me ni an o neh'ebet, þan neh'eyanor bo mee bin babu bahay me, þan neh'enjes tiñ taa gáelo, ban mat'ebaj. Ñer þan eoh : "Ban ibbañ bi ni yaŋom dó nípollo me."

²⁵ No ečih ró me, nejuh búoh yaŋ yay eþa erakel, eviuvi ban étugituh jon. ²⁶ Pan ñer ejow ék'éŋesul sice siseytane sono futoh ni súuba safaj yo búlaþut, min sújoul so þe íkiil sičin dó. Púrto, sílam an ahumu þan sifaŋ saa no. »

Gásumay gagu gaa maagen

²⁷ No Yésu alob me ak'aya, ace aare aam dó ni fítiman fafu náagul fatiya : « Gásumay ugu

n'aare ahu afareti me, aban narafeni ! » ²⁸ Bare Yésu nábahul aah : « Gubaj til gásumay bugan bugagu gaun me firim Aláemit, ban n'gúttun fo. »

Bigitenum babu bafaj me wawu þe
(Mácie 12.38-42)

²⁹ Min bugan bugagu gúmmeneul me, Yésu ñer nailo aagil : « Bugan bugagu bugaa jama guarat ; bigitenum bo an ájuut akan nihi guñes bi ejuh, bare Aláemit mat'abbañ akanil n'gujuh bigitenum bice íni let babu babaj me Sonas.* ³⁰ Ti Sonas aamen me bigitenum bi ni bugaa Niniv, mamu may Añol Arafuhow ajae me éni bice bi ni bugan bugagu bugaa jama. ³¹ No funah fafu faa bataliñ fujae me eçih, aseh ahu ala mof mamu maa Saba ni gailool þan aceñ bugan bugagu bugaa jama, mata açila náþulloþur ráli ákail autten gurim gagu gatajene me gaffas gal ávi ahu Salomon† ; ban ute to nuomal maa, baje an afanje Salomon. ³² Funah fafu faa bataliñ babu, gailo gagu go bugaa Niniv gubajen me no, þan may gugiten bugan bugagu bugaa jama búoh gubajut bakon, mata bugo no guutten me baçafer Sonas guban, gúbahembahen bakaneril ; ban ute to nuomal maa, baje an afanje Sonas. »

Erobo nánonan ni gajanya
(Mácie 5.15 ; 6.22-23)

---

* **11:29** 11.29 Sonas : Aláemit nabomboñ eol yámah émer Sonas, ak'akan dó ni far yo gunah gúfaji. Púrto, Aláemit naboñ emasol ni mahae, min ajow ake egiten bugaa Niniv firimol (juluj élebur yay yaa Sonas). † **11:31** 11.31 Juluj 1 Uví 10.1-10

³³ Yésu nabbañ aah : « An asaen me ejanja, let bi ekopen yo ter eguben yo n'elap. Pan til aremben yo n'ebamba min mbi bugan bugagu gánoneul me gúju gujuh gajanja gagu gala yo. ³⁴ Gúcili go guomme ejanja enili. No guom apuñ go, enili pe pan éni ni mañannoe ; bare no gúsomite, enili pan éni n'emoç. ³⁵ Yo eçil me, mb'útallo jambi gajanja gagu gaamme ni aw, gúbaho emoç. ³⁶ Enili efijigeni me pe, ban bajut ni yo tiñ tamoçe, yo pe pan éni ni mañannoe, ti ejanja bafijigeneri ñanno ca. »

*Yésu o n'etab Eþárisie yay ni úþajula gúboñ
Aláemit bugagu*

(Mácie 23.1-36 ; Maruk 12.38-40)

³⁷ No Yésu alob me ak'aya, Aþárisie ace navogol bi eke fitiñ yanjal, min gukay. No guçih me, nanogen nafa ak'anamo bi fitiñ. ³⁸ Aþárisie ahu najahali min Yésu aþosut me guñenol[‡] balama atiñ. ³⁹ Ñer Ataw naagol : « Buru Eþárisie yay, jínini ti síremuma ni uril sakure búsol so bare, ban ñáráruul gaþinorul pe gákuet ni búlaput. ⁴⁰ Buru uce jiffase ! Atúl me sinilul, leti nátutul þop sícigirul ? ⁴¹ Júþuren ñer wañaño me ñáráru jíji galeh me, mamu waf waw pe pan ukur ni buru. »

⁴² « Mataño míni ni buru, Eþárisie yay ! Mata nihi júþurenþuren jisen Aláemit gakib ganur ni wono guñen ni wánowan bi ni wafan me gamis wo juroge me n'ufalul, min til jujunden emañ Aláemit ni ekan gupalul maaro. Dáuru

---

[‡] **11:38** 11.38 epos guñen : Tale leti epos guñen mala ñuhon, bare ti bulagoil bulob yo me.

til juoten me jumundum jikan balama jike ekan uce úbuli. ⁴³ Mataño míni ni buru, Epárisie yay ! Nánonan jimañe jurobo ni sujukut sasu saa gayoŋ ni saŋ sasu saa galaw, jimañe þop nihi gusaful ni jammen ni gákanum ró. ⁴⁴ Mataño míni ni buru ! Jínini ti guyah gáñai meſ go an ajugut, min bugan bugagu nihi guhah go n'gúgat m'baffasut. »

⁴⁵ Ace ni úþajula gúboñ Aláemit bugagu naagol : « Afanom, ulob me mee, nujejel bi ni wóli ró. » ⁴⁶ Yésu naah : « Buru þop, úþajula gúboñ Aláemit bugagu, mataño míni ni buru, mata nihi jikakan bugan bugagu n'guteb bíteb bálíie fan, ban hani jisih an ni buru janur mati jirambenil n'gúarul bo ! ⁴⁷ Mataño míni ni buru, mata jitepe wári guyah uboñer waw bugo sipayul gufan gumuh me. ⁴⁸ Bakaner baubu bolul bigitene búoh juruhenduhen wo sipayul gufan gukan me ; bugo gumugil, buru n'jiteþ guyagil. ⁴⁹ Yo eçil me, Aláemit ni gaffasol gájalo me, naah : “Pan iboñulil uboñer ni upotora, ban guce ni bugo, þan gumugil, bugaguil n'gúlatienil.” ⁵⁰ Mamu mbi jabbah jauje juroreni me mala físimil fáyui me kábiriŋ m'buju babu, ⁵¹ újogum ni físim Abbel* bi ni faa Sakari, amugi me ñárraru gávi-Aláemit gagu, n'etut físimenum fafu ni tiñ talu táníai me†. Maagen ínje ilobul yo, Aláemit þan atalin jabbah je mala dáuru þe. ⁵² Mataño míni ni buru, úþajula gúboñ Aláemit bugagu ! Mata

---

§ **11:44** 11.44 guyah gáñai me : no, an ahah me fuyah, þan aþolor maarat. * **11:51** 11.51 Juluj Fíçilum 4.8 † **11:51** 11.51 Juluj 2 Kuronik 24.20-22

júloće éffaňum yay yaa ganegen gagu gasene me gaffas juogen. Buru fanaul jilalat enogen dó, mbibam n'jimin bugagu gamañ dó me enogen. »

⁵³ No Yésu ápollo me ni yan yay, guin úpjajula góboñ Aláemit bugagu ni Epárisie yay n'gutiñ Yésu fañ. N'gunamo erondopenol ni erorenol nímoró suoren simmen ⁵⁴ mata ebelol gabbut gumañe, tima ñace nalob firim fice fo mbi gugoñol me ni fo.

12

Yésu o n'etar ulagorol jambi gúholi gupalil bugan

(Mácie 10.26-33 ; 12.32 ; 10.19-20)

¹ Min Yésu aamme n'elob yay, bugan súuli ni súuli n'gúkail gúgolol gúharo. Gummemmen iki nihi guhagor ni guot. Ñer Yésu namundum alob n'ulagorol naagil : « Júludo jambi maarat Epárisie yay mítiþ mulo ni buru* min jíni bugan galet bugaa maagen ti bugo bugo ni'gukópen mo me. ² Bajut waf wakópeni wañumuti épuren ni manjannoe, bajut waf waffasuti wañumuti effas. ³ Yo eçil me, wo jijae me elob n'emoç, bugan bugagu þan guun wo ni manjannoe ca. Wo jijae me ebunor ñáraru buton, bugan bugagu þan gulob wo fatiya ni fuhay. »

⁴ « Buru ubugeom, þan ilobul waf wauwe : Jambi júholi me bugan bugo nihi gunemen me enil mbibam mati gúju ekan to uce gutajen. ⁵ Ban

---

* **12:1** 12.1 jambi maarat Epárisie yay mítiþ mulo ni buru : ni gugerekay guoge jíkanum lévir yay yal Epárisie yay.

ilobul ay jíarie júholi : Mbi júholi Aláemit, áju me abenul ni sambun o bamugerul aban. Injé ilobul yo, aćila jíarie júholi. ⁶ Leti mutaja mono futoh ni'gunnomen síralam súuba ? Bare bajut janur ni mo jo Aláemit ájumore. ⁷ Ban buru, walul fanjawo napinwophin pe. Yo niegeul jambi júholi : hani fuyon faa bataja, jifaňfofañ. »

⁸ « Injé ilobul yo : An ailo me ni fuhay min aah bújonor bugan bugagu : "Yésu aćilom," ínje Añol Arafuhow þan may iilo bújonor emalaka Aláemit min ioh : "An ahumu ínje ićilol." ⁹ Bare an alalom me bújonor bugan bugagu, ínje Añol Arafuhow þan may ilalol bújonor emalaka Aláemit.

¹⁰ An alob me maarat aya ni Añol Arafuhow, an ahumu þan áju ayab gaboket ; bare an ajel me Biinum Banabe, aćila mat'ayab gaboket.

¹¹ No gujaeul me éjaenum iki gutalinjul ni saj sasu saa galaw ter bújonor ufan ésuhi yay, jambi sinilul siteh mala bu jijae me ébal ter wo juñum me elob, ¹² mata Biinum Banabe no þan bigitenul me wo jijae me elob. »

Asanum ahu águno me

¹³ Ni baj ró ni fítiman fafu ace aah Yésu : « Afanom, uoh þaa atiom akan min jigabor fubaj þayóli. » ¹⁴ Bare Yésu naagol : « Ijoulat tale bi ekan ataliña sulobul ter agabora fubajul ! » ¹⁵ Mbiban, nábaho mbaa fuyon fafu naagil : « Jíkanum jambi nihi jiliþ eomen fubaj ! Buroň arafuhow bujoumulat ni fubajol, mánoman fújaloe. »

¹⁶ Ñer Yésu nagitenil búnogor baube naah : « Baje asanum ace abaj ulah ucej. ¹⁷ Ñer naah m'biinumol : “Injé, bu nijae me piañ ekan ? Ibbañut ibaj tiñ tal ebet bañilerom.” ¹⁸ Púrto naah : “Yoo, nijoge wo nijae me ekan. Pan ifum utongom min itep wo ufañ gájalo, mamu pan íju ibet ró wo nipit me, ni pop fubajom pe. ¹⁹ Mbiban, pan iogoro : < Abuge, nubaje fubaj fámah fañiloi bi fitiñi símit sammemmenj. Maer ñer unamo nuelo, nutiñ, nurem, núrasor ! >” ²⁰ Bare Aláemit naagol : “Aw núgunoguno ! Efuga yauye déro pan uçet. Ñer fubaj fafu fo nuomen me, ay piañ mb'anjar fo me ?” »

²¹ Yésu natajen aagil : « Mamu jae mee éni bi ni ánoan aomene fubaj bi ni o nevonol babe n'ettam, ban bújoñor Aláemit akanut asanum. »

Togut gaçagor
(Mácie 6.25-34 ; 6.19-21)

²² Púrto, Yésu naah ulagorol : « Dáuru diçil me niegul : Jambi jiçagor mala buroñul, mala fitiñul ni pop mala bisimoul. ²³ Buron bufafaj mitiñ, ti may enil efañ me bisimo. ²⁴ Juluj paa uganar waw : nd'urop, nd'upit, ubajut buroñ hani bíej, bare Aláemit bae nákumenewokumen. Ban buru jifafaj ebaj nafa upu waw mámah. ²⁵ Ay ni buru gaçagorol gýjue gutajen gapio buroñol hani jatiito ? ²⁶ Nemme buru jújuut ekan dáuru dafulut me, ñer gaçagor mala uce bi wa ?

²⁷ Juluj paa mafos mamu bu nihi muya me ! Ndi mirien, ndi pop mieç bisimo, bare ínje ilobul yo : Hani ávi ahu Salomoñ fañaol, mánoman fubajol fújaloe, ámusut abaj bisimo búari iki

bire ni bayaer baa gace ni mafos maumu ! ²⁸ Iní me Aláemit násangene wári re mamu mafos mamu maa siñam sasu maroñ me jama, ban gajem þan mibeni ni sambun, bu ñer mat'afan me nasime wári buru, bugan ge bugo gáinenil gutogut mee ?

²⁹ Yo eçil me, jambi jike buyoh n'elip nánonan wo jijae me fitiñ ter marem. ³⁰ Dáru gabajut me gáinen n'Aláemit nihi gulip mee waf wauwu m'báelout ; bare buru jibaje Paaya affase búoh buru jusoholawosohola þe. ³¹ Jinges til Jáviol, mamu açila þan atañul wajae bo me enaño. »

³² « Aw jukoreom jatiti me, jamb'úholi ! Payul súmolsum min asenul Jávi jaju.

³³ Junnomen fubajul þe, mbiban n'jisen galeh me síralam sausu. Juomen fubaj fatiya n'émit, dó mati fúmus me fubao. Pan níme ti nihi fíni me ni jiet jo ndi júlu ; úku waw gújuut gutoh fo ró, ban þop balol babu mati búju fo ró etiñ. ³⁴ Jiffas búoh : to fubajul fuomme, uinumul þop uwu to. »

Yésu o n'etar mala éni uroka gajenguloe gúni to me

(Mácie 24.45-51)

³⁵ « Jiilo jon ti uroka, n'jisinja liñ bisimoul, ban n'jisaen sijanaul jihato. ³⁶ Jikan ti uroka gaam n'enah afanil o bakaer emat búyabo : ábbañul me o n'eteh ganegen, n'gufaen gúpegulol. ³⁷ Urokaaw ubugi, þan gásumay gúni ni bugo, íni afanil naçilo natogil bugo m'bámoit. Maagen, ínje ilobul yo : Açila fañaoł þan asinja bisimool, aban nakanil n'gunamo nagabil gutiñ. ³⁸ Iní ter afan ahu nabbanno n'etut fuh, ter

etut fuh bágaler, ban natogulil maluje, urokaaw ubugu þan gásumay gúni ni bugo.

³⁹ Jiffas dáure : Iní me afan yan naffasene nay áku þan anonulol, mat'ahalol nánonul dó.

⁴⁰ Buru þop, jiilo ni majage, mata Añol Arafuhow þan ájoul tinah to buru jípinorenut. »

⁴¹ Ñer Pier naah Yésu : « Afanom, búnogor baubu bo nugitenóli mee, ter bi ni wóli barebare, ter bi n'ésuh yay pe ? » ⁴² Ataw naagol : « Ñer ay aamme aroka ahu açol me aban najah ? O aamme ahumu o afanol ajae me ebañ bi gapoy yanol, ni þop bi esen gupalol uroka gutiñ tinah baçiger. ⁴³ Abaj gásumay, aroka ahumu o afanol ajae me etoh, o báolerul, áni n'ekan burokol. ⁴⁴ Maagen, ínje ilobul yo : afanol þan asenol wafol pe wo nabaj me aogen. ⁴⁵ Bare íni me aroka ahu naage m'biinumol afanol þan apioul, þan ñer náh'álatien gupalol uroka, aban nanamo fitiñ narem áhali. ⁴⁶ Aroka ahumu afanol þan açigul funah fo açila apinorut, tinah to naffasut ; ban no ñer afanol þan ahamol ni yan yay, aban nakanol wo nihi gúkan me bugan bugagu pe gáinenerit me.

⁴⁷ Aroka affas me wo afanol aman me, ban ailout bi ekan wo, þan ayab gúteh gammemmenj.

⁴⁸ Bare aroka affasut me wo afanol amanje, ban nakan galejeh, gútegol mati gummenj. Aláemit áji me an jálo, þan may arorenol jálo ; ban þop asen me an fuban fámah, þan may arorenol fo fan gájalo. »

*Yésu þan açil min búfaculor bubaj
(Mácie 10.34-36)*

⁴⁹ Yésu natajen aah : « Nijoulojow bi esaen sambun n'ettam ; min imanjen me sipi bo n'sisa !
⁵⁰ Bare níarie imundum iyab gábatise gaa silam, ban gaphinor gumugom bi no gujae me ekano.
⁵¹ Jínene búoh gásumay nikelo esen ni mof ? Hani ! Let gaçila, bare til búfaculor ! ⁵² Ujógum to funah faa jama, yañ yabaje bugan gono futoh, þan gúfaculor : gúfaji jolil, gúuba jolil. ⁵³ Payma mati gujamor ni ápurol, jawma mati gujamor ni bájurol, ti þop ásabul ni asomol guñumut me ejamor. »

*Yésu o n'etar mala gátalloali wajae me ebaj
(Mácie 16.2-3 ; 5.25-26)*

⁵⁴ Yésu natajen aah fítimanfafu : « Nánongan no jujuge gápar gañuget gúþurul bo tinah tuloe me, leti n'juoh : “Emít yay þan elubul” ? Ban may ni kano. ⁵⁵ Leti þop no jujuge érus yay yaa ni fiye éþurul, n'juoh : “Esúþa yay uyu n'eçigul” ? Ban may neçigul ti maagen. ⁵⁶ Buru jilet bugan bugaa maagen ! Ganogor gánogan gabaje n'ettam ter n'émit, buru jiffas go. Ñer wa uçile mati jítallo gauge gabaj maa maer ? »

⁵⁷ « Wa uçile buru guhoul mati juçob wáari me min jikan wo ? ⁵⁸ Iní me nubajore ni an, min jíni n'ejow bi batalinj, n'jugum bulago, þan ukantima n'juunor, mamu jambi ájaenumi bújonjor ataliña ahu min til ábaheni asen bugal ubañ gúrur ni fipeh ! ⁵⁹ Injé ilobul yo : An ahumumát'ápurul dó ni fipeh fafu o m'babanut ecam ganeol bi n'efaraku ésola. »

13

Ebháhen bakaner, let mo, enemo

¹ No, baje guce gakelo gugiten Yésu mala bugan guce bugaa Gálile bugo Pilat amuge, iki físimil fúguñor ni faa sihaj sasu so guomen me n'ésimen bi n'Aláemit. ² Yésu naagil : « Jínene búoh min bugan bugaubugu gumugi me, dóemme utilil ufafan̄ gájalo waa bugaa Gálile pe ? ³ Niegul let mo. Ban buru þop̄, íni me mati jíbahen bakanerul, þan jiçet pe ti bugo. ⁴ Juluj may bugan bugagu gaamme gaat ni gúfaji gaçet me baubu Siloam no etah yay éhullo me min epulujil. Jínene búoh bugo gufañe ekan maarat bugan bugagu pe gaçin dó me Yérusalem ? ⁵ Niegul let mo. Ñer íni me mati jíbahen bakanerul, eçet juñum buru pe ti bugo. »

⁶ Púrto, Yésu naajar búnogor baube min ataril naagil : « Baje ace áine aroge ni gafalol bífig. No nake ró me bi etuj gúfig, atogut ró waf. ⁷ Ñer naah arokaol : “Símit sífaji use níh’íjoul bi etuj gúfig, mat’ibaj. Ubet bo ! Jambi biilo to me bamotoñ !” ⁸ Bare aroka ahu naagol : “Afanom, uboket uhat bo to émit yauye, min íjes fuhoñol bo ibosen, mbiban níyu to bukugay. ⁹ Ñace toon þan bubuh mitiñ ; let mo, nuboñ gubet bo.” »

Yésu o n'esen anaare gahoy funah faa fíiyay

¹⁰ Funah fice faa fíiyay Esúif yay, Yésu náni n'gavare ni yan yaa galaw ece. ¹¹ Ni baj ró anaare ace ásomute : símit gaat ni sífaji, eseytane yay yaamme ni o netujol, mát’áju áallo. ¹² No Yésu ajugol me, navogulol naagol : « Aare

ahu, nuƿage ni gásomuli. » ¹³ Nateb guñenol aremberni o, to baenah náallo, aban nanamo esalen Aláemit. ¹⁴ Bare afan yaŋ yay yaa galaw ni mujogol min Yésu asen mee an gahoy funah fafu faa fíiyay. Naah ésuh yay : « Nubajale gunah futoh ni fanur gal ekan urokolal ; mbi nihi jújoul gunah gaugu bi eyab gahoy, bare let funah fafu faa fíiyay ! » ¹⁵ Ataw nábalol aah : « Buru jilet bugan bugaa maagen ! Funah faa fíiyay, ánoan ni buru nah'ajajal ébeol ter asumol ake garemen, leti mo ? ¹⁶ Ñer aare ahume aamme gabulaken Aburaham, o Seytane ahoh me símit gaat ni sífaji, áariut ajali, hani funah faa fíiyay ? » ¹⁷ Bábaler Yésu m'busuen ulatorol þe ; bare ésuh yay þe ni súmil mala maaro mamu mo nakane me.

Unógor waw waa jukol buyaba ni bubun bukač babu

(Mácie 13.31-33 ; Maruk 4.30-32)

¹⁸ Yésu naah : « Jávi Aláemit wa junogore þiaŋ ? Ni wa njue iligor jo ? ¹⁹ Yoo, jínini ti jukol buyaba jo an aroge n'gafalol min jiilul iki jikan buyaba, min upu waw nuh'ulef ró n'uan bo. »

²⁰ Natajen aah : « Ni wa mul njue iligor Jávi Aláemit ? ²¹ Jínini ti lévir yo anaare atiće águñor ni ukib úfaji wal eþor ek'eilo þooyo. »

Gánonum gagu gagog me

(Mácie 7.13-14, 21-23)

²² No Yésu aamme n'ejow yay mbaa Yérusalem, náh'ágat ésuh bi n'ésuh navare nímoro. ²³ Ni baj ace arorenol : « Afanom, bugan guman barebare gujae þiaŋ eyab gaþah

? » Yésu naagil : ²⁴ « Jiaken mbi junogen ni gánonum gagu gagog me ; ínje ilobul yo, bugan gammene ḡan gulih enogen to, ban mati guju. ²⁵ No ala yan yay ajae me eilo min affan ganegen gagu buru baronjer bo tíyan, ḡan nihi jiteh go bo n'juoh : “Afanóli, uboket úpeguloli !” Ban aċila ḡan aagulul : “Buru, iffasut bay júphullo.” ²⁶ Ñer buru bi eogol : “Wolal hum utiñoral me, nuremoral, ban nuvaree n’ulago waw wal ésugoli.” ²⁷ Pan abbañ aagulul : “Iffasut bay júphullo. Buru ukana-maarat we, jifaren m’baaba !” ²⁸ To ñer jijae me ukon n’jujoh émiremma, no jijae me ejuh Aburaham, Isak, Sakob ni uboñer waw pe dó ni Jávi Aláemit, mbiban n’gubañul tíyan. ²⁹ Bugan ḡan gúpurul n’ulam waw pe waa mof īkiil gutiñ gaggan gagu dó ni Jávi Aláemit. ³⁰ Ñer guce gaamme jama úsola, ḡan gúni útiar, bugagu gaamme maer útiar, ḡan gúni úsola. »

*Yésu o n’ukon mala Yérusalem
(Mácie 23.37-39)*

³¹ Púrto, Epárisie guman n’gújoul iki gutoh to Yésu n’guogol : « Upúr dáre, ujow mbaa bice, mata Herod namanje bi jamugi ! » ³² Yésu naagil : « Jujow iki juoh gasubut gagu Herod : “Injé umu n’épuren siseytane, esen gásomut me gahoy jama ni gajem ; ban funah fúfatten, fiċila nijae me érireñ burekom.” ³³ Bare jama, gajem bi ni funah fúfatten níarie ifa bulagoom ik’iċih, mata jáhorut min aboñer anemeni tice túbuli Yérusalem. »

³⁴ « Yérusalem, Yérusalem, aw amuge me uboñer waw, aw o nuh’uteh me sival bugan

bugagu bugo Aláemit áboñeul me bi n'aw, iki guçet : ñono butumbu nilige eomen bugani gulofom ti ehulol neh'eguben me bapu yo n'ubes yo ! Bare buru júmusut jiman. ³⁵ Juluj, biçin baube bolul Aláemit þan ajunden bo. Ban ínje ilobul yo, mati jibbañ jujugom bi no jijae me eoh : "Aláemit ásonien an ahu ájaeul me ni gajow gola* !" »

14

Yésu o n'esen gahoy an ala bulla funah faa fíiyay

¹ Funah fice faa fíiyay, Yésu nanogen ni yan afan Epárisie yay ace bi eke ró fitiñ. Gaamen dó me n'gunamo gubajenbaj nihi gulujol. ² Ni bajen dó ánaíne ace o gásomut gagu gaa bulla gujoge. ³ Ñer Yésu naah Epárisie yay ni úpjajula gúboñ Aláemit bugagu : « Gúboñ gagu gololal gal Aláemit gújiolalji ter gújiutolal ekan ásota nahoy funah fafu faa fíiyay ? » ⁴ N'guþanor utumil. Ñer Yésu naajar ásota ahu nakanol nahoy, aban naagol ajow.

⁵ Mbiban naagil : « Ay ni buru mb'abaj añil aloe n'éhaþa, ter ébe, mat'afaen áþunnulol ni majase, hani funah faa fíiyay ? » ⁶ Gubajut wa gujae ébalol.

Yésu o m'batar mala eþob furobo fafu fáamumma

⁷ No guomme n'erobo bi fitiñ, Yésu nátallo min guçobe me gurobo gagu gáamumma. Ñer

---

* ^{13:35} 13.35 Juluj Ufóñ 118.26

nañar búnogor baube naagil : ⁸ « An avogi me fitiñ búyabo, jamb'uramor uk'unamo ni furobo fafu fáamumma : júe baj ace afanji o guvoge þop aćigul, ⁹ min an ahu avogulul me buru éubaul, ákail aagi : "Uilo nusen ahume furobo faufu !" No ñer þan uilo me ni ñusui ró uk'unamo ni furobo fafu fátijum me. ¹⁰ Bare til níh'íni me an avogi, nuk'unamo ni furobo fafu fátijum me búsol, min mbi no avoguli me ajae me ećigul, naagi : "Abugeom, úiyul mbaa gayoŋ uk'unamo tafaŋ me jáari !" No ñer þan uyab me gasal bújonor ésuh yay þe gaam to me ni fitiñ fafu. ¹¹ Maagen, an atebenoror me þan aalení, bare an aalenoro me, o þan atebeni. »

Gáari me guvogi bi fitiñ gaggan

¹² Mbiban, Yésu naah an ahu avogulol me : « Uní me n'ésil bugan gataw ter gájimel, jamb'uvoh gubugei, ter gutii, ter bugani, ter ućindorai gabaje, mata bugo gújue may guvogi ñace bi bulugen. ¹³ Bare til úni me n'ésil gaggan, nuvoh galeh me, gahaj me, gájuut me ejow ni gópim me, ¹⁴ mamu þan gásunay gúni ni aw, mata bugo gújuut gulugeni. Aláemit faňaoł þan abbaňeni wo no najae me ébbaňenul bugan bugagu gakan me maaro gúni ni buron. »

Gaggan gagu gámah gagu (Mácie 22.1-10)

¹⁵ Ace ni bugan bugagu gatiňore me ni Yésu, no naun me gurim gaugu, naagol : « Gásunay gúni ni ánoan ajae me fitiñ ni Jávi Aláemit. »

¹⁶ Ñer Yésu nañar búnogor baube min ábalol :

« Baje ace áine ásile meñ, aban navoh bugan gammeñe bi fitiñ. ¹⁷ No tinah talu taa fitiñ tiçih me, naboñ arokaol ak'aah bugo navoh me : “Jújoul, sinañ sasu suñuve !” ¹⁸ Bare bugo navoh me nihi guceñol anur-anur. Atiar naagol : “Galah niju maa ennom, níarie ik'ijugul go. Nilai gaboket.” ¹⁹ Ahu naagol : “Ninnonom gújin gono guñen gal eañ, þan ike go elih. Nilai gaboket.” ²⁰ Ahuo naagol : “Injé nijuju búyab ; yo eçil me mat'íju íjoul.”

²¹ No aroka ahu abbanno me, nagiten afanol dáuru þe. Ñer ala yan yay fiiñol ni fitiñ naah arokaol : “Ujow ni majase bi ni gurobo gagu ni gukaen gagu gal ésu yay uk'uvogulom bugan bugagu galeh me, gahaj me, gápim me ni gájuut me ejow.” ²² Pio maa, aroka ahu nákail aagol : “Nikane wo nulobom me, bare yan yay erone m'bammenjerut.” ²³ Ñer afan ahu nabbañ aagol : “Utey mbal ulago waw galam ulah waw úk'úþunnul bugan bugagu min mbi yanom emmen.” ²⁴ Niegul : Hani an anur ni bugo nivoh me evoh étiar mat'açoen sinañom.

»

*Bacam babu bi elagen Yésu
(Mácie 10.37-38)*

²⁵ Púrto, fítiman fámah ni fujaor ni Yésu. Nábahó naagil : ²⁶ « An aman me elagenom, náarie amanom iki fan þayol, jaol, aarol, guñolol, gutiol, gúlinol, iki fan buronjol fanjabo. Let mo, an ahumu mát'áju áni alagorom.

²⁷ An atebut me ekurua yay yaa sílamol* min alagenom, mát'áju áni alagorom. ²⁸ Ay ni buru mb'amaŋ eteŋ yan, mat'amundum anamo nařinor síralam butumbu náarie ápuren, ter síralamol þan súju siban yo lis ? ²⁹ Gáholi jambi ácít yo aban mat'ebao, min gajae me ejuh báčiler babu, guber ³⁰ n'guoh : "Aíne ahumu nácičit yanol, ban ájuut yo efaben !"

³¹ Mamu may, ay ávi mb'áni n'eke fitih n'apalol ávi, mat'amundum anamo nařinor aah : "Nibaje bugan súuli guňen (10 000). Guřiloe þian eñar nik'itih ni alatorom ájaeul me mbal ínje ni bugan súuli ávi (20 000) ?" ³² Iní me ájuut, þan asommen aboň bugan bi ni alatorol bi eñes gajamor o baronjer n'erali. » ³³ Yésu natajen aagil : « Mamu þan ní mee bi ni an ni buru o balaler ehat wo nabaj me þe min alagenom ; an ahumu mát'áju áni alagorom. »

Misis mabajut nafa

(Mácie 5.13 ; Maruk 9.50)

³⁴ « Maagen, misis waf waaro fan, bare mübbur me gafira mo, bu mbi gubbaňeni ni mo ? ³⁵ Mati an abbaň anjar mo bi ekan waf uce, hani eñar mo akan bukugay ; ebelen barebare. An abaj me gunnu gal eun, aun ! »

15

Gabbarum gagu gallimen me

(Mácie 18.12-14)

---

* ^{14:27} 14.27 ekurua yay yaa sílam : Juluj bagitener babu baa Lík 9.23

¹ Uyaba-búalen ni bugagu bugo ujail uhajen me, nihi gulof Yésu bi euttenol. ² Ñer Eþárisie yay ni úþajula gúboñ Aláemit bugagu n'gúmeñ Yésu guoh : « Aíne ahume nah'aalen utilaaw wári iki nah'atiñor ni bugo. » ³ Ñer Yésu nañar búnogor baube naagil : ⁴ « An ni buru abaj me ubbarum wono ekeme min ganur ni wo gullim, leti þan ahat to n'ulah waw wawu þoowo, min ak'aliþul ganur gagu gallim me ak'ajugul go ? ⁵ Ban no najae go me ejuh, þan súmol nateb go akan n'ubandol. ⁶ Ñer no najae me eðigul súndool, þan ávogul gupalol ni uðindorol min aagil : “Júsumaet mimanur n'íne, mata nijuge gabbarumom gallimen me.” ⁷ Mo may, íne ilobul yo, ésumay yay yaa n'émit þan efaj gájalo atila anur o bábahener bakanerol, fan yala bugan gono úvi gubbagir ni gaat ni gubbagir (99) gaçole garorenut ébaben bakaneril. »

Efaraku yay yallimen me

⁸ « Ti may anaare o babajer sifaraku sono guñen, mbiban yanur nellim, leti þan asaen ejanja navu yañ yay, min abajenbaj naliþ efaraku yay iki ajuh yo ? ⁹ Ban no najae yo me ejuh, þan ávogul gupalol ni uðindorol min aagil : “Júsumaet mimanur n'íne, mata nijuge efarakuom yallimen me.” ¹⁰ Mo may, íne ilobul yo, emalaka Aláemit þan gúsumaet mala atila anur o bábahener bakanerol. »

Añil ahu allimen me

¹¹ Yésu natagen aagil : « Baje ánaine abaje úþur gúuba. ¹² Apuma naah þayol : “Papá, usenom

butumom ni façaw ni fubaj fafu fo nujaóli me ehat.” Min þayma agaboril fo. ¹³ Púrto gunah guman, ápur ahu apuma nannomen fubajol þe min akay mbal ésuh ece ráli. No naçih bo me, nanamo búpoçet min atiñ fubajol þe. ¹⁴ No natiñ fo me aban, bieb bámah m'bóloul dó n'ésuh yay, ban ñer abbañut abaj wo najae me fitiñ. ¹⁵ Najow ak'ahamago yan ace áine ala ró n'ésuh yay min áine ahu nah'aboñol gakoñ suhumbaol. ¹⁶ Añil ahumu biinumol m'bíni ni mitiñ suhumba sasu, bare mati baj an abembol. ¹⁷ Ñer naþinor aah : “Uroka þayom ubugi bo maa ni'gutiñ gupoñ iki guñañen ; ínje o níkail íni tale nihi bieb bumuh. ¹⁸ Pan iot mbaa yan þayom ; içih me, niogol : < Paþa, nitile n'Aláemit ni þop ni aw. ¹⁹ Iþilot min ubbañ ujogom ti añil úiya. Ujogom ti ñer níh'íni me arokai ace ! >”

²⁰ Min ñer ailo ake búot mbaa yan þayol. O baroñer n'érali yanil, þayol nañandenol, ban eniol nerumol fañ. Náteil iki guemor, nálloñol aban nacolol. ²¹ Aþúr ahu naagol : “Paþa, nitile n'Aláemit ni aw. Ibbañut ipilo min ujogom ti añil úiya.” ²² Bare þayma naah urokaaw : “Jíñarul ni majase gájuo gagu gafañ me jáari jikanol, jikanol þop eçela ni gañen ni udala ni guot. ²³ Jújogul jíjin jaju jafañ me bali jumuh min ukanaol gaggan gámah, ²⁴ mata ápurom ume naçelençet, mbiban nábbañul áni m'buroñ, nallimenlim bare nibbañe irañenol.” Min ñer gunamo ekan gaggan n'ésumay ró.

²⁵ Ni tinah tautu, afamma o báronerul m'burok n'ulah waw. No naotulo me ák'áloful yanil, naun min fóñe mee ni boge mee.

²⁶ Návogul ace n'urokaaw min arorenol wa ubaje ni yaŋ yay. ²⁷ Aroka ahu naagol : “Atii nabbañulobbañ, ban naćigul ni gásumay, yo ećil me ƿai namuh jíjin jaju jali me min akanol gaggan.” ²⁸ Ñer afamma ahu fiiñol ni fitiñ nalat enogen ni yaŋ yay. Payol náþurul akelol esafor tima nanogen. ²⁹ Bare afamma ahu naah ƿayol : “Uutten, baje símit sammemmenj ínje n'eroki ti amigel, ímusut ilat ekan hani gúboň ganur gúiya. Ban úmusut usenom mele jijamen jafulut me min ísil súm itiñ ni gupalom. ³⁰ Bare no áþuri umua abbanno me, anjar me fubaji ƿe ak'abelen ni sujobu, nufaen umugol jíjin jaju jali me.” ³¹ Payol naagol : “Añúm, aw umu tale nánoran n'ínje, ban waf waw úmbam ƿe, úiya uom may. ³² Bare ƿiloƿilo min ukanal gaggan ban núsumaetal, mata atii umu naćelençet, mbiban nábbañul áni m'buronj, nallimene bare najugi.” »

16

Aogena fubaj fafu ajengulo me

¹ Yésu naah may ulagorol : « Baje asanum ace abaje an aogenol fubajol. Funah fice, n'gúkail guoh asanum ahu arokaol nahajenehajen fubaj fafu. ² Ñer asanum ahu navogol naagol : “Ulobom ƿaa min iune maa gulob maarat guya n'aw. Usenom bahičer babu baa wáþur me ni wanonulo me ni fubajom, mata mat'úju ubbañ úni aogena fubajom.” ³ Ñer aroka ahu naagoro : “Nemme afanom ban áþurenom to nabanjenom me, wa mb'ikan me ? Sembe silet bi ekan burok

báliie, ban þan isu þop eke gúcin. ⁴ Yoo, niffase bu nijae me ekan min mbi bugan gualenom ni sañil, afanom báþurenerom ni burokom.”

⁵ Ñer naboñ guvogulol bugan bugagu þe gabaj me ganew n'afanol. Naah átiar : “Butumbu nuogene afanom ?” ⁶ Naagol : “Gubidonj ekeme (100) gal édunen.” Naagol : “Yoo, urobo ni majase nuñar gahaili go nikaneni me, min uhiç dó gubidonj úvi gúuba ni guñen (50).” ⁷ Mbiban naah ahu : “Aw, butumbu nuogene afanom ?” Naagol : “Gubbote ekeme (100) gaa bálut.” Naagol : “Uñar gahaili nuhiç dó úvi gubbagir (80).”

⁸ Afan ahu namalen aroka ahumu açolut mee mata najengulojengulo. Maagen bugan bugagu bugaa mof gufanorefajor bajengulo iki fanj guñol gajaña gagu. ⁹ Injé ilobul yo : Jinjar gubaj gagu gasige me min jinesoro gubuge ; mamu, no gubaj gaugu gujae me ebao ni buru, þan guyabul ni biçin babu bábaerit me.

¹⁰ An açol me n'ekan waf waw watiti me, þan þop açol ni wauwu wájalo me. Mb'açolut me ni watiti me, mati may açol ni wájalo me. ¹¹ Iní me juçolut n'eogen gubaj gagu gasige me, ay mb'asenul me gagu gaa maagen ? ¹² Mb'íni me juçolut ni waf wal ace, ay ajaul esen waf waw wabañi me bi ni buru ? ¹³ Bajut aroka ájue arok bi ni ufan gúuba ni manur ; mata þan alat anur min amañ ahu ; þan ákanum anur, ahuo naçotihenol. Jújuut jimigelet mimanur Aláemit ni Síralam. »

*Yésu o m'baçaf Epárisie yay
(Mácie 11.12-13 ; 5.31-32 ; Maruk 10.11-12)*

¹⁴ Ban Epárisie yay no guun me gurim gaugu, n'gunamo éfohul Yésu mata kakan bugan gamanje síralam. ¹⁵ Bare Yésu naagil : « Buru jujogoroe ukana-maaro bújonor bugan bugagu, ban Aláemit naffase waamme n'uignumul. Jiffas búoh, wo bugan bugagu gujoge me ti waf wámah, ulet wáfowaf bújonor Aláemit.

¹⁶ Tinah talu taa góboñ gagu gaa Móis ni bagitener uboñer waw, to tífaró me bi ni Saan Batis. Kábiriñ no, Firim fafu Fásum me faa Jávi Aláemit ufu n'egiteni, ban ánoan umu n'etaj tima nanogen ni Jávi jauju. ¹⁷ Emít yay ni ettam yay þan sifaj ejas enemo jirim jaju jafañ me gatiti jaam ni góboñ Aláemit. »

¹⁸ « Anáine ánoan aham me aarol, mbiban nayab anaare ace, natile gatil gaa búyabo. An may ayab me anaare o áinol ahame, natile gatil gaa búyabo. »

Asanum ahu ni Lasar aleh me

¹⁹ « Baje asanum ace nah'asimo wañ ujaha, ban funah-ó-funah yanol gaggan ni fitiñ súm nimoro. ²⁰ Ni baj þop an ace alege, gajaol Lasar, eniol þe musola, nah'afilo to n'gánonum asanum ahu. ²¹ Aíne ahume nah'amajen amuruuh atiñ wápageul me ni biril asanum ahu ulo n'ettam. Sujoba sasu mul nihi síkail simesen musolaol. ²² Aíne ahu aleh me naçet, ban emalakaay n'gutebol bi n'émit to Aburaham aamme. Asanum ahu may naçet, n'gufogol. ²³ Nálam ni sambun mámah ; náarul gúçilol

najuh ráli Aburaham, Lasar áni to n'gacaçol. ²⁴ Ñer nailo avoh : “Payom Aburaham, urumom enil min úboñul Lasar ákail aya fisigol ni mal min ájeben fírerumom ! Nílame mámah ni sambun sause.” ²⁵ Bare Aburaham naagol : “Añúm, uosen búoh, ni buroñi nuyabe wafi wáari me, ban Lasar o waarat me nayabe. Maer umu n'eyab basaforol, min aw úni n'eyab sílamí. ²⁶ Ban babaj busun bámah básikie baam n'etulolal, mamu an aman me épurul babe bi bo ni buru, mát'áju, ban þop mati an áju ápurul bo buru juomme bi babe ni wóli.” ²⁷ Asanum ahu naagol : “Nemme mamu, Ammay, nilai uboket uboñ Lasar bi ni yaŋ þayom, ²⁸ bo nihatulo me gutiom gaamme futoh. Ajow ák'átallenil jambi bugo may gújoul bi ni tiñ taute taam maa taa sílam.” ²⁹ Aburaham naagol : “Bahiêcer Móis ni bal uboñer waw bújue bútallenil bugo bauttener bo.” ³⁰ Bare asanum ahu naagol : “Ammay Aburaham, úru þilout. Bare baj me an ápur ni gaçet me ajow ak'atogil bo, no þan gúinen me min gúbahen bakaneril.” ³¹ Naagol : “Gumañut me gúttun Móis ni uboñer waw, mati baj an ace o gujae étturn, hani nihi ailo ni gaçet me.” »

17

*Yésu o n'éþajul mala ganogor gagu gájahor
me ni alagorol*
(Mácie 18.6-7, 21-22 ; Maruk 9.42)

¹ Yésu natajen aah ulagorol : « Pan baj nánongan waf wajae eçil bugan bugagu n'gulo ni gabut. Bare mataño þan míni ni an ahumu ajae

me ebet gupalol ni gatil. ² Ehoh an ahumu fuval fámah n'ehondor gural ni fal ehoe açila ebet ni gatil ace ni miñil me. ³ Jítallo !

Iní me atii natile, nuçafol, mb'íni nabbanno ateh mahat, nuboketol. ⁴ Iní me natile n'aw bi ñono futoh ni ñáuba funah fanur, ban þop naban nákail ñono futoh ni ñáuba aagi natege mahat, þan uboketol. »

⁵ Uþotoraaw n'guoh Ataw : « Utajen gáinenoli gufañ gájalo ! » ⁶ Ataw nábalil aah : « Iní me jibajene gáinen garee ti jukol fuyaba, þan jújuen juoh bununuh baubu : “Ubbuçoro, mbiban nuk'urogoro ni fal !” Ban þan bukanen ti julob bo me. »

⁷ Yésu nabbañ aagil : « Iní me ace ni buru nabaje aroka nah'aañol ter nah'akoñol sukoreol, aju me éoulul, þan þian afanol aagol : “Ukela fitiñ” ? ⁸ A-a, þan til aagol : “Uk'úsilom, uban núþuren wañi waa burok min úkail usenom itiñ nirem ; mbi no nijae me eban þe, aw ñer nükail may utiñ nurem.” ⁹ Ay þan asalen arokaol mata búoh nakakan wo narorenol me ? ¹⁰ Manur mamu ni buru : Jikan me wo Aláemit arorenul me þe jiban, n'juoh : “Wóli uroka gúfuh jom ; jikakan wo jíari me jikan.” »

Yésu o n'esen gahoy bugaa háhae yay gaamme guñen

¹¹ Nemme Yésu bújaor naam ni bo mbaa Yérusalem, náni n'égat n'etut mof mamu maa Samari ni maa Gálile. ¹² No nalof me ésuh ece, ni baj bugan gono guñen bugo háhae ejoge guilo ráli ¹³ n'gulob fatiya guoh : « Yésu, afan ahu,

enili erumóli ! » ¹⁴ Náallo alujil naagil : « Jujow bi n'uteñenaaw min gujugul ! »

Ban no guomme n'ejow yay, n'guhoy bugo pe. ¹⁵ Ace ni bugo, no najuh me búoh naho-hoy, náveloul ábbañul, ban nanamo esal fatiya Aláemit. ¹⁶ Naya gújul to n'guot Yésu násilen bi n'ettam nasalol nímor. Kan o an ala Samari om. ¹⁷ Ñer Yésu naah : « Leti bugan gono guñen guyabe gahoy ? Ñer bugagu gaamme futoh ni gubbagir, ubugelo ? ¹⁸ Wa ucile bugagu gubbañulat gúkail esal Aláemit, min til ajaora* ahume o ábbañul bare ? » ¹⁹ Aban naagol : « Uilo ujow ; gáineni guþageni ! »

Yésu o n'épajul mala éjoul yay yaa Jávi Aláemit

(Mácie 24.23-28, 37-41)

²⁰ Epárisie yay n'guroren Yésu nay Jávi Aláemit jijae me éjoul. Naagil : « Jávi Aláemit juñumut éjoul an aluj jo maa táh. ²¹ Guñumut eoh : “Juluj, uje !” ter “Juluj, ujua !” Jiffas búoh Jávi Aláemit uju n'etulul. »

²² Aban naah ulagorol : « Tinah talu þan tiçigul to jijae me emaj jujuh Añol Arafuhow mele funah fanur, bare mati jujugol. ²³ Pan guogul : “Juluj taute ! Juluj tautua !” Bare niegul : Jambi jikebo, jambi jilagenil ! ²⁴ Jiffas búoh funah fafu fo Añol Arafuhow ajae me éjoul, þan ájoul ti baijer émit bo nihi bujajen me émit galam bi ni gagu. ²⁵ Bare naate amundum álam nár, þan bugan bugagu bugaa jama gulalol.

---

* ^{17:18} 17.18 ajaora : Juluj bagitener babu baa Lík 10.33

26 Ti ni gunah gagu no Nóe aamen me m'buroŋ, mamu may þan ní mee funah ébbañul yay yal Añol Arafuhow. **27** Bugan bugagu fitiñ ni marem, búyab ni búyabo guomene, bi funah fafu fo Nóe anogen me ni busana babu bámah babu : no ñier báyuer mal mamu bámah babu biçilo me min binemen bugagu bugo þe.

28 Pan nogor may ti no Lot aamme m'buroŋ[†] : bugan bugagu fitiñ ni marem, funnom ni funnomen, buroh ni gateþ guomene. **29** Bare funah fafu fo Lot ápollo me Sodom, sambun ni sival sajejeh ni súloul n'émit sinemen bugagu bugo þe. **30** Manur mamu mujae mee ebaj funah fafu fo Añol Arafuhow ajae me érañul.

31 Funah faufu, an ajae me éni ni firihinjan yanol, jamb'áavul bi eñar wañol ñáraru balama atey, mo may ahu ajae me éni n'ulah waw, jamb'aot me mbaa yanol. **32** Juosen wabaj me aar Lot[‡] ! **33** An alih me epagen buroŋol, þan ábbur bo, bare an ábbur me bola, þan abaj buroŋ babu bábaerit me. **34** Injé ilobul yo, n'efuga yauyu bugan gúuba gúni me ni bura banur, ahu þan ájaenumi, ahuo nahali to. **35** Waare gúuba þop gúni me n'étuŋ tiñ tanur, ahu þan ájaenumi, ahuo nahali to. [**36** Wáine gúuba may gúni me n'eañ, anur þan ájaenumi, ahu nahali to.]§ »

37 Ulagorol n'guogol : « Afanóli, dáuru tay jae mee ebaj ? » Naagil : « To efulun yay ejae me éni, to may súgutum sasu sijae me eomunor. »

[†] **17:28** 17.28 Juluj Fíçilum 18.16-19.29   [‡] **17:32** 17.32 Juluj Fíçilum 19.26   § **17:36** 17.36 Ni bahiçer bammeñe bítiar, firim faufe filero.

18

*Búnogor babu bal ataliña ahu aarat me ni
atiña-ebara ahu*

¹ Mbiban, Yésu nalobil búnogor baube bi egitenil búoh guote nihi gulaw nánonan m'bállelenut. ² Naagil : « Bajene n'ésuh ece ataliña áhollut Aláemit, ban ákanumut ánoan.

³ Bajen dó ƿop atiña-ebara ace, nd'aful n'éjoul ákail atogol tima natalinjil o ni ace ; nah'aagol : “Utalinjóli !” ⁴ Gunah ni gunah ataliña ahu nah'alat, bare búsol naagoro : “Maagen, íhollut Aláemit, ban ƿop íkanumut ánoan, ⁵ bare nemme atiña-ebara ahumu umu n'eyogenom, þan ibbañenol bakonjol, let mo, mat'ahat éjoul yay iki afumom fuhow.” »

⁶ Ataw natajen aagil : « Juuwun me balober ataliña ahumu ácolut mee ! ⁷ Min þiañ Aláemit añumut esen bakoñ bugo naçob me, gavogeol me etufunaha ni efuga tima narambenil ? Þan þiañ anjaen éttunil ? ⁸ Injé ilobul yo : þan asenil bakoñ ni majase. Bare no Añol Arafuhow ajae me éjoul, þan þiañ atoh ni mof bugan gáinene ? »

Búnogor babu bal Apárisie ahu ni ayaba-búalen ahu

⁹ Yésu natajen alobil búnogor baube mala bugan guce gajogoroe me bugan gaçole bújoñor Aláemit, ban nihi guçotihen bugagu. ¹⁰ Naagil : « Baje wáine gúuba gakae ni gávi-Aláemit gagu bi galaw : ahu Apárisie, ahuo ayaba-búalen. ¹¹ Apárisie ahu nápur jola nalaw jaa guiloilo aah : “Aláemit, nisali mala min íniut me ti

bugagu gaamme úku, ukana-maarat ni sujobu, ter ti ayaba-búalen ahumu. ¹² Fíiyay bi ni fupafø, nih'iowor ñono ñáuba, ban nisenesen þop gakib ganur ni wono guñen ni wánowan wo nibajulo me.”

¹³ Bare ayaba-búalen ahu o nailo ráli, hani eteben gúcilol mbaa fatiya akañenut, najoh ni garab min aâgor naah : “Aláemit, enili erumom, ínje aamme atila.” »

¹⁴ Yésu naagil : « Injé ilobul yo, áine ahume nabbañulo bi yañol majamore n'Aláemit, búli n'ahumua. Niege : ánoan atebenorø me þan aaleni, bare ahu aalenoro me, o, þan atebeni. »

*Yésu ni miñil mamu maputi me
(Mácie 19.13-14 ; Maruk 10.13-16)*

¹⁵ Bugan bugagu nihi gúñarul uñiaw gaputi me min Yésu agoril. No ulagorol gujuh me dáuru, n'gunamo ennuril. ¹⁶ Ñer Yésu nálofenul uñiaw aban naah : « Jihat uñiaw n'gújoul mbal ínje ! Jambi jífirenil yo, mata Jávi Aláemit bugan bugagu gáni me ti bugo guçil jo. ¹⁷ Maagen, ínje ilobul yo : an ayabut me Jávi Aláemit ti añil ayab jo me, an ahumu mát'amus anogen dó. »

*Yésu ni asanum ahu
(Mácie 19.16-30 ; Maruk 10.17-31)*

¹⁸ Afan Esúif yay ace naah Yésu : « Aligena-bugan ahu ásum me, wa níarie ikan min iyab buroñ bábaerit ? » ¹⁹ Yésu naagol : « Nuvogom bu ? Asúm me ? Nuffase dóemme wa ? Bajut an ásume íni let Aláemit o bareol. ²⁰ Yoo. Leti nuf-fase gúboñ gagu gaah me : “Jamb’uflen anaare o jíyavut ; jamb’umuh an ; jamb’úkuet ; jamb’ubij

uteh apali ; úkanum þai ni jai.” » ²¹ Aíne ahu naagol : « Dáuru þe níkanumdokanum kábiriñ ínje añil. » ²² No naun me gurim gaugu, Yésu naagol : « Nañoi ekan waf wanur : unnomen wo nubaj me þe, uban nuñar síralam sasu usen galeh me ; mamu þan ubaj fubaj n’émít ; mbiban nújoul ulagenom. » ²³ No áine ahu aun me gurim gaugu, nágogor mata kakan an abaje fanj.

²⁴ No Yésu ajugol me ágogor, naah : « Min tání me asanum enogen ni Jávi Aláemit ! ²⁵ Fanje ésum eñokombo élu ni gasun éguje épur babu asanum enogen ni Jávi Aláemit ! » ²⁶ Bugan bugagu gautteneol me n’guoh : « Ay þiañ ñer ájue ayab gaþah ? » ²⁷ Yésu naagil : « Wo bugan gújuut me ekan, Aláemit o nájue. »

²⁸ Ñer Pier naagol : « Uluj, wóli hum ubuge min jihatulo wafóli þe min jilageni. » ²⁹ Yésu naagil : « Maagen, ínje ilobul yo : Iní me an nahale yañol, aarol, gutiol, ubugaol, guñolol mala Jávi Aláemit, ³⁰ þan abaj jálo fañ wo nábbur me ni buroñ babu baa jama, ban þop þan ayab buroñ bábaerit gáyil gace gájaeul. »

*Yésu náfatten aulen ecelol
(Mácie 20.17-19 ; Maruk 10.32-34)*

³¹ Yésu navoh ulagorol gaamme guñen ni gúuba, aban naagil : « Juutten, ban ujaal bi Yérusalem, bo wo uboñer waw guhiê me þe guya n’Añol Arafuhow ujae me ekano. ³² Pan gubenol ni guñen gaa bugan bugagu galet me Esúif, þan gujelol n’gúlatienol, ban n’gumasenol. ³³ Pan gutegol gusoh gal uban, guban n’gumugol. Bare funah fúfatten, þan ailo

ni gaçet me. » ³⁴ Bare ulagorol gujogut wáfowaf ni gurim gaugu mata gumomoç n'uinumil ; yo eçil me gújuut guffas wa Yésu aamil n'elob.

*Yésu o n'esen ápima gahoy
(Mácie 20.29-34 ; Maruk 10.46-52)*

³⁵ No Yésu alof me ésuh yay yaa Sériko, ni baj ápima ace anamoe galam bulago babu náni n'gúcin. ³⁶ Apíma ahu naun fuyoñ fafu min fúgale me, naroren wa ubaje. ³⁷ N'gugitenol búoh Yésu ala Nasaret aam to n'égat. ³⁸ Ñer naah fatiya : « Yésu, Añol David, enili erumom ! » ³⁹ Bugan bugagu gayab me gayoñ n'gunnurol n'guogol apanor, bare acila nafañ nalobe fatiya aah : « Añol David, enili erumom ! » ⁴⁰ Ñer Yésu nailen aban nabooñ gunjarulol o. No ápima ahu alofulo me, Yésu narorenol : ⁴¹ « Wa numanje ikani ? » Naagol : « Ataw, ukán min ibbañ ijuh. » ⁴² Ñer Yésu naagol : « Ubbañ ujuh, gáineni guþageni. » ⁴³ To baenah nabbañ ajuh, aban nalagen Yésu n'esal Aláemit nímoro. No fuyoñ fafu þe fujuh me dáuru, ni funamo may esal Aláemit.

19

Yésu ni Saçe

¹ No Yésu anogen me Sériko, najow bi esat ésuh yay. ² Bajen dó asanum ace gajaol Saçe ; o afan uyaba-búalen om. ³ Naliþ bi effas ay ni bugo aamme Yésu, bare nemme kakan an areore, ájuut ajugol mala fuyoñ fafu falageneol me. ⁴ Ñer natey ayab gayoñ ak'ajin ni bununuñ bice bi ejuh Yésu, mata to najaé égat. ⁵ No Yésu

açilo to me, náarul gúçilol aban naah Saêc : « Uávul ni majase, mata jama yanji nijae ealen. »

⁶ Ñer Saêc náavul ni majase, aban nájaenumol bi yanjal n'ésumay ró. ⁷ No bugan bugagu gujuh me dáuru, bugo þe n'gúmumunor guoh : « Nakae aalen yanj atila. »

⁸ No guçih me, Saêc nailo bújoñor Ataw naagol : « Uuttenom, afanom, þan igabor fubajom gugab gúuba, mbiban nigabor galeh me fafu fugab. Mb'íni me ter nígotore ace, þan ilugenol ñabbagir wo ninjarol me. » ⁹ Yésu naagol : « Jama Aláemit napagene yanj ye, mata áine ahume maagen gabulaken gom may gal Aburaham. ¹⁰ Maagen mamu, Añol Arafuhow najoulojow bi enes ni eþagen gallim me. »

*Búnogor babu baa síralam sasu sajae me
ebugor*

(Mácie 25.14-30)

¹¹ Nemme Yésu nalofe Yérusalem, bugan bugagu gupinore búoh Jávi Aláemit þan jírañul to baenah ; ñer natajen alob gautteneol me búnogor baube. ¹² Naagil :

« Baje áname áþullo ni fiil faa bugan búgamah aam n'ejow bi n'ésuh ece yáralie iki gúvienulol bo, aban nábbañul. ¹³ Balama akay, návogul urokaol gono guñen nasenil ánoan efaraku yal éurus naagil : “Jikan so min subugor bi no nijae me ébbañul.”

¹⁴ Bare bugal ésuh áine ahumu ásumutil hani, n'guboñ gahoñen bi ni gajae me évienol bi eogil bugo gumajut áni áviil. ¹⁵ Bare bae návienuli bo min áolul.

No naçilo me, navoh urokaaw bugo nasen me síralam sasu bi effas wa ánoan aroke ni sola.

¹⁶ Atíar naçigul naagol : “Afanom, ínje efaraku yay yo nusenom me ebugore sice sono guñen.”

¹⁷ Naagol : “Yoo, aroka ahu áari me, nemme nuçole n’ekan waf wauwu watiti me, ban ibaŋi ni fuhow súsuh sono guñen.” ¹⁸ Aútten naçigul naagol : “Afanom, efarakui ebugore sice sono futoh.” ¹⁹ Naagol : “Aw may, ban ibaŋi ni fuhow súsuh sono futoh.” ²⁰ Ace aroka nájoul naah : “Afanom, efarakui uye ; ni garocob nítugen yo injar ibaŋ. ²¹ Nemme aw an átañie, níholiholi. Nuñareñar waf walet úiya, nuñilepit wo nurogut.” ²² Ñer ávi ahu naagol : “Aroka ahu aarat me, gurim gagu go nulob me, go mb’iñar me min itegi. Nuffasene búoh ínje an átañie, o nah’anjär waf walet wola, nañit wo narogut.

²³ Ñer wa ucile efarakuom uñarut yo ubaŋ ni garoke me ni síralam ? Ti nibbanno maa, þan íþunnenul yo ni wo ebugor me.” ²⁴ Mbiban, ávi ahu naah bugan bugagu gaamen to me : “Jiram efaraku yaayu n’guñenol jíbahen jisen ahu abaj me sono guñen !” ²⁵ N’guogol : “Afanóli, ahumu hum nabaje sammeñe !” ²⁶ Naagil : “Injé ilobul yo : an ajoh me wári wo nabaj me, þan ayab faŋ to, bare an ajogut me wári wo nabaj me, o þan guramol þee, hani bi ni jo náhagum me ró. ²⁷ Mala ulatorom gamajenut me íni áviił, jiñarulil bi tale bújonjorom, mbiban n’jiramulil.” »

Yésu o n’enogen Yérusalem

(Mácie 21.1-11 ; Maruk 11.1-11 ; Saay 12.12-

19)

²⁸ No Yésu alob me gurim gaugu aban, nayabil gayoŋ min áfarō ejaol mbaa Yérusalem. ²⁹ No nalof me súsuh sasu saa Betufage ni Betani galam firijaŋ fafu fo guvoge me fal uoliv waw, naboň ulagorol gúuba guyabol gayoŋ. ³⁰ Naagil : « Jujow bi n'ésuh yay yaamme gayoŋul. Jičih me, þan jujuh jusum jahogihoh jo þan an aremborerut. Jíjalul jo jíjarul. ³¹ Iní me an narorenul aah : "Wa učile n'jijal jo ?" Mbi juogol : "Ataw asohola jo." »

³² Ñer bugo naboň me n'gukay, ban ni gutoh waf waw þe ti Yésu alob yo me. ³³ No guomme n'ejal jusum jaju, bugala jo n'guogil : « Wa učile n'jíni n'ejal jusum jaju ? » ³⁴ N'guogil : « Ataw asohola jo. » ³⁵ Mbiban n'gúajarul jo iki gusen Yésu ; n'guajar újuoil guremben ni jo, guban n'guingen dó Yésu. ³⁶ Min ajae me, mo may bugan bugagu gutale me újuoil ni bulago babu.

³⁷ Min Yésu álofeul me Yérusalem ni bulago babu baavulo me ni firijaŋ fafu fal uoliv waw, fuyoŋ fafu fal ulagorol ni funamo esal fatiya Aláemit n'ésumay ró mala wajureruti me þe wo gujuh mee. ³⁸ N'guoh :

« Aláemit ásonien ávi ahume ájaeul me ni gajow
Ataw !

Gásumay gúni n'émit,
ban gasal gúni n'Aláemit aamme fatiya ! »

³⁹ Ñer Eþárisie guman gaamen dó ni fuyoŋ fafu n'guoh Yésu : « Afan ahu, uoh ulagorai guþanor ! » ⁴⁰ Bare Yésu naagil : « Injé ilobul yo, íni me guþanore, sival sasu fañaso þan siñan ! »

Yésu o n'gaçagor mala Yérusalem

⁴¹ No Yésu alof me ésuh yay iki aŋanden yo, naçagor mala yo ⁴² aah : « Uffasen me aw ƿop jama yauye wáju me useni gásumay ! Bare nemme maer ukokoþ, újuut ujuh wo ! ⁴³ Fubaŋuti, gunah guce ugu bo n'éjoul no ulatori gujae me esoeni gúharo, guban n'gúgoli min gunonuli ulam waw ƿe. ⁴⁴ Pan gunemeni, aw ni bugani. Hani eval yanur guñumut yo ehat néjutenor n'ece ; dáuru ƿe mata útallout no Aláemit ajoulo me bi eþageni. »

Yésu o ñáraru gávi-Aláemit gagu

(Mácie 21.12-17 ; Maruk 11.15-19 ; Saaŋ 2.13-22)

⁴⁵ No Yésu anogen me ni gávi-Aláemit gagu, nanamo eham unnomenaaw gaamen dó me ⁴⁶ naagil : « Bahi  er babu buoge : “Yaŋom þan éni yan yaa galaw*.” Bare buru n'jíbahen yo éni fiemorum fal úku. »

⁴⁷ Funah-  -funah, Yésu nah'avare ni gávi-Aláemit gagu. Ufan utenjenaaw, úþajula g  bo  n Aláemit bugagu ni bugan bugagu b  gamacah bugal Es  if yay n'gulip bi emuh Yésu, ⁴⁸ bare guffasut bu guñum ekan, mata f  timan fafu ƿe gunnuil ƿe n'a  ila gubet go.

20

Sembe Yésu bay súþullo ?

(Mácie 21.23-27 ; Maruk 11.27-33)

¹ Funah fice, Yésu náni n'gavare ésuh yay ni gávi-Aláemit gagu, nah'agitenil Firim fafu

---

* **19:46** 19.46 Juluj Esai 46.7

Fásum me. Piout, ufan utenjenaaw, úpjajula gúboñ Aláemit bugagu ni ufan ésuh yay n'gufaen guçigul. ² N'guogol : « Ulobóli þaa, sembe say nubaj mee sal ekan wo nukane mee, ay aseni sembe sausu ? » ³ Naagil : « Injé may nibaje suoren sal erorenul : ⁴ Yoo, sembe sasu saa gábatise so Saañ Batis abaj me, bay súpullo : n'Aláemit ter ni an ? » ⁵ Bare n'gúbahulor guoh : « Uogal me n'Aláemit, þan aagolal : "Wa uçile ñer jíinenut ni o ?" ⁶ Ban may uogal me ni an sujomulo, ésuh yay þe þan guralolal sival uk'uçelal, mata gúinene búoh Saañ Batis aboñer aamene. » ⁷ Ñer n'gúbalol guoh guffasut. ⁸ Yésu naagil : « Yoo, ínje may mat'ilobul ni sembe say nikane mee waf wauwu. »

Búnogor babu bal ucokora-bíñu bugagu gálaput me

(Mácie 21.33-46 ; Maruk 12.1-12)

⁹ Púrto, Yésu nanamo elob ésuh yay búnogor baube : « Baje ace áine aroh úbiñu, aban nábahen wo asen ucokora-bíñu guogen mbi nihi gúþunnol fugabol ; mbiban nakay bújaor bajae eþio. ¹⁰ No tinah tiçih me tal ealen mitiñ mamu, naboñ aroka bi ni gaogen me úbiñu waw, bi éyabul fugabol. Bare ucokora-bíñu bugagu n'guteh aroka ahumu, guban n'guhamol aot guñen gurakel. ¹¹ Ala úbiñu waw nabbañ aboñ ace aroka, bare n'gutegol may, n'gujelol guban n'guhamol aot guñen gurakel. ¹² Afan ahu natajen aboñ aroka áfatten ; o mul n'gúbukenol, mbiban n'guhamol. ¹³ Ala úbiñu waw naah : "Bu nijae þiañ ekan ? Uhalom min iboñ ápurom

áamumma, níinene ačila ƿan gúkanumol.” Ņer naboñol ajow. ¹⁴ Bare ucokora-biňu bugagu no gujugol me o n'éjoul, n'guogoro : “Umu ačil me gafumol. Ujaal umugalol, mamu gafumol ƿan gúbbañul gúni gololal.” ¹⁵ N'gúþunnol gubelen tíyan guban n'gumugol. »

Yésu natagen aagil : « Ala úbiňu waw ñer bu naňum me ekan bugan bugaubugi ? ¹⁶ Pan ájoul, mb'ačigul namugil, aban nábahen wo asen guce. »

No bugan bugagu guun me gurim gaugu, n'guoh : « Urú jambi baj ! » ¹⁷ Bare Yésu nailo alujil aban naah : « Bahičer baube wa bulobe no buoh me :

“Ebírih yay yo uteþaaw gujunden me,
yo ebbanno me éni yáamumma, yačil me yan
yay*” ?

¹⁸ Anóan ajae me elojen ébirih yauyu ƿan alebbor, ban may ánoan o ejae me elo ni o, ƿan epulujol. »

*Suroren sasu mala ecam búalen Sesar
(Mácie 22.15-22 ; Maruk 12.13-17)*

¹⁹ Ņer úþajula gúboñ Aláemit bugagu ni ufan utejenaaw n'gumanen ejoh Yésu to bae-nah mata guffase búoh molil nálobum mee búnogor baubu, bare n'gúholi ésuh yay. ²⁰ Ņer n'gunamo elujorol. N'guboñ bugan gukan ti bugan gainene n'Aláemit gujow bi ni o bi ebelol gabbut ni suoren ; mamu ƿan gúju ñer gujogulol gusen afan ahu aogen me mofil þe. ²¹ Bugan bugaubugu n'gučigul n'guogol : « Afan

---

* **20:17** 20.17 Juluj Ufóñ 118.22

ahu, jiffase búoh gurimi ni bavareeri suçoçol. Ulujérít ni uul bugan bugagu, ban nuvareevare bulago Aláemit ni maagen. ²² Ulobóli þaa ter sesen min búalen bucami ávi ahu ámah ahu Sesar[†]. » ²³ Bare Yésu nemme nátalloe gabbut gagu go guralol mee ni suoren sausu, naagil : « Jinjallom þaa éralam ! » N'guñallol yo. Nabbañ aagil : ²⁴ « Buul baube ni gajow gauge sal ay ? » N'guogol : « Saa Sesar. » ²⁵ Ñer naagil : « Kan jisen Sesar wafol, ban may jisen Aláemit waamme wola ! » ²⁶ Gubajut ñer fay mbi gújogumol me ni fo bújoñor ésuh yay. Nemme gujahalijahali min ábalil mee, gubbañut gulob to fice firim.

*Suoren sasu mala eilo yay yaa gaçet me
(Mácie 22.23-33 ; Maruk 12.18-27)*

²⁷ Ni baj Esáduke guce gujow iki gutoh Yésu. (Esáduke yay bugo nihi guoh me an açet me aban mat'ailoul n'eçet yay.) N'guogol : ²⁸ « Afanóli, góboñ gagu gaa Móis guoge an ayab me anaare mbiban naçet ajundenol o m'babajut añil, atiol þan atunol min áju ahalol gátuh. ²⁹ Yoo. Bajene batiay baa wáine gono futoh ni gúuba. Atíar nayab aban naçet o m'babajut añil. ³⁰ Aútten ahu ³¹ ni áfatten ahu n'gutunol anur-anur. Mamu may bugo þe gaamme futoh ni gúuba guyab mee aare ahu, ban ni guçet bugo þe m'babajut añil ni o. ³² Púrto, aare ahu may naçet. ³³ Ban ñer juroreni : no gaçet me gujae

---

[†] **20:22** 20.22 Sesar : No, bugaa Rom guñar me mof mamu maa Israel guogen ni sembe. Avíil o ni'guvoh me Sesar.

me eilo, þan ñer áni aar ay ni bugo, nemme bugo
þe gutoge guyabol ? »

³⁴ Yésu naagil : « Bugan bugaa babe n'ettam guyabeyab, gúyaboeyabo. ³⁵ Bare bugan bugagu gajae me éjahor bújonor Aláemit min abbañenulil gúni m'buronj babu bájaeul me, mati guyab ter gúyabo. ³⁶ Guñumut þop ebbañ guçet, mata þan til gúni ti emalakaay. Bugo guñol Aláemit bugom mala min gubbañulo me gúni m'buronj. ³⁷ Móis may nagitenolal ñanno ca búoh gaçet me þan gúbbañul gúni m'buronj : ni Bahícer babu dó nalob me mala jufokon jaju jaa sijeñ jaamme n'esa‡, navoge Ataw "Aláemit o Aburaham, Isak ni Sakob gúinen me ni o". ³⁸ Ban Aláemit alet Aláemit ala gaçet me, bare til ala garonj me. Maagen, n'açila hani gúfaji bugaubugi gaçet me gukakan bugan garoñe. »

³⁹ Ñer guce ni úþajula gúboñ Aláemit bugagu n'guogol : « Afanóli, nulobe jon. » ⁴⁰ Gubbañut gukañen erorenom suroren sice.

*Suroren sasu mala effas ter Kirista gabulaken
gaa David nam*

(Mácie 22.41-46 ; Maruk 12.35-37)

⁴¹ Púrto, Yésu naagil : « Wa uçile ésuh yay nihi guoh Kirista Añol David nam ? ⁴² David fañaoł naage n'élebur yay yal Ufóñ waw§ :
"Ataw Aláemit naage Ataom :
Unamo ni gañenom gárib
⁴³ bi no nijae me ekan ulatori gúni fírembenum
guoli."

---

‡ 20:37 20.37 Juluj Gapagen 3.6 § 20:42 20.42 Juluj Ufóñ 119.1

44 Nemme David navogol "Ataw", bu Kirista ájue ñer áni Añol David tij to ? »

*Yésu o m'baçaf mala éni ti úpajula góboñ
Aláemit bugagu*

(Mácie 23.1-36 ; Maruk 12.38-40)

45 Min ésuh yay pe guomme n'euttenol, Yésu naah ulagorol : **46** « Júludo úpajula góboñ Aláemit bugagu, bugo nihi gubelo me újua ujaha waave bi to n'guolil n'gujator min ésuh yay gujugil, bugo nihi gumanj me gusafil ni jammenj ni gákanum ró, bugo nihi gusommen me erobo ni sujukut sasu saa gayoñ ni sanj sasu saa galaw, bugo pop nihi gurobo me ni sujukut sasu sáamumma gaggan babajer. **47** Pan nihi gúgotor utiña-sibara bugagu min guyab wo gubaj me pe, mbiban n'gunamo galaw huli min mbi ésuh yay gujogil bugan gaaro. Bakaner baubu pan biçilil n'guyab gúteh gafanje gaa bugagu pe. »

21

*Múralam mamu mal atiña-ebara ahu
(Maruk 12.41-44)*

1 Ñer Yésu naluj aluj najuh usanum gúni n'ehalen dó nihi haleni me wo gunjarulo me bi éji Aláemit dó ni gávi-Aláemit gagu. **2** Najuh pop atiña-ebara ace alege farj ajar múralam müuba ahalen dó. **3** Ñer Yésu naah : « Maagen, ínje ilobul yo : atiña-ebara ahumu aleh mee o afanje nasene bugan bugagu pe gasen me ; **4** mata bugagu pe, wávaf me ni wo gubaj me, wo gutebulo gukan dó ; bare açila naajar ni bilegol ró wo nabajen me pe bi buroñol akan dó. »

Yésu o n'elob mala éhundulo gávi-Aláemit gagu

(Mácie 24.1-2 ; Maruk 13.1-2)

⁵ Ni baj bugan guce gunamo emalen gávi-Aláemit gagu, jáari sival sasu so gúsangen go me, ni jala waf waw wo gúji ró me Aláemit. Bare Yésu naagil : ⁶ « Tinah tice þan tiçigul no waf wauwu þe wo jujuge maa jama ujae me éhunduli ubet ; mele eval yanur yájutenore n'epayo eñumut to enaño, bare so þe þan sirikuli sibet. »

Yésu o n'elob mala mataño ni sílam saam n'éjoul

(Mácie 24.3-14 ; Maruk 13.3-13)

⁷ N'guoh Yésu : « Afanóli, úru nay þan baj ? Wa ujae egitenóli min jiffas tinah tautu to baçigerul ? » ⁸ Naagil : « Jikan to uinumul jambi gubutul. Bugan gammene þan guoporoul gajaom guçigul n'guogul : "Injé iomme Kirista, tinah talu tiçige." Bare jambi jilagenil. ⁹ No jijae me eun gulob mala gutih, gáguo, jambi júholi. Dáuru díarie dumundum diçigul ; bare mati faen ní to baenah gabao mof mamu. »

¹⁰ Aban natajen aagil : « Esúh þan eiyul bi n'epayo ésuh, jávi þan jiiyul bi ni jipajo jávi, ¹¹ ettam yay þan egoror bagororer báholenie fañ, ban bieb ni bíyih þan síni n'ulam wammenje ; þan þop baj waf wájuhlenie fañ, ban bujugum bámah þan búpurul n'émit yay. »

¹² « Balama dáuru þe dibaj, þan gujogul ni gúlatienul. Þan gújaenumul iki gutaliñ ni sañ sasu saa galaw, ban þan gúrurul ni figeh ; gajaom þan guçil min gújaenumul bújoñor

úviaw ni ufan waw bugaa súsuh. ¹³ No ñer þan júju me julob múmbam. ¹⁴ Jambi juyoh bo n'eramor jiliþ gurim gagu go jijae me ébalil bi éholoro, ¹⁵ mata þan isen utumul gurim gaa mujah go hani anur n'ulatorul mati áju ecenj. ¹⁶ Hani ubugaul, gutiul, buganul ni ubugeul þan gubelul ni guñen ulatorul ; ban þan gukan gammenje ni buru n'guçet. ¹⁷ Gajaom þan guçil min bugan bugagu þe gulalul. ¹⁸ Bare hani gal ganur gala guhoul mati gullim ; ¹⁹ mbi jumuten iki bao, mamu þan júju me jiyab buroñ babu baa maagen. »

*Yésu o n'elob mala éhundulo Yérusalem
(Mácie 24.15-21 ; Maruk 13.14-19)*

²⁰ « No jijae me ejuh gútiman gal ekosombil gúgot Yérusalem, no þan jiffas me búoh efumo yo elofe. ²¹ Ñer bugan bugagu gaamme Yúde mbi gutey mbaa gurijan gagu ; gaam dó me ñáráru Yérusalem mbi gúþur gúhatulo yo, ban bugagu gaamme babu n'ulah waw gure bo jambi gúnonul n'ésuh yay. ²² Gunah gaugu þan gúni gunah gaa gúteh, mamu wo Bahícer babu bulob me þe n'ukano. ²³ Mataño míni ni waareaw gajae me éni ni gar ni þop ni bugagu gajae me éni n'garafen ni gunah gaugu, mata sílam sámah þan síavul n'ésuh yauyu mala bitiña-fiñ Aláemit baya me ni bugala yo. ²⁴ Guce ni gaçin dó me, ufoje þan gunjar n'gumugil, bugaguil þan gujogil emigel gújaenum ni súsuh sasu þe. Bugan gaffasut Aláemit þan guhah Yérusalem bi no tinagil tijae me ebao. »

*Yésu o n'elob mala ébbañulol, açila aamme
Añol Arafuhow*

(Mácie 24.29-31 ; Maruk 13.24-27)

²⁵ « Pan baj bujugum búpurul ni tinah talu, ni fieñ fafu ni þop ni suut sasu. Súsuh sasu saa mof þan síni n'gáholi gámah mala bateger fal fafu bájalo me nár ni baa gulongos gagu. ²⁶ Gáholi gámah þan gumuh bugan n'gaþinor mala wajae me ebaj n'ettam yay, mata sembe sasu þe saa fatiya þan sugaror. ²⁷ No ñier þan gujuh me Añol Arafuhow áavul ni gápar, ni sembe ró ni bájalo sámah. ²⁸ No dáuru þe dijae me eçigul, jíallo n'jihaken, mata gaþah gagu golul gulofulolof. »

Yésu o n'esen búnogor babu baa bífig babu

(Mácie 24.32-35 ; Maruk 13.28-31)

²⁹ Mbiban Yésu nalobil búnogor baube : « Juluj bubah ni wawu ununuh þe : ³⁰ no jujuh wo úyaul úsabul, jiffase búoh fujam fulofulo. ³¹ Manur mamu may, no jijae me ejuh waf wauwu þe uçigul, jiffas búoh Jávi Aláemit julofulo. »

³² « Maagen, ínje ilobul yo : bugan bugagu bugaa jama mati gutoh guçet gubao dáuru þe m'baçigulat. ³³ Emít yay ni ettam yay þan sibao, bare gurimom, go, mati gúmus gubao. »

Yésu o m'baçaf mala mbi ánoan ailo ni mujah

³⁴ « Júludo ! Jambi uinumul úguo n'ekan ug-gan bi gúhali ni þop gaçagor mala buroñul babe n'ettam ; let mo, þan funah faufu fúñagenul ; ³⁵ þan fúloul ti embal ni bugan bugagu gaçin me ni mof mamu þe. ³⁶ Yo eçil me, jiilo ni mujah ró ban n'jilaw nánoran, tima n'jibaj sembe sasu sal

eþah waf wauwu þe wajae me eþigul, ni þop sal
eilo bújonor Añol Arafuhow. »

³⁷ Uþigal me tufunah, Yésu nah'avare ni gávi-Aláemit gagu, mb'uþigal ni fuh, nák'ámori ni firijañ fafu fal uoliv waw. ³⁸ Ban ésuhs yay þe, uþigal me m'bujom mej, n'gújoul gutoh Yésu ni gávi-Aláemit gagu bi euttenol.

22

Yudas nak'agum firim bi ni Yésu

(Mácie 26.1-5, 14-16 ; Maruk 14.1-2, 10-11 ; Saan 11.45-53)

¹ Gaggan gagu gal unað waw wabajut me lévir, go guvoge me Paak, gulofulo. ² Ñer ufan utenjenaaw ni úþajula gúboñ Aláemit bugagu n'gúni n'eñes bu gujae me ekan ni mutuho ró n'gumuh Yésu, mata gúholiholi gailo ésuhs yay.

³ Ban Seytane nanogen Yudas o guvoge me may Isikariot, ace ni upotoraaw gaamme guñen ni gúuba. ⁴ Yudas najow ak'alob n'ufan utenjenaaw ni ufan ekosombil yay gapoe me gávi-Aláemit gagu, bu najae me ekan min Yésu alo ni guñenil.

⁵ Ñer ni súmil nár mala yo iki gulob esenol síralam. ⁶ Yudas namañ, aban náni n'eñes no jáhor me ekan Yésu nalo n'guñenil ésuhs yay m'baffasut.

Yésu naboñ guke ecokor Paak yay

(Mácie 26.17-25 ; Maruk 14.12-21 ; Saan 13.21-30)

⁷ Funah fafu fal unað waw wabajut me lévir ni fiþigul, no gabbarum gagu gaa Paak nihi gúsimeni me. ⁸ Yésu naboñ Pier ni Saan naagil

: « Jujow iki jucokor Paak yay min mb'utiñal yo.

» ⁹ N'guogol : « Tay numanje jucokor yo ? »

¹⁰ Naagil : « Juutten : No jijae me enogen n'ésuh yay, þan jiemor n'ace áine átebul jifin jaa mal ; jilagenol iki junogen ni yan yay dó najae me enogen, ¹¹ ban n'juoh ala yan yay : "Afan ahu naage jurorení ni ban bay najae me etiñ Paak yay o ni ulagorol ?" ¹² Pan agitenul ñer fatiya yan yay futon fámah, dó þan jutoh wo nusoholaal me þe. Dó mbi jucokor me Paak yay. » ¹³ N'gukay, guçih n'gutoh waf waw þe may ti Yésu alobil yo me, min ñer gucokor fitiñ fafu faa Paak yay.

Etiñor Yésu ésola ni uþotoraol
(Mácie 26.26-30 ; Maruk 14.22-26 ; 1 Korent 11.23-25)

¹⁴ No tinah talu tiçih me taa fitiñ, Yésu ni uþotoraol n'gunamo. ¹⁵ Naagil : « Jiffasut bu nimaj me itiñ Paak ye ni buru balama ílam ! ¹⁶ Niegul, mat'ímus ibbañ itiñ yo bi no ejae me ekano joon ni Jávi Aláemit. » ¹⁷ Ñer naajar éremuma, nasal Aláemit aban naagil : « Jinjar dáure jigabor ; ¹⁸ niegul, þúrto jama mat'ibbander irem bíñu bi no Jávi Aláemit jijae me eçigul. »

¹⁹ Mbiban naajar ganaç, násionien go, namusu-lor go aban nagaboril go naagil : « Dáure enilom yaseni me molul. Jikan mo min ni'juosenom. » ²⁰ No gutiñ me guban, nasenil may éremuma yay naagil : « Erémuma yauye yoemme físimom fajae me éyui molul bi eliñen gajogor gagu guvugul gagu go Aláemit ajogor me ni buru. ²¹ Bare juluj : an ahu aamme n'ennomenom, ume atiñore

maa n'ínje. ²² Maagen, Añol Arafuhow ban acket
ti Aláemit ajoh yo me ; bare mataño mámah
míni ni an ahu ajaol me ennomen ! » ²³ Ñer
uþotoraaw n'gunamo erorenor ay ni bugo ajae
me ekan dáuru.

*Síceñor ulagora Yésu bi effas ay ni bugo afanje
bugagu*

²⁴ Ulagorol n'gunamo síceñor bi effas ay ni
bugo aat me ajogi ti afanjil me þe. ²⁵ Ñer Yésu
naagil : « Uvíaw bugaa súsuhsasu guogene-
sowogen ni sembe ró, mbiban n'gumañ min
guvigil ukana-maaro. ²⁶ Bare buru jambi jíni ti
bugo. Pan til afan me gájalo ni buru áni ti afan
me gatiti, ban aamme ni fuhow fafu áni ti aroka.
²⁷ Nirorenul ay afan me gájalo : aamme ni fitiñ
ter aseneol me atiñ ? Leti aamme ni fitiñ ? Yoo !
Injé hum ume aam maa n'etulul ti amigelul.

²⁸ Buru, buru juomme gamuten me mimanur
n'ínje no tániom me. ²⁹ Yo eçil me nisenul Jávi
jaju juogen, ti may Payom asenom jo me, ³⁰ min
mbi jitiñ n'jirem tiñ tanur n'ínje ni Javiom, ban
n'jinamo ni sifенjeñ úvi bi eogen guil gagu gal
Israel gaamme guñen ni gúuba. »

Yésu naah Simon Pier þan ajundenol
(Mácie 26.31-35 ; Maruk 14.27-31 ; Saan 13.36-
38)

³¹ Yésu naah Simon : « Simon, Simon, uutten
þaa ! Seytane nácine mala min áju agorenul ti an
nah'aey me bahager bi éþuren éful bo. ³² Bare
nilalaw míya jambi gáinen gúralii. Ban no nujae
me ébbañul mbal ínje, mb'utajen uinum gutii
sembe. » ³³ Naagol : « Afanom, to niilo maa

nibamban dáh, hani ban unogen ni fipeh ter uçet, wola. » ³⁴ Yésu naagol : « Pier, niegi maa, tale gajem m'bujom, balama gáin guoh, þan uoh ñono ñáfaji uffasutom. »

Yésu naah ulagorol jambi gujow ró me maer guñen gurakel

³⁵ Yésu nabbañ aah ulagorol : « No niboñul me m'banjarut síralam, baet, sidala,* baje þianj uce wo jibajut ? » N'guogol : « Bajut. » ³⁶ Naagil : « Yoo. Bare maer, an abaj me síralam anjar so, an abaj me baet anjar bo, ban an abajut me gafoje, annomen bisimool min annom ganur. ³⁷ Injé ilobul yo, wo Bahiêcer babu bulob me buya n'ínje, uote ukano, min buoh me : “Guþinol ni ukana-maarat bugagu[†]. ” Ban walobi me ni Bahiêcer babu uya n'ínje, tinah wo tiçige. » ³⁸ N'guogol : « Afanóli, ufoje uwe úuba. » Naagil : « Uþiloe. »

*Yésu o n'galaw ni firijanj fafu fal uoliv waw
(Mácie 26.36-46 ; Maruk 14.32-42)*

³⁹ Ñer Yésu náþur, aban najow bi ni firijanj fafu fal uoliv waw, ti naþi me nah'akan. Ulagorol n'gulagenol. ⁴⁰ No naçih me tiñ tautu, naagil : « Jilaw jambi julo ni gabut gaa Seytane ! »

⁴¹ Mbiban náhatuloi butum maageima garal gal eval, aban naya gújul min alaw ⁴² aah : « Paaya, umañ me, þan ufaren éremuma yauye yaa sílam éraliom ! Bare mónanom níe, jambi wo ínje imañ me ukano, bare til wo aw umañ me. » [⁴³ Ñer ni baj amalaka aavulo n'émit áþullol bi

---

* ^{22:35} 22.35 Juluj Lík 9.3 ; 10.4   † ^{22:37} 22.37 Juluj Esai 53.12

etañol sembe. ⁴⁴ Nemme gágogor gunonol, Yésu nafañ galaw iki ésupaol neh'esot elo n'ettam ti gulas gaa físim.]‡

⁴⁵ No nalaw me aban, naiyul ábbañul mbal ulagorol, aćigul natogil gúmori mala gádeum gaam ni bugo. ⁴⁶ Naagil : « Wa učile n'jini n'gámori ? Jiilo n'jilaw, jambi julo ni gabut gaa Seytane ! »

Fujoh fafu faa Yésu

(Mácie 26.47-56 ; Maruk 14.43-50 ; Saanj 18.3-11)

⁴⁷ Yésu m'babanerut elob, ni baj fítiman fićigul. Yudas, aamme ace ni upotoraaw gaamme guñen ni gúuba, o ayabulo gayon ; naloф Yésu bi ecolol garab. ⁴⁸ Ñer Yésu naagol : « Yudas, ecot yay nuom n'eñjar min unnomen Añol Arafuhow ? »

⁴⁹ No ulagora Yésu gujuh me wajae me ebaj, n'guogol : « Afanóli, jinjar piañ ufojeóli min jiham bugan bugaubugi ? » ⁵⁰ Ñer ace ni gaamen to me ni Yésu nateh aroka afan utenjenaaw ámah ahu, ban nařirih gannuol gárib. ⁵¹ Bare Yésu naah : « Jihame ! » Aban nagor gannu áine ahu min abbañen to ti tínien me.

⁵² Aban nábahó mbal afan utenjenaaw ámah ahu, ufan upoya gávi gagu ni ufan ésuh yay gakelol me fujoh naagil : « Bu jujoulo mee n'ufoje ró ni sugol ti nihi jíkail me ejoh akana-maarat ?

⁵³ Funah-ó-funah ínje umuen ni buru dó ni gávi gagu, ban jujogutom. Bare tinah te, to tuomme tolul tom ni pøop taa Seytane, ávi emoç ahu. »

---

‡ **22:44** 22.44 Ni bahičer bammeñe bítiar, gurim gauge gúlero.

*Pier o n'eceŋ gaa búoh ačila an om ala Yésu
(Mácie 26.57-58, 69-75 ; Maruk 14.53-54, 66-72
; Saanj 18.12-18, 25-27)*

⁵⁴ N'gujoh Yésu gújaenum bi yan afan utejenaaaw ámah ahu. Pier nah'alagenil búsol ráli. ⁵⁵ N'gusaen sambun n'etut fúlumet fafu, mbiban n'gunamo gúgot so. Pier may nákail anamo to ni bugo. ⁵⁶ Aroka ace aare najugol to nanamo me alof sambun sasu ; nalujol aluj naah : « Áine ahumu may bugo ni'gujaor ! » ⁵⁷ Bare Pier nacenjol naagol : « Aare ahu, iffasutol. » ⁵⁸ Púrto, ni baj ace ajugol naah : « Aw buru bugom. » Bare mul Pier naah áine ahu : « Injé let wóli. » ⁵⁹ Pio maa, ace naćimen aah : « Maagen, áine ahumu bugo bugom, mata an ala Gálile om. » ⁶⁰ Pier bae mul naah : « Aw iffasut wa numanje elob. » To baenah o baronjer n'elob yay, gáin gagu n'guoh. ⁶¹ No ñer Ataw nábahoul aluj Pier ; Pier naosen firim fafu fo Ataw alobol me : « Balama gáin guoh jama, þan uoh ñono ñáfaji uffasutom. » ⁶² Nápur bi tíyan aban nanamo ukon ni sembe n'eteh mahat ró.

*Gújel ni gúteh saa Yésu
(Mácie 26.67-68 ; Maruk 14.65)*

⁶³ Ñer bugan bugagu gajoh me Yésu nihi gúfohulol n'gutegol. ⁶⁴ Pan ni'gufut buulol, mbiban n'gurorenol : « Ulobóli þaa ay ategi ! » ⁶⁵ Nihi þopþ gulob sulob sammenje saa gújel guya ni o.

*Yésu bújonor fujoj fafu fámah fafu
(Mácie 26.59-66 ; Maruk 14.55-64 ; Saanj 18.19-24)*

⁶⁶ No tihalen me, fujojfafu fataliñe me ni fuomunor. Gaam dó me, bugo guomme ufan uteñenaaw, úpjajula gúboñ Aláemit bugagu ni ufan Esúif yay. N'guboñ gúñjarul Yésu bi to bújonjor fujojil. ⁶⁷ Mbiban n'gurorenol : « Ulobóli paa, aw uomme Kirista ? » Naagil : « Iogul me ey, mati jíinenom ; ⁶⁸ ban irorenul me, mati jíbahulom. ⁶⁹ Bare maer ñer þan Añol Arafuhow ak'anamo ni gañen gárib gal Aláemit-Sembe. » ⁷⁰ N'guoh bugo þe : « Kan hum aw uomme Añol Aláemit ? » Naagil : « Nemme buru julob yo : açila nem. » ⁷¹ Ñer n'guoh : « Usolahautal bagitener bice ! Wolal fañaojal nuunale gurimol ! »

23

Yésu bújonjor Pilat

(Mácie 27.1-2, 11-14 ; Maruk 15.1-5 ; Saan 18.28-38)

¹ Mbiban, bugaa fujojfafu n'guilo mimanur bugo þe, guban n'gújaenum Yésu bújonjor Pilat. ² No guçih to me, n'gunamo etegol sulob n'guoh : « Aíne ahume jutogoltoh áni n'einnul ésuuh yay jambi gucam búalen afan ahu Sesar, ban naage açila aamme Kirista, ávi. » ³ Pilat narorenol aah : « Aw uomme ávi ahu ala Esúif yay ? » Yésu naagol : « Aw fañai nulob yo uban. » ⁴ Ñer Pilat naah ufan uteñenaaw ni ésuuh yay : « Ijugut gahajen gánogan go an ahume ahajene. » ⁵ Bare n'gufañ erondopenol ni sembe ró guoh : « Esúh yay naam n'eilen ni bavareerol, ni mof Esúif yay þoomo, kábiriñ Gálile bo najogulo me bi tale. »

Yésu bújoñor Herod

⁶ No Pilat aun me gurim gaugu, naroren ter áine ahumu an ala Gálile. ⁷ No guogol me ni mof mamu miêila, mo Herod aamme ni fuhow mo, nápollo, naboñ gújaenumol gusen Herod. Ban Herod o baamer bo may Yérusalem gunah gaugu.

⁸ No najuh me Yésu, ni súmol nár, mata let jama naliþe ejugol mala wo naun me gulob guya ni o, ban namañene ajugol akan waf waunderuti. ⁹ Narorenol suoren sammenje, bare Yésu ábalutol hani. ¹⁰ Ufan uteñenaaw ni úþajula gúboñ Aláemit ubuguen to, ban n'gúnien to n'etegol sulob ni sembe. ¹¹ Herod ni ekosombilol ró nakanol suneni ; nanamo éfohulol ak'anar gájuo gaije salsal akanol, aban nabbañenol asen Pilat. ¹² Fiçila Pilat ni Herod, gaþien me n'gúni ulator, gubbanno me gúni ubuge.

Firim fujogi fal emuh Yésu

(Mácie 27.15-26 ; Maruk 15.6-15 ; Saan 18.39-19.16)

¹³ Ñer Pilat návogul ufan uteñenaaw, wawu ufan ni ésuh yay, ¹⁴ aban naagil : « Buru jinallom áine ahume n'juogom ésuh yay naam n'eilen. Maagen nirorenol bújoñorul, ban ijugut n'açila hani gahajen ganur ni wo julob me þe jiya ni o. ¹⁵ Ban Herod þop ajugut ni o gahajen gánogan, yo eçil me nabbañulolal o. Nannoñanno búoh áine ahume akanut wáfowaf wájue uçil namugi. ¹⁶ Ban iboñ gutegol, mbiban nihalenol. » ¹⁷ [Kan ni gaggan gánogan gaa

Paak, Pilat nah'ahanulilhalen ace ni gaamme ni fipeh.]*

¹⁸ N'gúþib bugo þe ni manur guoh : « Umugol nuhanulóli Barabas ! » ¹⁹ Barabas ahumu gupegolpeh mata ésuh yay nailene mbal ufan waw bugaa Rom gaogen me mofil, ban þop namumuh an. ²⁰ Nemme Pilat gaþinorol þe ehalen Yésu, nabbañ alob ni ésuh yay. ²¹ Bare nihi gúþib guoh : « Ubbanjol n'ekurua ! Ubbanjol n'ekurua ! » ²² Ñer Pilat naagil áfatten : « Maarat may nakane ? Ijugut ni o wáfowaf wo nakane wájue ukán min amugi. Ban ñier iboñ gutegol, mbiban nihalenol. » ²³ Bare n'gurondopenol n'épib ró n'guogol abbanjol n'ekurua. Maagen mamu úpibil n'uhekol. ²⁴ Ñer Pilat nasen gúboñ min mbi wo gumañ me ukano. ²⁵ Min ahalen áine ahu o guroren me, o gupegen me mala eilen ésuh yay ni jamuh an, aban nahat Yésu n'guñen ekosombilol min mbi gukanol ti ésuh yay gumañ me.

*Yésu o n'elob ni waareaw bugaa Yérusalem
(Mácie 27.32 ; Maruk 15.21)*

²⁶ No guomme n'éjaenum Yésu bi jamugol, n'guemor n'ace áine ala Siren o n'ébbañul n'ulah, gajaol Simon ; n'gujogol guban n'gukanol ni sembe nateb ekurua yay min ajow búsol Yésu. ²⁷ Fítiman fámah faa bugan bugal ésuh yay ni þop waare nihi fulagenol. Waareaw nihi guteh ugingil n'eçagor dó mala Yésu. ²⁸ Ñer Yésu nábahoul mbaa waareaw ubugi, aban

---

* ^{23:17} 23.17 Ni bahiêr bammeje bítiar, firim faufe filero.

naagil : « Buru waare bugaa Yérusalem, jambi jukonj múmbam, bare til jukonj molul ni mala guñolul ; ²⁹ mata gunah guce þan guçigul no bugan bugagu gujae me eoh : "Gubaj gásumay sumotombo sasu, waareaw gabugut me uñil ni gámusut me gurafen !" ³⁰ No ñer bugan bugagu gujae me eoh : "Fañe jáari gurijan gagu gúhullo gulo ni wolal bi efogenolal gúharo !" ³¹ Injé ilobul yo, gukan mo me ínje anogor me ti bununuh barondonj bo gusaene, ñer þianj bu þan ní ni buru jáni mee ti ununuh wahahay ?[†] »

Yésu o n'ebbañi n'ekurua

(Mácie 27.33-44 ; Maruk 15.22-32 ; Saan 19.17-27)

³² N'gúni n'éjaenum uce wáine gúuba ukana-maarat bi emugil mimanur ni Yésu. ³³ No guçih me tiñ talu to guvoge me "tiñ taa gasen," n'gubbanjl to éfajiil, ánoan n'ekuruaol ; ukana-maarat bugagu n'gubet Yésu n'etut, ahu n'gañenol gárib, ahuo n'gamayol. ³⁴ Ñer Yésu naah : « Ammay, uboketil mata guffasut wa guom n'ekan. » Mbiban n'gulukor[‡] bisimool.

³⁵ Esúh yay ubuguen to n'guiye n'gúni n'eluj. Ufan Esúif yay nihi gúfohulol guoh : « Naþagene guce ; aþaa aþagenoro fuhoor, íni maagen o aamme Kirista, o Aláemit aþob me ! »

³⁶ Ekosombil yay may n'gunamo éfohulol ; n'gulofol guban n'gusenol bíñu yafifir arem ³⁷ guban n'guogol : « Iní me maagen aw uomme

---

[†] **23:31** 23.31 Ni gugerekay guoge : Mata gukan mo me ni bununuh babu bijeb babu, bu ñer þan ní no buhay me ? [‡] **23:34** 23.34 elukor : dóemme eñagor usos.

ávi ahu ala Esúif yay, kan upagenoro fuhoi ! »

³⁸ Bajene gurim gauge gahiçî fatiya fuhoor : « Dáre ávi ahu ala Esúif yay. »

Akana-maarat ahu ateh me mahat

³⁹ Ace n'ukana-maarat bugagu nah'ajelulol dó fatiya ekuruaol aah : « Leti aw uomme Kirista ahu ? Upagenoro fuhoi ni wóli pop ! » ⁴⁰ Bare ahuo nannurol naagol : « Aw piañ úhollut Aláemit, aw ayab maa gateh gagu ganur ni gola ? ⁴¹ Wola maagen bacam babu baa bakanerola tuyabae maa ; bare ahumu akanut maarat mánoman. » ⁴² Aban naah Yésu : « Yésu, mb'uosenom no nujae me enogen ni Javii. » ⁴³ Ñer Yésu naagol : « Maagen, ínje ilobi yo : Jama reor dó pan úni manur n'ínje ni Aljana. »

Eçet yay yaa Yésu

(Mácie 27.45-56 ; Maruk 15.33-41 ; Saanj 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Maageima tufunah no tinah talu tillim mee. Mof mamu pe ni míni n'emoç iki tinah titigo. Gábil gagu gámah gagu gaamme ñáraru gávi-Aláemit gagu bi eminden tiñ talu táñai me n'guçáço n'etut go iki gúphubo. ⁴⁶ Ñer Yésu naya gápib gámah aah : « Ammay, ínje umu n'ebaj yaalorom ni guñeni. » No nalob me gurim gaugu aban, naalo.

⁴⁷ Afan ekosombil yay aamen to me, no najuh me dáuru pe, nasal Aláemit aah : « Maagen, áine ahume an açole omene. » ⁴⁸ Bugan bugagu pe gajoulo me menj gúkail faluj, no gujuh me wabaj me, n'gúgogor bugo m'búot n'eteh ugingil ró.

⁴⁹ Gaffas me Yésu pe, ni waareaw ró galagenulol

me kábiriŋ Gálile, n'guilo ráli nihi guluj wabaj me.

Gafoh Yésu

(Mácie 27.57-61 ; Maruk 15.42-47 ; Saan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Bajene ace áine gajaol Susef, o an ala ésuh Esúif yay yo guvoge me Arimate. Aíne ahumu kakan an ásume aban naçol, ban nánien n'enah ejoul yay yaa Jávi Aláemit. Açila bugo guomme ni fujoj fafu fámah, bare ñañe aruhenut baþinorer babu ni bakaner babu baa gupalol gaam dó me ni fujoj faufu. ⁵² Aíne ahu açila najow ak'atoh Pilat min ácinol efuluŋ Yésu bi efoh ; Pilat namaŋ. ⁵³ Ñer Susef náannul yo fatiya ekurua yay, nággub yo gábil, aban nabanj yo ñáraru fuyah fice fo guoge n'gacaâ erijaŋ§, dó an ámusut afogi. ⁵⁴ Funah faufu, fo fuomme fal ecokor wáari me bi etiñ ffiay fafu fájaeul me gallim*.

⁵⁵ Waareaw gáþullo me Gálile mimanur ni Yésu n'gujaor ni Susef iki gujuh fuyah fafu ni þop gujuh bu efuluŋ Yésu ebañi ró nogor. ⁵⁶ Mbiban, n'guot guke ecokor batijoa ni mícir bi ekan efuluŋ yay. No ffiyail fiçih me, n'gunamo n'gúelo, ti góboñ Aláemit gulob yo me.

---

§ **23:53** 23.53 fuyah fice fo guoge n'gacaâ erijaŋ : Juluj bagitener babu baa Lik 8.27 * **23:54** 23.54 ffiay fafu fájaeul me gallim : Ni Esúif yay, funah tiname bi gajem yo tiname, fafu may ni fujar.

24

Fuyah fafu furakel fafu

(Mácie 28.1-10 ; Maruk 16.1-8 ; Saan 20.1-10)

¹ Funah fítiar búsol fíiyay, waareaw n'guilo m'bujom mej gujow bi ni fuyah fafu faa Yésu ; n'ejail n'gújaenum batinjoa babu ni mícir mamu so gucokor me. ² No guçih me, n'gutoh fuval fafu fatojen me gánonus gagu fúbakeni fulaleni me. ³ N'gunogen dó, bare gutogut ró efulun yay yal Ataw Yésu. ⁴ Bugo ni gajahali gagu gaa gallim efulun yay, wáine gúuba n'gúpullil gukano wañ wátuene par nuh'uij. ⁵ Waareaw n'gúholi nár, mufaŋ n'gúsilen ; wáineaw n'guogil : « Wa uçile n'jíni n'enjes an ahu aron me ni gaçet me ? ⁶ Alet tale, nabbañe áni m'buronj. Juosen wo nalobul me no naamen me Gálile, no nah'aagul me : ⁷ "Añol Arafuhow náarie alo ni guñen ukana-maarat min amugi n'ekurua, mb'uçigal funah fúfatten nábbáñul áni m'buronj." »

⁸ Maagen waareaw n'guosen gurim gaugu gaa Yésu. ⁹ N'gúpurul ni fuyah fafu gujow guke egiten wabaj me þe upotoraaw gaamme guñen ni an anur, ni bugagu þe gaam bo me. ¹⁰ Waareaw ubugi bugo guomme Mari ala Magudala, Saan ni Mari jaw Saak. Bugagu waare gajaor me ni bugo n'gugiten manur mamu upotoraaw. ¹¹ Bare upotoraaw n'gapinoril bagitener waareaw kakan nan síyeut, min gulat éinenil. ¹² Bare Pier o nailo atey bi bo ni fuyah fafu. No naçih to me áñup bi eluj, najuh ró útar bare. Mbiban nápurul aot mbaa yanjal ni gajahali gámah ró mala dáuru þe dabaj mee.

*Ejow yay mbal Emaus
(Maruk 16.12-13)*

¹³ Ban funah faufu fanur fafu, ni baj ni ulagora Yésu guce gúuba gúni n'ejow mbal ésuh ece yo guvoge me Emaus. Epúr Yérusalem bi bo ñagoe. ¹⁴ N'ejail n'gunamo elob mala wabaj me pe gunah gaugu. ¹⁵ Bugo n'galolobor gaugu ni síceñor pop, Yésu natonnil min gúni n'ajaor ; ¹⁶ bare ni baj waf uçil gúcilil nihi gulujol mati gútallool.

¹⁷ Yésu naagil : « Mala wa jiceñore mee buru n'ejow ? » Ñer n'guilen, ban uulil n'útañi. ¹⁸ Ace ni bugo, o guvoge me Kileopas, naagol : « Bugan bugagu pe gaamen me Yérusalem guffase wabaj dó me gunah ge, púrdo aw nevoni pat ! » ¹⁹ Naagil : « Wa ubajene ? » N'guogol : « Wabaj me hum Yésu ala Nasaret. O aboñer oomene abaje sembe ni bakanerol ni gurimol bújoñor Aláemit ni bugan bugagu pe. ²⁰ Ufan uteñenaolal ni ufan ésugolal gúaenumol iki gutaliñ bataliñ bal eçet, ban ni gubbanjol n'ekurua. ²¹ Woli jíinene búoh o ajaene epagen Israel, ban bi jama yauye baje ñer gunah gúfaji no dáuru pe dibaje. ²² Maagen waare guce ni gaamme ni woli gukanóli gajahali fan : gujae jama ni bujom mej bi ni fuyah fafu, ²³ bare gutogut ró efuluñol. No gubbanno me n'guogóli emalaka gúpüllil dó n'guogil naron-don. ²⁴ Ñer guce ni gupalóli gujojow bi bo ni fuyah fafu, ban ni gutoh waf waw pe ti waareaw gulob yo me, bare bugo may, açila Yésu o gujugutol. »

²⁵ Ñer Yésu naagil : « Maagen, buru bugan gájuut ejoh wáfowaf, ban n'jinjay n'éinen waf waw þe wo uboñer waw guþi me n'gulob ! ²⁶ Kirista aarenat þiaŋ amundum álam mamu, mbiban nanogen ñer ni gasalol ? » ²⁷ Mbiban, nailo áþajulil walobi me uya ni o ni Bahiêcer babu þe, újogul ni baa Móis bi ni baa bugagu uboñer þe.

²⁸ No gulof me ésu yay dó ulagoraaw gujae me, Yésu nakan nan égat nan ni yo ; ²⁹ bare n'gurondopenol n'guogol : « Upilul tale ni wóli, mata tinah titigoe, maer ni tujon. » Ñer Yésu napil anogen bi enamo to ni bugo. ³⁰ No naamme n'etiñor ni bugo, naŋar ganač gagu, nasal Aláemit, aban namusulor go agaboril. ³¹ Ñer to baenah gúçilil n'gúpegulo min gútallool, bare nallim to bújonoril. ³² Ñer n'guogoro : « Leti nogorolanogor ti nihi sambun sisa me náraru sinilola, no nalobe mee ni wola m'bulago, náþajulola þop Bahiêcer babu ? »

*Yésu o n'éþurul upotoraaw Yérusalem
(Mácie 28.16-20 ; Maruk 16.14-18 ; Saan 20.19-23 ; Mukanay 1.6-8)*

³³ Ñer ulagorol gaamme gúuba n'gufaen guilo to baenah gubbañ mbaa Yérusalem. No guçih me, n'gutoh bo upotoraaw gaamme guñen ni an anur, tiñ tanur ni gupalil nihi guoh : ³⁴ « Maagen, Ataw nabbannóbbañ áni m'buroŋ ! Simoŋ najugol ! » ³⁵ Ñer bugo may n'guilo gugitenil wabajil me m'bulago, ni may bu bugo gútallool me no namusulore me ganač gagu bugo ni fitiñ.

³⁶ Ulagoraaw m'babanerut egiten, Yésu fañaoi náþurul to n'etulil bugo þe, aban naagil : « Gásumay gúni ni buru þooul ! » ³⁷ Gájuhulo ni etelenor yámah ni sunonil mata n'gapinoril ayaul gujuge. ³⁸ Bare Yésu naagil : « Wa uçile n'júholi re me ? Wa uçile n'jibaj sitehumor sausu ? ³⁹ Juluj guñenom ni guolom : injé om fañaoim ! Jimaenom min jujuh : ayaul nd'abaj enil ni suvul ti jujuh mee búoh ínje nibajsobaj ! » ⁴⁰ O n'elob gurim gaugu, nañurenil guñenol ni guolol. ⁴¹ Nemme bi maer gúinenerut mala ésumay ni gajahali saamme ni bugo, naagil : « Jibaje þianj tale waf waa fitiñ ? » ⁴² N'guñallol jítim jaa juol jasoisow. ⁴³ Ñer nañar jo aban natiñ jo to bújoñoril.

⁴⁴ Mbiban naagil : « Wo nilobul me no niomen me ni buru, mala walobi me uya n'índe ni sílebur sasu saa Móis, ni Bahiêr babu bal uboñer waw ni þop bal élebur yay yal Ufón waw, wo þe úariene ukano. » ⁴⁵ Aban nápegul uinumil min ñer gúju gujoh wo Bahiêr babu bulob me ⁴⁶ naagil : « Hiñhiç gaa búoh Kirista þan álam, bare þan ailoi ni gaçet me funah fúfatten. ⁴⁷ Ban þan guvare ni gajow gola min mbi bugan bugagu gúbahen bakaneril bi eyab gaboket gal util ni súsuh sasu þe saa mof, újogum dáre Yérusalem. ⁴⁸ Buru jamat me dáuru þe, buru jijae me egiten yay. ⁴⁹ Ban índe fañaoim þan íannul ni buru Biinum Banabe bo Payom alob me mala bo ; bare mbi jinamo dáre n'ésuh yay bi no jijae me eyab sembe sausu saa fatiya. »

Yésu o n'ehalor n'uþotoraaw abbañ mbaa

*fatiya**(Maruk 16.19-20 ; Mukanay 1.9-11)*

⁵⁰ Púrto, Yésu nájaenumil mbal ésuh yay yaa Betani, aban nateben guñenol fatiya min ásonienil. ⁵¹ O n'ésonien yay, natebor mbaa fatiya ahalil to. ⁵² Ñer bugo n'gýaul to gýul n'esalol nímoró, mbiban n'gubbañ mbaa Yérusalem n'ésumay yámah ró. ⁵³ Ban nánonan ubugi n'esalol ni gávi-Aláemit gagu.

**Firim fafu fal Aláemit
Bandial: Firim fafu fal Aláemit Bible**

copyright © 2015 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bandial

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

2256a388-b3d0-5a86-9a2f-8ea0a837d026